

Stenogrammid

XIII Riigikogu, III Istungjärg, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 17.02.2016, 14:00

Toimetatud

14:00 Istungi rakendamine

1. 14:06 Kiirgusseaduse eelnõu (169 SE) esimene lugemine
2. 14:21 Ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu (159 SE) esimene lugemine
3. 14:58 Tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu (118 SE) kolmas lugemine
4. 15:01 "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020". 2015. aasta täitmise aruanne
5. 16:51 Riigikogu otsuse "Eesti esindaja nimetamine Põhjamaade Investeerimispanka kontrollkomiteesse" eelnõu (174 OE) esimene lugemine
6. 16:58 Kaitseliidu seaduse ja kaitseväe teenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (153 SE) teine lugemine
7. 17:01 Võlaõigusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (152 SE) teine lugemine
8. 17:08 Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu (170 SE) esimene lugemine
9. 17:17 Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu (175 SE) esimene lugemine
10. 17:41 Riigikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (160 SE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

14:00 Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, austatud Riigikogu, tere päevast! Alustame Riigikogu täiskogu III istungjärgu 5. töönädala kolmapäevast istungit. Kõigepealt palun Riigikogu kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi! Palun, Andres Herkel!

14:01 Andres Herkel

Härja juhataja! Austatud rahvaesindajad! Kui siia pulti tullakse arupärimist üle andma, siis palub Riigikogu juhataja tihtipeale täpsustada, kas arupärimine on üle antud Riigikogu liikmete nimel. Nimelt, kodukorrast tuleneb tõepoolest see, et fraktsioonid meil arupärimisi ei esita. Kummatigi tuleb üsna harva ette juhtumeid, kui arupärimise esitajad on mitmest fraktsioonist. Mul aga on nüüd see au anda üle kolme opositsioonifraktsiooni esindajate kokku 20 allkirjaga arupärimine peaministrile, mille teema on töökohad ja suurkoondamised. Nimelt, need probleemid, mida väga mitmes küsimuses ka infotunnis tõstatati ja mis on seotud koondamistega Ida-Virumaal, PKC probleemidega ja majanduskasvu probleemidega, täpsemini öeldes sellega, et me siin väga või üldse mitte optimismi ei näe, on nii teravad, et nende kohta tuleb sellises üldises vormis aru pärida just peaministrilt, kes eeskätt valitsusvastutust kannab. Loomulikult oleks kena, kui selliste arupärimiste esitamisse saaks edaspidi kaasata ka ärksamaid koalitsiooni liikmeid. Nii et jääme ootama vastust. Ilmselt umbes kuu aja pärast, kui peaminister vastama tuleb, esitleb seda arupärimist teie ees juba Keskerakonna fraktsiooni juht Kadri Simson.

14:03 Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun Riigikogu kõnetooli Remo Holsmeri!

14:03 Remo Holsmer

Head kolleegid! Rahanduskomisjon algatab Riigikogu otsuse "Eesti Panga reservkapitali suurendamine" eelnõu. Selle eelnõu eesmärk on võimaldada Eesti Pangal jätkata reservkapitali suurendamist 200 miljoni euro võrra, kokku 300 miljoni euron. Eesti Panga seaduse § 27 lõige 2 sätestab, et reservkapitali võrdsustumisel põhikapitaliga otsustab Riigikogu, kas selle suurendamist jätkata või mitte. Eesti Panga Nõukogu 28. aprilli 2015. aasta otsusega Eesti Panga 2014. aasta kasumi jaotamise kohta võrdsustus Eesti Panga reservkapital Eesti Panga põhikapitaliga, mis praegu on 100 miljonit eurot. Sellest tulenevalt ei saa Eesti Pank 2015. aasta kasumi jaotamise otsust teha enne Riigikogu otsust reservkapitali kohta. Eelnõu algatas rahanduskomisjon konsensuslikult oma eilsel istungil.

14:04 Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, rohkem kõnesoove ma ei näe. Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe arupärimise ja ühe eelnõu ning meie kodu- ja töökorra seaduse kohaselt otsustab Riigikogu juhatus nende edasise menetlemise. Palun teeme nüüd kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreerus 79 Riigikogu liiget, puudub 22.

Head ametikaaslased, tänases päevakorras on mitmeid täpsustusi. Kui lubate, siis ma loen need ette. Esiteks, tänase esimese päevakorrapunkti arutelul, Vabariigi Valitsuse algatatud kiirgusseaduse eelnõu 169 esimesel lugemisel, teeb Vabariigi Valitsuse nimel ettekande justiitsminister Urmas Reinsalu. Teiseks, tänase teise päevakorrapunkti arutelul, Riigikogu liikmete Deniss Boroditši ja Urve Palo algatatud ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu 159 esimesel lugemisel, teeb juhtivkomisjoni ettekande majanduskomisjoni liige Jaanus Marrandi. Kolmandaks, Eesti Keskerakonna fraktsioon on teinud ettepaneku mitte arutada tänase päevakorra kolmandat punkti, Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu 147 esimest lugemist. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 73 lõike 2 järgi lükkub selle punkti arutelu järgmisesse töönädalasse.

1. 14:06 Kiirgusseaduse eelnõu (169 SE) esimene lugemine

14:06 Aseesimees Jüri Ratas

Mul on suur au alustada kolmapäevase päevakorra punktide menetlust. Esimene päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud kiirgusseaduse eelnõu 169 esimene lugemine. Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli justiitsminister Urmas Reinsalu!

14:06 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Austatud Riigikogu aseesimees! Hea rahvaesindus! Valitsus on parlamendile arutamiseks esitanud kiirgusseaduse uue tervikteksti. Tegemist on sellega, et keskkonnaõiguse kodifitseerimise raames tahetakse kehtiv kiirgusseaduse tekst asendada uuega.

Loomulikult on kiirguse valdkonnas kõige olulisem kaalutlus ohutuse tagamine. See eelnõu puudutab kõiki asutusi ja ettevõtteid, kes kasutavad kiirgusallikaid või tegelevad radioaktiivsete jäätmete käitlemisega. Seaduse jõustumise järel on ette nähtud ka mitmed halduskoormust vähendavad sammu, millele ma nüüd osutan. Seaduse jõustumise järel saab väikese ohuga kiiritustegevuseks, näiteks hambaröntgeniseadmete kasutamiseks, anda senise viieaastase kiirgustegevusloa asemel välja tähtajatu tegevusloa. Seni on erineva ohuastmega kiirgustegevuslubade taotlusi menetletud samadel alustel. Arvestades, et *circa* 70% Eestis väljaantud ligi 550 kiirgustegevusloast on antud väikese ohuga tegevuste jaoks, siis kulub selleks tööpoolest ebamõistlikult palju tööaega. Pärast seaduse jõustumist on loa taotlejatel väiksem koormus ning ka kiirgusspetsialistid saavad rohkem keskenduda just nimelt mõõduka ja suure ohuga kiirgustegevusele.

Uue seadusega korrastatakse ka radioaktiivsete jäätmete valdkonda. Näiteks saab loodusliku radioaktiivse materjali puhul edaspidi eristada jääki, mida on võimalik töödelda, ja jäätmeid, mille edasist kasutamist ette näha ei ole. Kaotatakse looduslike radioaktiivsete jäätmete erisus. Seni oli selliseid jäätmeid lubatud hoida nende tekkekohas, kuid edaspidi – ja see on mõistlik valik – tuleb need viie aasta jooksul üle anda jäätmehoidlasse.

Valitsus esitab selle seaduseelnõu parlamendile arutamiseks eeldusel, et need muudatused

motiveerivad ettevõtteid radioaktiivsete jäätmete käitlemist põhjalikumalt ja süsteemsemalt läbi mõtlema. Oluline on ka see, et eelnõu püüab luua eri ametiasutuste tegevusele kiirgusõnnetustest põhjustatud olukorras süsteemsemat raami, võrreldes kiirgusohutuse valdkonna senise eri ajajärgudel killustatud õigusregulatsiooniga.

Selle eelnõuga väheneb halduskoormus, eeldatavalt peaks vähenema ka radioaktiivsete jäätmete tekitamine ning nende käitlemine peaks edaspidi olema läbimõeldum ja – see on kõige olulisem, keskne väärtus selles eelnõus – peaks paranema kiirgusõnnetustele reageerimise suutlikkus. Aitäh!

14:09 Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, ma tänan teid! Teile on vähemalt üks küsimus. Andres Anvelt, palun!

14:09 Andres Anvelt

Aitäh! Lugupeetud justiitsminister! Mul on hea meel, et just sina kannad täna seda eelnõu ette, sest nüüd on mul võimalus sinult küsida selle seaduseelnõu eelneva menetluse kohta. Kas selle olulise, ka ettevõtlust ja elanikkonda puudutava seaduseelnõu väljatöötamisele eelnes väljatöötamiskavatsuse koostamine? Kui ei eelnenud, siis mis põhjusel?

14:10 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Õigusloome mahu vähendamise reegleid tuleb järgida eranditeta. Selge on see, et selle kodifikatsiooniprojektiga on kõik need nõuded täidetud. Veelgi enam, ma tahan tuua selle eelnõu näitena laitmatu ettevalmistusega õigusloomelise tegevuse kohta. Kahjuks ei ole seadusandlikus praktikas haruldased olukorrad, kus valitsus on tulnud parlamenti seletuskirjaga, kus on küll öeldud, et rakendusaktid on vaja vastu võtta, kuid rakendusakte endid ei ole. Ma tahan tunnustada seda, et Vabariigi Valitsus on esitanud eraldi 15 põhjalikku rakendusakti teksti, nii kolme Vabariigi Valitsuse määruse kui ka 12 ministri tasemel vastuvõetava õigusakti eelnõu. Nii et on tehtud sotsiaalmõjude mõjuanalüüs kodifikatsiooni raames, mis sisult hõlmab väljatöötamiskavatsust, ja on välja töötatud rakendusaktid. See võimaldab ka seadusandjal langetada kaalutletud valiku.

14:11 Aseesimees Jüri Ratas

Andres Anvelt, palun!

14:11 Andres Anvelt

Aitäh! See oli väga veenev sõnavõtt, aga ma küsin lihtsa küsimuse ja loodan sellele saada väga lihtsa vastuse. Kas sellele eelnõule oli ettevalmistavas menetluses koostatud väljatöötamiskavatsus, mille eest Justiitsministeerium väga õigesti seisab, või ei olnud? Vastus on kas ei või jaa.

14:12 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Väljatöötamiskavatsus ehk selle keskkonnaõiguse kodifikatsiooni raames koostatud plaan, kuidas kodifikatsiooniprojekti ellu viia, oli olemas. Ei olnud sellist väljatöötamiskavatsust, nagu on üksikseadustel, sest tegemist on kodifikatsiooniprojektiga. Miks valitsuses kehtib eraldi kord kodifikatsiooniprojektidele, millega ühte õigusvaldkonda terviklikult õiguslikult reguleeritakse? Lähtekoht on, et väljatöötamiskavatsuses sisalduv mõjuanalüüs ja põhjendused, miks on vaja konkreetne kodifikatsiooniprojekt käivitada, on loomulikult vaja ära teha. Kõik need laitmatu õigusloome nõuded see seaduseelnõu kui keskkonnaõiguse kodifitseerimise üks, kuid mitte vähetähtis element ka täitis.

14:12 Aseesimees Jüri Ratas

Helir-Valdor Seeder, palun!

14:13 Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Austatud justiitsminister! Valitsus on volitanud teid seda eelnõu Riigikogu ees tutvustama. Küllap olete kiirgusvaldkonna endale põhjalikult selgeks teinud ning tunnete ja tunnetate seda valdkonda nüüd väga hästi. Seetõttu on mul teile küsimus. Kuidas teile tundub, kas see saal siin kiirgab positiivset energiat või mitte? Või tajute te ka saali eri piirkondade erinevat kiirgust? Kuidas teile tundub?

14:13 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ma arvan, et selles seaduses valitseb kindlasti kiiritus. Eelnõu järgi on kiiritus inimese mõjutamine ioniseeriva kiirgusega. Ma olen kindel, et erinevad kiirgused, mida selles seaduses on kirjeldatud, mõjutavad inimesi nii siin saalis kui ka sellest väljaspool. Tõepoolest, seaduseelnõu arutlusel komisjonis kerkis esile küsimus, kas sõna "mõjutamine" tuleks asendada sõnaga "mõju", nii et kiiritus oleks siis ioniseeriva kiirguse mõju inimesele. Valitsus toetas seda muudatust. Ma arvan, et terminite kasutuses tuleb olla täpne. See saal siin kiiritab kindlasti ühiskonda mitmesuguste tunnete ja emotsioonidega ning kutsub esile reaktsioone, nii positiivseid kui ka teistsuguseid.

14:14 Aseesimees Jüri Ratas

Jaanus Marrandi, palun!

14:14 Jaanus Marrandi

Täna! Lugupeetud härra minister! Lähtuvalt eelmisest küsimusest ja sellest põhjalikust käsitlest siin praegu, küsin ma, kas fooliummütsike aitaks kiirguste vastu siin ja mujal.

14:14 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Kindlasti on ohtlike ja radioaktiivsete jätmete käitlemisel oluline täita kõiki seadusest tulenevaid ja terviseohutuse eesmärgil seatud nõudeid. Ma tahan rõhutada, et ka see seaduseelnõu kiirgusvaldkonda reguleerides ei pretendeeri absoluutsele regulatsioonile kiirguse vallas. Nimelt, siin ei reguleerita radoonist tekitatud kiiritust eluruumides, kosmilisest kiirgusest tekitatud kiiritust maapinnal ega inimtegevusest puutumata jäänud maakoos sisalduvatest radionukleiididest tekitatud kiiritust maapinna kohal. Need valdkonnad jäävad selle eelnõu reguleerimise esemest kõrvale.

14:15 Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli keskkonnakomisjoni liikme Meelis Mälbergi!

14:15 Meelis Mälberg

Väga austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Keskkonnakomisjon arutas Vabariigi Valitsuse algatatud kiirgusseaduse eelnõu 169 oma 8. veebruari istungil. Komisjonile tutvustasid eelnõu keskkonnaminister Marko Pomerants ning Keskkonnaministeeriumi kliima- ja kiirgusosakonna juhataja Evelyn Mürsepp. Minister andis talle omasel värvikal moel algatuseks ülevaate eelnõu sisust. Eelnõu sisu olulisemaid punkte tutvustas siin väga hästi ka justiitsminister, nii et ma ei hakka seda kõike uuesti ette lugema, küll aga peatun komisjonis toimunud arutelul.

Komisjoni liikmed tundsid huvi, milline on Eestis seis radioaktiivsete jätmete ladustamisega. Minister ning kliima- ja kiirgusosakonna juhataja selgitasid, et seni on radioaktiivseid jäätmeid ladustatud vaheladustuslaos Paldiskis, aga lõppladestuseks Eestis kohta ei ole. Küll aga näeb üldlevinud rahvusvaheline tava ette, et iga riik ladustab tuumajäätmeid üldjuhul oma territooriumil. Praeguste kavade kohaselt võiks Eesti oma tuumajäätmete lõppladestuspaiga saada aastaks 2037. Selle ladestuspaiga rajamise maksumuse arvutus käib, kalkulatsioonide kohaselt võiks see olla suurusjärgus 70 miljonit eurot. Küll aga kinnitati komisjonis üle, et uue tuumakäitise saab Eesti rajada alles siis, kui Riigikogu on teinud selle kohta otsuse.

Komisjoni liige Rein Ratas juhtis tähelepanu mitme eelnõus kasutatud mõiste tõlgendusvõimalustele ja soovitas nõu pidada keeleteimetajatega, mida kahe lugemise vahel ka teha lubati.

Lõpetuseks toonitas minister veel kord, et menetletav seaduseelnõu on terviktekst ja koostatud keskkonnaõiguse kodifitseerimise käigus. Põhimõttelisi suuri muudatusi kehtiva seadusega võrreldes selles ei tehta.

Seejärel tegi keskkonnakomisjon oma otsused. Kõik otsused tehti konsensuslikult ja need kõlavad nii: teha ettepanek saata eelnõu 169 Riigikogu täiskogu päevakorda 16. veebruariks 2016, teha ettepanek eelnõu 169 esimene lugemine lõpetada, teha ettepanek määrata eelnõu 169 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 1. märts 2016 kell 16 ning määrata eelnõu 169 ettekandjaks keskkonnakomisjoni liige Raivo Põldaru. Viimast otsust arutas keskkonnakomisjon oma 15. veebruari istungil uuesti ja siis määrati seaduseelnõu 169 ettekandjaks siinkõneleja. Aitäh!

14:19 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid! Küsimusi ei ole. Vabandust, olin liiga kärsitu! Küsimusi siiski on. Henn Põlluaas, palun!

14:19 Henn Põlluaas

Aitäh! Ma ise palun vabandust, et alles viimasel hetkel nupule vajutasin! Lugupeetud ettekandja! Kahtlemata ei ole ilmselt keegi meist siin saalis näiteks kiirgustegevuse tulemusel tekkinud radionukleiidide üldiste vabastamistasemete või mõne muu sellise ala spetsialist. Te mainisite, et see eelnõu olemasolevates seadustes mingisuguseid radikaalseid muudatusi ei tee. Aga kas te võite öelda, kas see eelnõu üldiselt karmistab kehtivaid norme või teeb seal mingisuguseid lihtsustusi ja kergendusi?

14:20 Meelis Mälberg

Ma olen selle hästi mahuka eelnõu läbi töötanud ja mul on selline tunnetus, et pigem teeb ta asja selgemaks. Võib öelda, et vähemalt ühes kohas ta kehtivat regulatsiooni lihtsustab. Ilmselt puutume me kõik vahetevahel kokku hambaraviteenusega. Siiani tuli hambaraviröntgenile taotleda tegevusluba viieks aastaks, aga kuna kiirgusohut on seal väike, siis nüüd antakse see luba tähtajatult. Selles osas bürokraatia väheneb ja spetsialistid saavad pühenduda suuremate ohuallikate analüüsile.

14:21 Aseesimees Jüri Ratas

Kas on veel küsimusi? Ei ole. Aitäh, ettekandja! Kas fraktsioonide esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 169 esimene lugemine lõpetada. Määratud eelnõu 169 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 1. märtsi kell 16. Esimene lugemine on lõpetatud ja esimese päevakorrapunkti käsitlemine samuti.

2. 14:21 Ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu (159 SE) esimene lugemine

14:22 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume teise päevakorrapunkti juurde. Algab Riigikogu liikmete Deniss Boroditši ja Urve Palo algatatud ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu 159 esimene lugemine. Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli Riigikogu liikme Deniss Boroditši!

14:22 Deniss Boroditš

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Siin on väga palju räägitud koondamistest ja sellest, mida peaksime meie tegema selleks, et neid ära hoida. Ma arvan, et selle eelnõu eesmärk just selline ongi. Ta ei aita küll uusi töökohti luua, aga aitab vähemalt olemasolevaid säilitada. See eelnõu aitab lahendada konkreetset probleemi, mis tekkis pärast uue, kodifitseeritud ühistranspordiseaduse vastuvõtmist. See seadus jõustus eelmise aasta 1. oktoobril. Seadusesse tuli sisse hulk uusi mõisteid ja nähti ette mitmeid litsentse, mis on vajalikud selleks, et taksoteenust osutada. Üks uus dokument on kohaliku omavalitsuse väljastatav teenindajakaart, mille peab kätte saama enne 1. aprilli 2016, et edaspidi seda teenust osutada. Seaduses on loetletud dokumendid, mis on vaja esitada selleks, et teenuse osutamiseks vajalik litsents kätte saada. Üks neid dokumente on vähemalt B1-tasemel eesti keele oskust tõendav tunnistus.

Milles on probleem? Suuremas osas puudutab see probleem Ida-Virumaad. Sealne taksojuhtide üldarv kõigub 500 ja 600 vahel, aga see dokument on praegu käes umbes 2%-l. See tähendab, et 98%-l seda dokumenti ei ole. Selle aasta 1. aprilliks ei saa need inimesed uut teenindajakaarti ehk litsentsi ja jäävad tööst ilma. Need, kes on eriti just Narvas käinud, on võinud näha, et taksosõit on linnakodanike seas väga populaarne teenus, mida väga paljud kasutavad. Ka Narva elanikud jääksid suures osas sellest teenusest ilma.

Mis on lahendus? Lahendus nr 1 on kõige lihtsam: panna silmad kinni ja mitte midagi teha. Jah, inimesed jäävad töötuks, aga mis siin ikka.

Variant nr 2 on pikendada tähtaega ehk anda täiendav üleminekuperiood teenindajakaardi saamiseks, näiteks, et see tähtaeg poleks mitte 1. aprillil, nagu praegu, vaid antaks aasta, kaks või mitu iganes aastat lisaaega. Kuid sellega ei nõustunud Vabariigi Valitsus ja ka autovedajate liit saatis oma

vastuväited. Esiteks on väga paljud taksojuhid teenindajakaardi juba kätte saanud, sest kuigi me praegu räägime Ida-Virumaa murest, käivad eeskirjad ja need sätted kõigi taksojuhtide kohta, kes töötavad või kavatsevad Eestis töötada, siin ei ole regionaalseid erinevusi. Kuna kaardi saamisel on ka väga palju teisi nõudmisi, siis ei ole mõistlik üleminekuaega pikendada.

Kolmas variant, mida me arutasime ka komisjonis ja mille tekst on teil muudetud kujul eelnõuna laua peal, on see, et siduda eesti keele oskust tõendav dokument lahti litsentsi saamise protsessist. See tähendab, põhimõtteliselt tuuakse tagasi see olukord, mis kehtis taksonduses enne 1. oktoobrit 2015. Mida see annab? See annab esiteks nendele taksojuhtidele võimaluse oma tööd jätkata ja teiseks, nagu ma ütlesin, annab inimestele võimaluse seda teenust ka edaspidi kasutada. Kui ma esinesin koos kolleeg Urve Paloga majanduskomisjonis, siis leidis see ettepanek toetust. Ma palun teil kõigil seda eelnõu toetada, sest tegu on väga olulise eelnõuga! Aitäh!

14:26 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid! Teile on küsimusi. Urve Tiidus, palun!

14:26 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Palun, kas te täpsustaksite seda eesti keele oskuse nõuet? Ma ei saanud päris täpselt sotti, kas see kaob üldse ära või jääb siiski kehtima.

14:27 Deniss Boroditš

Tegelikult on see nõue kehtinud kogu aeg, niisama kaua, kui on kehtinud keeleseadus. Olemas on ka Vabariigi Valitsuse määrus "Ametniku, töotaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded", kus on sätestatud, et ühistransporditöotaja peab eesti keelt oskama tasemel B1. Kuid kehtiva ühistranspordiseadusega seati litsentsi saamine sõltuvaks selle paberi olemasolust. Kui me praegu seome selle lahti, siis see ei tähenda, et inimene automaatselt vabaneks eesti keele õppimise kohustusest, kuid see annab neile inimestele – kellest, muuseas, väga paljud keelt õpivad – võimaluse litsentsi saada. Keeletasemed on erinevad, mõnel inimesel läheb õppimiseks võib-olla paar kuud, mõnel kaks aastat ja mõnel kulub rohkem aega. Nii saaks inimestele individuaalselt läheneda.

14:28 Aseesimees Jüri Ratas

Külliki Kübarsepp, palun!

14:28 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Minu hinnangul on keelepoliitika integratsiooniküsimuses üks olulisemaid asju. Näiteks on väike Taani riik asunud pagulasküsimuses niivõrd jäigale seisukohale, et kes keelt ei oska, see ärgu parem Taani tulgugi. Kas te ei ole arutanud võimalust, et teenindajakaardi väljaandmisel võiks keelenõude täitmise aeg olla pikem ja samal ajal saaks nendele inimestele välja töötada riiklikud keeleõppe programmid, et nad saaksid umbes aasta jooksul vajaliku keeleõppe? Ma usun, et ka neil endil on tulevikus palju rohkem võimalusi, kui neil keel suus on.

14:29 Deniss Boroditš

Kindlasti ei vaidlusta keegi seda, et mida rohkem keeli sa oskad, seda targem ja intelligentsem sa oled ning seda rohkem võimalusi sul on. Aga selle eelnõu fookus on ühistransport ja need dokumendid, mida on vaja selles valdkonnas töö jätkamiseks või alustamiseks ehk litsentsi saamiseks. Me ei arva, et integratsioonipoliitikat on vaja ellu viia ühistranspordiseaduse abil. Selleks on teised meetmed. Selle muudatusega me integratsiooni ei paranda, vaid sellele tuleb eraldi tähelepanu pöörata. Ma olen juhtumisi ka integratsiooni sihtasutuse nõukogu liige ja tean, et nõukogu esitas Kultuuriministeeriumile taotluse eraldada lisaraha, et inimestel oleks võimalik eesti keel tasuta selgeks saada. Tihtipeale, eriti Ida-Virumaal, jääbki see tasupool komistuskiviks. Te ju teate, et keelekursused maksavad sadu eurosid. Kui vaadata sealset elustandardit, siis on selge, et väga paljud pered ei saa seda endale lubada. Aga teine idee, mis mulle väga meeldib ja mis viimastel nädalatel siin ringi on liikunud, on see, et rajada Narvas eesti keele kompetentsikeskus ja nii tekitada juurde eestikeelset keelekeskkonda. Just selle puudumine on Narvas võib-olla kõige suurem probleem. Väga palju eestlasi seal ei kohta, seega on praktika tegelikult puudu. Kui inimene on kunagi eesti keele selgeks saanud, aga tal ei ole võimalik eesti

keeles rääkida, siis keeleoskus kaob ära. Ma võin rääkida enda näitel. Kunagi õppisin ma norra keelt, aga see oli 15 aastat tagasi. Pärast seda ei ole ma norra keelt praktiseerinud ja ma ei saa sellega praegu enam hakkama. Samamoodi on mul lood prantsuse keelega, mida ma kunagi õppisin. Nii et keelekeskkond on väga oluline. Teiseks, seesama kompetentsikeskus annaks võimaluse korraldada tasuta keelekursusi nii vabatahtlikele kui ka näiteks koolilastele. Keeleoskuse tase oleks siis kindlasti parem. Mina arvan ka, et mida rohkem keeli sa oskad, seda konkurentsivõimelisem sa oled ja seda suurem kasu riigil sinust on.

14:31 Aseesimees Jüri Ratas

Meelis Mälberg, palun!

14:31 Meelis Mälberg

Aitäh, hea istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ida-Virumaa on väga kauni loodusega kant ja Narva väga rikka ajaloo linn. Järjest rohkem käivad selles Eestimaa paigas turistid, peale siseturistide ka välituristid. Kas sa oskad öelda, milline on selle kandi taksojuhtide keeleoskus laiemalt? Kas nad oskavad oma kliente väärilikalt kohelda ja neid soovitud paika viia?

14:32 Deniss Boroditš

Aitäh! See on hea küsimus. Ma olen jälginud meediat ja ise suhelnud oma sõpradega, kes on seda teenust näiteks Narvas kasutanud. Keegi ei ole öelnud, et teenindamisega ei saadud hakkama. Kõik said soovitud teenuse kätte. Mis on taksoteenuse eesmärk? Saada punktist A punkti B. Taksojuhil peab olema selline keeleoskus, et ta oleks võimeline seda teenust pakkuma. Aga, nagu te mainisite, ka siseturism areneb. Ma arvan, et see tuleb Ida-Virumaale kasuks just keelekeskkonna mõttes, sest mida rohkem eestlasi käib Narvas ja Ida-Virumaal laiemalt, seda rohkem võimalusi tekib kohalikel inimestel eesti keelt praktiseerida ja seda kergemini tuleb neil see keel suhu.

14:33 Aseesimees Jüri Ratas

Andres Herkel, palun!

14:33 Andres Herkel

Aitäh! Austatud ettekandja! Mulle tundub, et selle eelnõu sisu saab lühidalt kokku võtta selliselt, et jätame need nõuded ühistranspordiseadusest välja, küllap siis Keeleinspeksioon ja kohalik omavalitsus selle teemaga tegelevad ning nad tegelevad sellega samamoodi, nagu nad on siiani tegelnud. Lahendamist vajavaid probleeme on palju ja teenindajaid, keda on vaja kontrollida, on palju. Kõik läheb edasi samamoodi nagu varemgi. 20 aastaga ei ole siin tekkinud erilist edasiminekut. Juttu oli sellest, et võib-olla ainult 2% sealsetest taksojuhtidest valdab eesti keelt. Millel põhineb ikkagi see optimism, et mingeid meetmeid võttes saavutatakse murrang?

14:33 Deniss Boroditš

Aitäh! Esiteks, optimism tekib sellest, et viimasel ajal on päris palju suheldud nende inimestega, kes selles sektoris töötavad, ja on selgunud, et väga paljud tahavad keelt õppida. Väga paljud on ennast isegi kursustele kirja pannud. Eks see näitabki inimeste tahet. Muidugi, keeleoskuse tase, nagu ma ütlesin, on tõesti väga erinev. Aga üks põhjusi, miks see nii on, on seesama keelekeskkond, millest ma rääkisin. Puuduvad materiaalsed võimalused, et keelt omandada. See ei ole nii lihtne. Saaremaal on tõesti palju lihtsam eesti keelt omandada, sest seal on teistsugune keelekeskkond. Aga kui me vaatame näiteks Narvat, kus eestlasi üldiselt ei ole, siis seal on see raskem, isegi kui sa korra oled keele omandanud, võib see ikkagi meelest ära minna. Tõesti, mida rohkem me arendame näiteks siseturismi, nii nagu kolleeg Meelis Mälberg ütles, ja mida rohkem me viime sinna piirkonda riigistruktuure, seda rohkem tekib seal eestikeelset keskkonda. Ma soovitan ka teile, käige Ida-Virumaal, käige Narvas, suhelge eesti keeles. See annab Narvas võimaluse rohkem eesti keelt kuulda ja seda praktiseerida.

14:35 Aseesimees Jüri Ratas

Mihhail Stalnuhhin, palun!

14:35 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ennekõike tahan tänada sind ja kolleeg Palot selle eest, et te selle teemaga tegelesite, ja selle suuna eest, mis te olete võtnud. Sellele, mis siin kõlanud on, tahan lisada esiteks seda, et Narva taksondusreeglid keelavad tegelikult taksojuhil sõitjaga rääkida. Ta peab olema keskendunud tööle, ta ei saa anekdoote rääkida, ekskursioonijuhti mängida ega muud sellist. Punkt 2, takso tellimine käib operaatori kaudu ja need inimesed, kes seal telefoni juures istuvad, oskavad ikka rohkem kui ühte või kahte keelt. Taksojuhil on vaja kuulda ainult aadressi, kuhu on vaja sõita.

14:35 Aseesimees Jüri Ratas

Palun küsimust!

14:35 Mihhail Stalnuhhin

Kui soovid, siis kommenteeri. Võta seda küsimusena.

14:36 Deniss Boroditš

Minu meelest oli see väga hea täiendus. Tõesti, taksoteenus seisnebki selles, nagu ma mainisin, et saaks sõita punktist A punkti B. Taksojuht ei pea olema meelelahutaja. Ka ühistranspordiseaduses ei ole sätestatud, et ta peaks seda meelelahutuslikku poolt pakkuma. Ta ei pea olema sõber või kes iganes muu. Ta peab tõesti ainult teenust osutama ehk viima kliendi selle soovitud sihtkohta.

14:36 Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, praegu on küsimuste voor. Andres Herkel, palun!

14:36 Andres Herkel

Aitäh! Austatud ettekandja! Olen Narvas taksoga sõitnud küll, kuigi ei ole taksot dispetšerilt tellinud. Üldiselt olen täiesti hakkama saanud, mul ei ole sellest erilisi mälestusi. Aga härra Stalnuhhini küsimuse peale ma nüüd täpsustan. Kas vastab tõele, et kohalik omavalitsus Narvas on asunud keeleprobleemi lahendama sellisel moel, et on sulgenud taksojuhtide suu, ja taksojuhil on parem kliendiga üldse mitte rääkida? Kui see on nii, siis on see üsna huvitav pretsedent.

14:37 Deniss Boroditš

Aitäh! Te saate ise ka aru, et ükski omavalitsus ega ükski seadus ei saa kellegi suud kinni panna. Kindlasti ei ole see nii ka Narvas. Aga kui tulla tagasi teenuse sisu juurde, siis see ei ole meelelahutust pakkuda, vaid tuleb pakkuda teenust, mille eest klient maksab. See teenus, nagu te ka ise kogenud olete, täiesti toimib. Te saite ju hakkama.

14:37 Aseesimees Jüri Ratas

Valeri Korb, palun!

14:37 Valeri Korb

Aitäh! Hea kolleeg! Ma tahan täpsustada. Taksojuhil peab olema teenindajakaart, mille annab kohalik omavalitsus. Tahan oma teadmisi laiendada. Kas teenuseosutajad ka teises sfääris, näiteks õmblejad, peavad kohalikult omavalitsuselt selle kaardi võtma või ei?

14:38 Deniss Boroditš

Need õmblejad, kes tahavad osutada taksoteenust, peavad kindlasti võtma. Selle teenindajakaardi väljastab kohalik omavalitsus, et anda töötamisõigus taksojuhtidele, kes vastavad teatud kriteeriumidele. Kui õmbleja, kaevur või keegi teine tahab taksoteenust pakkuda, siis kõik need nõuded kehtivad ka tema kohta.

14:38 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan! Rohkem küsimusi ei ole. Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli majanduskomisjoni liikme Jaanus Marrandi!

14:39 Jaanus Marrandi

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Käesoleva aasta 26. jaanuaril toimus majanduskomisjonis Riigikogu liikmete Urve Palo ja Deniss Boroditši algatatud ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu arutelu. Algatajad tutvustasid eelnõu sisu ja eesmärgi. Kuna eelnõu sisust oli siin algataja esindajaga juba pikalt juttu, siis ma ainult lühidalt märgin, et ühistranspordiseaduse kohaselt hakkab 2016. aasta 1. aprillist kehtima nõue, et taksojuhi teenindajakaardi taotlemisel tuleb esitada dokument, mis tõendab eesti keele oskust tasemel B1. Kuna niisugune nõue tekitab väga paljudele Ida-Virumaa taksojuhtidele probleeme, siis algatati eelnõu, mis nägi olukorra leevendamiseks ette, et taksoveol võib sõidukijuhina kuni 1. aprillini 2017. aastal töötada ka isik, kellel ei ole teenindajakaarti. See oleks neile inimestele andnud võimaluse aasta jooksul täiendada oma eesti keele oskust sellisel määral, et hiljem oleks võimalik teenindajakaarti taotleda. See oli eelnõu algne sisu.

Majanduskomisjon otsustas esitada eelnõu Riigikogule muudetud kujul. Järgnevalt tutvustan ma arutelu käiku. Majanduskomisjoni koosolekul tutvustasid valitsuse seisukohta Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teede- ja raudteeosakonna juhataja Ain Tatter ning sama osakonna veondus- ja liiklustalituse juhataja Sander Salmu. Vabariigi Valitsus eelnõu põhimõtteliselt toetas, kuid ei toetanud teenindajakaardi omamise nõude edasilükkamist tervikuna. Seda ei toetanud ka Autoettevõtete Liit majanduskomisjonile saadetud pöördumises. Autoettevõtete Liit mainis muu hulgas, et paljud seaduskuulekad taksojuhid on praeguseks teenindajakaardi juba hankinud ja selle eest riigilõivu tasunud. Valitsuse arvamuses juhiti tähelepanu, et paljude taksojuhtide puhul ei pruugi nõude edasilükkamine ühe aasta võrra soovitud tulemusi anda ning aasta pärast võib olla täpselt sama olukord mis praegu. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajate sõnul oleks üheks võimaluseks eelnõu eesmärgi saavutada see, et keeletaseme ja selle tõendamise nõue jätta ühistranspordiseaduse tekstist välja, kuna keeletaseme nõue tuleneb kehtivast keeleseadusest ning otsest vajadust seda ühistranspordiseaduses käsitleda ei ole. Järelevalve keelenõude täitmise üle on ka edaspidi Keeleinspektsiooni ja kohalike omavalitsuste pädevuses. Komisjoni liikmed tõdesid arutelus, et keeletemaatika ei kuulu tõepoolest otseselt ei Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ega ka majanduskomisjoni pädevusse. Dokumendi esitamise nõue lisati ühistranspordiseadusesse eelkõige seetõttu, et taksojuhtide ametialase tegevusega seotud nõuded oleksid võimalikult ammendavalt, selgelt ja arusaadavalt kirja pandud ühte seadusesse. Ühtlasi oleks see mõistagi vähendanud järelevalve halduskoormust. Eelnõu ettevalmistamise käigus olid taksojuhtide esindajad tihedalt kaasatud menetlemise juurde ja mitte keegi siin probleemi ei näinud.

Arutelu tulemusel leppis komisjon kokku eelnõu sõnastuse muutmises nii, et teenindajakaardi olemasolu nõuet ei lükata edasi, aga kehtivast ühistranspordiseadusest jäetakse välja § 57 lõike 1 punkt 3 ja § 58 lõike 3 punkt 4, mis sätestavad taksojuhtide kohustuse teenindajakaardi taotlemisel esitada keeletaset tõendav dokument. Selle ettepaneku poolt oli komisjoni arutelul 6 komisjoni liiget, vastu oli 1 ja erapooletuks ei jäänud keegi. Eelnõu esimeseks lugemiseks esitatud muudetud tekst vaadati enne selle täiskogule esitamist üle ja kiideti heaks komisjoni 8. veebruari istungil. Ühtlasi otsustati teha Riigikogu täiskogule ettepanek esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 23. veebruar kell 12. Need otsused võeti vastu konsensuslikult. Täna tähelepanu eest!

14:43 Aseesimees Jüri Ratas

Suur tänu! Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Ei ole. Kas fraktsioonide esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Soovivad. Avan läbirääkimised. Palun Riigikogu kõnetooli Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindaja Urve Palo!

14:43 Urve Palo

Lugupeetud eesistuja! Head kolleegid, siin on hea võimalus saada tasuta vett, kui esinema tulla. Minu silmis näitab seda, et tegu on tugeva isiksuse või elujõulise organisatsiooniga, see, kui julgetakse oma vigu tunnistada ning vajaduse korral oma tegevuses muudatusi teha ja paindlikkust üles näidata. Täpselt sama kehtib ka riigi kohta. Me tahame, et meie riik hooliks oma kodanikest. Ei ole riiki, kus ei ole kodanikke, ja riik on just nii tugev, kui tugevad ja hoolivad on omakorda tema kodanikud. Selline riik on ka elujõuline.

Eelmise aasta 1. oktoobril võeti vastu ühistranspordiseadus, mis sätestas, et kuue kuu pärast – kõigest

kuue kuu pärast – peab muu hulgas Narvas oskama taksojuht eesti keelt B1-tasemel. Ma julgen öelda, et selle nõude kehtestamine ühistranspordiseaduses oli viga. Viga ei olnud oodata, et Eestis teenindajad oskaksid eesti keelt. Viga oli see, et me üritasime integratsiooniküsimusi, mille lahendamine 20 aasta jooksul nii mõneski vallas pole õnnestunud, lahendada kuue kuuga.

Ida-Virumaal on viimasel ajal kahjuks kahetsusväärset kaotatud väga palju töökohti. Ka nende töökohtade kadumises võib süüd olla riigil, sest nii mõnegi otsusega on venitatud. Aga otseselt siiski mitte. Meie siin riigis ei saa väga palju mõjutada nafta turuhinda. Küll aga ei tohiks me oma tegemiste või tegematajätmistega põhjustada inimestele töökaotust. Praegu räägime me ligi 500-st Narva inimesest. Minu arvates on ainuõige tunnistada, et integratsiooniküsimusi ühistranspordiseaduses lahendada ei ole mõistlik.

Üllatav on siinjuures see, et selle seaduseelnõu menetluse käigus Riigikogus oli tegemist väga suure kaasamisega. Nagu head kolleegid majanduskomisjonist ütlesid, nii taksojuhtide liit kui ka linnade liit (sinna kuulub ka Narva) olid justkui laua taga, aga keegi ei juhtinud tähelepanu sellele, et selline probleem võib tekkida ja tekibki. Ma arvan, et seda lihtsalt ei märgatud. Tuleb ette. Nüüd, kui seda probleemi on märgatud, lahendame selle ära! Mul on hea meel, et kolleeg Viktoria Ladõnskaja on võtnud tubli ette organiseerida Narvas keeleõpet ja pakkuda inimestele võimalust eesti keelt õppida. See on õige suund. See on see, millega riik saab tegelda ja peab tegelema. Inimesi tuleb aidata. Kui seal on tulevikus eesti keele maja või ükskõik, kuidas me seda nimetame, ja palju paremad võimalused eesti keelt õppida, siis me võib-olla enam ei peagi selliseid asju seadusesse kirjutama, vaid see, et inimesed oskavad riigikeelt, on midagi elementaarset.

Ma tänan Keskerakonda selle eest, et kui me seda seaduseelnõu majanduskomisjonis menetlesime, siis vaatamata sellele, et tegu on koalitsiooni eelnõuga, olid opositsioonilise Keskerakonna liikmed meiega ühte meelt ja hääletasid eelnõu poolt. See näitab, et kui on mõistlik asi, siis me teeme selle koos ära ja läheme eluga edasi. Aitäh!

14:48 Aseesimees Jüri Ratas

Suur tänu! Ma palun Riigikogu kõnetooli Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esindaja Viktoria Ladõnskaja! Kaheksa minutit.

14:48 Viktoria Ladõnskaja

Austatud istungi juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Kõnealune seadus ja see muudatus on väga olulised, sest need annavad suurepäraselt mõista mitte ainult sellest, et selle ühe seadusega on probleeme, vaid need annavad ka mõista, et terve lõimumisteedega on probleeme. Usun, et Narva taksojuhid saavad nüüd mingil määral probleemsete teemade lahenduse sümboliks. Nimelt on aastaid räägitud, et eesti ja vene kogukond elavad erinevas informis, need eksisteerivad justkui paralleelmaailmades. Osaliselt oli just see aastal 2007 ja aastal 2009 tekkinud kogukondadevaheliste kriiside põhjuseks.

Ühistranspordiseadus on reaalne näide selle kohta, et integratsioon on pörganud vastu poliitilist seina. Alustame sellest, et ühiskond on nagu kell, mis töötab sujuvalt siis, kui kõik hammasrattad omavahel hästi haakuvad. Olen veendunud, et lõimumine on julgeolekuküsimus, sest kui ühiskonna üks osa tunneb ennast piirkonna, keele, sotsiaalse või majandusliku staatuse poolest isoleerituna või ongi isoleeritud, siis tekib oht, et keegi võib neid veelahkmeid pahatahtlikult ära kasutada ehk mängida meie mittehaakumisel.

Nüüd siis näide elust. 1. aprillist 2016 hakkab kehtima uue ühistranspordiseaduse punkt, mille tagajärjel võib umbes 500 Narva taksojuhti töötuks jääda. Nimelt näeb seadus ette teenindajakaardi olemasolu ja seda saab vaid siis, kui taksojuht näitab 1. aprilliks ette dokumendi, mis tõendab, et ta oskab eesti keelt B1-tasemel. Narva taksojuhtide eesti keele oskus on paberite järgi puhas zero. See tähendab, et 1. aprillil on meie piirilinnas veel 500 töötut inimest. Viimase aasta jooksul ei oleks see esimene kord teatada, et selles piirkonnas on töötute arv suurenenud. Meie keeleõppimissüsteem töötab aga nii, et kui need inimesed lähevad täna kursustele, siis 1. aprilliks ei saa nad isegi puhttehniliselt B1-kategooriat kätte. Mida nüüd siis teha? Üks osa ühiskonnast ütleb – täna oli ka siin Riigikogus sellest juttu –, et need inimesed on aastaid teadnud, et keelt on vaja õppida, aga nad lihtsalt ei taha seda, võiks ju mõelda tähtsajad edasilükkamise peale, aga ega nad ikka ei õpi keelt ära, ja kuidas on üldse võimalik, et nad on elanud Eesti riigis rohkem kui 20 aastat, aga ikka ei oska riigikeelt. Kui kaua võib! Ma mõistan seda seisukohta. Teine osa ühiskonnast, mida esindab Keskerakond, ütleb: "Kuulge, meil ei ole riigi või keele

vastu midagi, aga Narvas ei ole kellegagi eesti keeles rääkida. Milleks B1, see on üpris keeruline tase taksojuhi jaoks? Miks ma üldse peaksin õppima hakkama, kui enam niikuinii ei jõua ja jään töötuks?" Ka selles seisukohas on oma loogika.

Meil on terav probleem ja kaks leeri. Võib teineteist süüdistada, aga kui me lahendust ei leia, siis kes on selles olukorras kõige suurem kaotaja? Näiliselt tundub, et taksojuhid ja nende pered, sest keelt nad ei oska ja jäävad tööst ilma. Kuid tegelikult on suur kaotaja riik. Võti on poliitikute käes: tuleb leida lahendus, mis sobiks mõlemale poolele ja aitaks kaasa lõimumisele, nii et mõlemad pooled mõistaksid, et teine pool neid kuulab ja nendega arvestab. Ma arvan, et kui kohalik võim Narvas teeks korralikult oma tööd, siis ei peaks me selle probleemiga praegu üldse tegelema, siis probleemi ei oleks. Samas ei pea süüdistama vaid kohalikku võimu, probleem on ka riigi tasemel.

Ma palusin Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutuselt Meie Inimesed ehk MISA-lt vastust küsimusele, millised variandid on olemas, et saaks taksojuhtidele keeleõpet pakkuda. Sain teada kolm võimalust. Esiteks, interneti kaudu toimuv iseseisev õppimine (keeleklikk.ee). Olgem realistid: see variant on mõeldud pigem noortele. Kui inimene, kes on vanuses 45+ ja kelle viimane õpikogemus on jäänud 20 aasta taha, tuleb pärast pikka tööpäeva koju ja teab, et linnas suhtleb ta vaid vene keeles, siis ei hakka ta minema internetti, selleks et lingvistiks saada. Teine variant on tasulised keelekursused. Alguses maksad raha ja pärast eksami sooritamist saad Innove kaudu oma raha tagasi. Kui palju on selliseid peresid, kes võivad omast taskust 300–400 eurot välja maksta? Olgem jälle realistid: sellised inimesed on küll olemas, aga mitte kõik ei saa sellist võimalust endale lubada. Kolmas variant, mis on kõige reaalsem, on tasuta keelekursused. Paraku on praegu järjekorras 5000 inimest, kes soovivad keelt õppida. Riigina me nõuame, et inimesed räägiks eesti keelt, kuid samal ajal ootab keeleõppe järjekorras 5000 inimest. Neid kolme varianti on riik küll rahastanud, jah, umbes poolteist miljonit eurot läheb meil aastas selle peale, aga tulemus on paraku küsitav.

Nüüd siis konkreetne lahendus taksojuhtidele. Eesti riik ja abi vajavad taksojuhid saavutavad kokkuleppe, majandus- ja taristuminister Kristen Michal ja meie siin saalis vaatame ühistranspordiseaduse üle, et inimesed ei kaotaks 1. aprillist tööd. Samas käivitas Narva kolledži juht Kristina Kallas piirilinnas uue eesti keele õppimise strateegia. Me rääkisime temaga. Näiteks on võimalik välja töötada taksojuhtidele mõeldud sõnastik. Samuti on võimalik pakkuda üldiseid keelekursusi Narva kolledži baasil juba aastal 2016, juhul kui MISA ehk kultuuriminister Indrek Saare halduses olev asutus eraldab kiiremas korras raha.

Nüüd räägin stereotüüpide purustamisest. Mulle on siin ja seal räägitud, et narvalased ise ei taha eesti keelt õppida. Kui ma andsin teada, et Narva taksojuhid võivad oma õppimissoovist teada anda, pani ennast minu meiliaadressil kahe päeva jooksul kirja rohkem kui 150 inimest. Praeguseks on soovijaid umbes 200. Need on inimesed, kellelt riik nõuab eesti keele oskust, aga samal ajal ei anna piisavalt võimalusi selleks, et nad saaksid seda nõudmist täita. Ma arvan, et Narva taksojuhtide olukord on saanud lõimumisprobleemi sümboliks. Ei saa nõuda, aga samal ajal mitte anda piisavalt võimalusi, et nõuet oleks võimalik täita. Keeleõpetamiseks ja integratsiooniks on meil institutsioon täiesti olemas. See on MISA, kes peaks nüüd näitama, et nende tegevusest on ühiskonnale reaalset ja praktilist kasu. MISA peaks kiiremas korras pakkuma neile, kes tahavad keelt õppida, võimaluse seda teha. Milleks meile muidu integratsiooni sihtasutust vaja on! See on auasi – kui riik esitab nõudmise, peab ta andma ka võimaluse. Aitäh!

14:55 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Palun Riigikogu kõnetooli Eesti Keskerakonna fraktsiooni esindaja Mihhail Stalnuhhini! Kaheksa minutit.

14:55 Mihhail Stalnuhhin

Härja juhataja! Kaheksat minutit ma ei taha, mulle piisab vist ühest minutist. Ühele eelkõnelejale vastuseks ütlen lihtsalt repliigi, et keelepoliitika on siiski riiklik prioriteet. Ärge ilma lisarahastamiseta püüdkegi seda kohalikule omavalitsusele pähe määrada! Aga selles saalis, kus paistab, et enamik on keeleteadlased ja eluaeg tegelnud muulaste õpetamisega, pole mul eesti keelest midagi rääkida ja sellest ma ei hakkagi rääkima. Ma räägin hoopis teisest asjast.

Mul on selline imelik tunne, nagu eelmine sajand oleks tagasi tulnud. Siin oleks nagu IX Riigikogu või võib-olla järgmine, X Riigikogu selle sajandi algusest. See on ju siin saalis väga kummaline, kui keegi hakkab tegelema probleemiga ja vaatamata nendele loosungitele, mis peaksid kõiki survestama, teeb

midagi inimeste heaks ära.

Mul on taksofirmajuhtidega ja nende firmade töötajatega kohtumisi olnud. Me jõudsime siis järeldusele, et tõenäoliselt pole Eestis võimalik, et keegi hakkab konkreetset probleemi lahendama, nagunii jäädakse loosungite juurde. Sellepärast sai esitatud see eelnõu, mis praegu menetluses on. Ma olen peatanud selle menetluse komisjonis ja kui see täna arutatav eelnõu jõuab õnnelikult menetluse lõpuni, siis võtan selle teise eelnõu tagasi.

Kui me taksofirmajuhtidega rääkisime, siis me vaatasime näiteks ka seda varianti, mis täna siin arutlusel on, kui teatud mõttes ideaalset. Aga me kõik – nii mina kui ka nemad – otsustasime, et see on absoluutselt võimatu. See, et see osutus siiski võimalikuks, me seda praegu siin arutame ja paistab, et suurt vastupanu ei olegi – no teatud vastupanu on, aga paistab, et saal on solidaarne ja arvab, et minimaalselt 500 inimesele tasuks nende töökohad alles jätta –, teeb isiklikult mind nii rõõmsaks, et pisar tuleb silma. Nii et veel kord aitäh teile, kes te selle eelnõu algatasite, kolleeg Boroditš ja kolleeg Palo! Aitäh teile, kes te toetasite seda majanduskomisjonis! Loodame, et see eelnõu läheb läbi. Vähemalt mingi hulga inimeste väga suur probleem saab lahenduse. Aitäh!

14:58 Aseesimees Jüri Ratas

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 159 esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu 159 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 23. veebruari kell 12. Esimene lugemine on lõpetatud ja teise päevakorrapunkti käsitlemine samuti.

3. 14:58 Tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu (118 SE) kolmas lugemine

14:58 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume kolmanda päevakorrapunkti juurde. Algab tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu 118 kolmas lugemine. Kas fraktsioonide esindajad soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Alustame lõpphääletuse ettevalmistamist.

Head ametikaaslased, panen lõpphääletusele eelnõu 118. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt 50 Riigikogu liiget, vastu 8, 2 jäid erapooletuks. Vabariigi Valitsuse algatatud tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu 118 on seadusena vastu võetud. Kolmanda päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

4. 15:01 "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020". 2015. aasta täitmise aruanne

15:01 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume neljanda päevakorrapunkti juurde. Arutlusele tulevad "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020" ja selle 2015. aasta täitmise aruanne. Lubage mul enne menetlemise juurde asumist lühidalt tutvustada menetlemise korda. Kõigepealt on kultuuriminister Indrek Saare ettekanne, mis kestab kuni 30 minutit, seejärel saab talle küsimusi esitada. Riigikogu liige võib ettekandjale esitada ühe suulise küsimuse. Peale seda on läbirääkimised, mille käigus saavad sõna võtta fraktsioonide esindajad. Pärast arutelu lõppemist Riigikogu otsust vastu ei võta. Mul on suur au paluda ettekandeks Riigikogu kõnetooli Eesti Vabariigi kultuuriministri Indrek Saare!

15:02 Kultuuriminister Indrek Saar

Hea juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Külalised! Kultuuripoliitika alusdokument "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020" sedastab, et kultuuripoliitika eesmärk on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ning luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks ja kultuuris osalemiseks. Rõhk sõnadel "elujõuline", "avatud", "mitmekesine" ja "areng" ei ole juhuslik. 24 aastat pärast iseseisvuse taastamist oleme ringiga tagasi arutelude juures, mida tähendab eesti kultuur. See küsimus on alati kohane, aga küsimus, kes võivad sellest osa saada ja selle loomisel osaleda, kipub meid rappa lohutama. Kuuleme üleskutseid kaitsta tõupuhast eesti kultuuri võõraste

mõjude eest, sulgeda piirid ning hoiduda kokkupuutest teiste kultuuride ning uute ideedega. Üks teeb ettepaneku keelustada seadusega rõivaesemed, mis ei ole omased meie kultuuriruumile, teine peab valeks, et teisest rahvusest inimest tunnustatakse eesti kirjanikuna, kolmas vajab eksperdi abi, et hinnata, kas Eestis sündinud ja eesti emakeelega noormees on ikka eestlane või mitte.

See on tee, millel liikudes eesti kultuuri elujõud väheneb iga sammuga. Suletus ja püüd ehitada eesti kultuuri ümber müüri, kaitsmaks teda kokkupuudete ja mõjutuste eest maailmaga, on tupik. Suletud kultuur on hääbuv kultuur. Kultuuri elujõulisuse tagab pidev kontakt ja intensiivne dialoog teiste kultuuridega. Eesmärgiks seatud rahvusvahelistumine ei ole oluline vaid ekspordi ja mainekujunduse seisukohast, rahvusvahelistumine tagab ka kultuuri arengu ja säilimise. Selle mõistmiseks ei pea näiteid otsima kuskilt kaugelt. Peame eesti kultuuri lahutamatuks osaks laulupidusid, kuid need võtsime ju üle saksa traditsioonist. Me tutvustame väliskülalistele uhkusega Tallinna keskaegset vanalinna ja Tartu Ülikooli ajaloolist arhitektuuriansamblit ning peatselt ka Eesti Rahva Muuseumi uut hoonet. Kõik need tulevad ju ühel või teisel moel kusagilt kaugemalt. Peame kultuurisemiootikale aluse panijat Juri Lotmanit meie omaks, kuigi ta sündis Petrogradis, oli juudi päritoluga ja kirjutas kõik oma maailma muutva teooria põhiteosed vene keeles. Mis oleks eesti kultuur ilma nende ja lõpmatult paljude väiksemate ja suuremate väliste mõjutusteta? See oleks arvatavasti tänaseks juba unustatud ja surnud kultuur.

Just seetõttu, et eesti kultuur elaks, õitseks ja areneks, võttis Riigikogu kaks aastat tagasi vastu alusdokumendi "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020" ning kohustas valitsust igal aastal esitama selle täitmise tegevusaruande. Selle dokumendi põhimõtted on olnud alus ka Kultuuriministeeriumi arengukavade ja tööplaanide koostamisel ning loomulikult laiemalt kogu kultuuripoliitika elluviimisel. Oluline osa selles strateegiadokumendis kokkulepitud põhimõtetest eeldab järjepidevalt ja pikalt planeeritud tegevust ning tulemust ei ole alati võimalik mõõta kalendriaastate kaupa. Teile saadetud aruandes tõime seekord esile eelkõige need eesmärgid, mis suudeti 2015. aastal täita või kus toimus oluline edasimineku. Samuti tõime välja valiku olulistest tegevustest, mis praegu töös on.

Enne valdkondade juurde minekut soovin rääkida loovisikute töötasu ja sotsiaalsete garantiide teemal. Kultuur ei arene inimesteta, kes on oma elu pühendanud uue loomisele, oleva mõtestamisele ja pärandi säilitamisele. Nende inimeste panus annab mõtte Eesti riigile, kuid riik ei ole suutnud või tahtnud neid piisavalt väärtustada. "Kultuur 2020-s" leppisime kokku, et kõrgharidusega kultuuritöötajate ja vastava kvalifikatsiooniga atesteeritud spetsialistide miinimumtöötasu tõuseb, kui nad töötavad täistööajaga, Eesti keskmise palga tasemele. Meil on sinna veel tükk teed minna. Kuid eelmisel aastal astusime siiski suure sammu edasi. Kultuuriministeerium koos valitsusega leidis vahendid, et tõsta nende spetsialistide töötasu alammäära 13,5%, ning tagas kõrgharidusega kultuuritöötajatele vähemalt 830 euro suuruse sissetuleku. Kui me tahame aga aastaks 2020 eesmärgile jõuda, peab kultuuritöötaja palk järgmistel aastatel kasvama samas suurusjärgus. See ei kujune kindlasti lihtsaks.

Keskmine brutopalk kolmeks aastaks on juba tagatud loomeliitude väljavalitud viiele kunstnikule ja viiele kirjanikule. Selle meie käivitatud kunstniku- ja kirjanikupalka juhtprojekti eesmärk on võimaldada tippvormis kirjanikel ja kunstnikel pühenduda pikema perioodi vältel loometööle. Kriitikud on kunstniku- ja kirjanikupalka nimetanud ennekuulmatuks ja radikaalseks muutuseks. Kunstniku- ja kirjanikupalk on kindlasti maailmavaateline muutus kultuuripoliitikas. Kuid ennekuulmatuks saab seda nimetada vaid seetõttu, et kuigi loomeinimesed on sellest aastaid rääkinud, pole neid enne lihtsalt kuulda võetud. Radikaalsusest on asi aga kaugel. Sai ju iseseisvuse esimesel perioodil kirjanikupalka näiteks ka kõigi armastatud A. H. Tammsaare ning tagatud loomerahus sündisid meie tüvitekstid, muu hulgas sündisid Andres ja Pearu, Krõõt ja Tiina ning kõik teised arhetüüpsed tegelased, kelle elu raamatukaante vahel on otseselt mõjutanud seda, kuidas ja millest meie siiani mõtleme, mida oluliseks peame ja kuidas maailmaga suhestume.

Mina tean, et looming on töö. Loomingulise töö eest tuleb inimest tasustada nii nagu iga teiseigi töö eest ning seeläbi tagada loovisikutele sotsiaalsed garantiid. Sellest aastast on ravikindlustus garanteeritud kõigile võlaõigusliku lepingu alusel töötajatele, kelle töötasult on laekunud sotsiaalmaksu kuus kokku vähemalt miinimummäära ulatuses. Varem kehtis nõue, et miinimummäär laekuks ühelt tööandjalt, mis jättis ravikindlustuseta need loovisikud, kelle sissetulek tuli mitme väiksema projekti pealt. Järgmise sammuna tuleb leida lahendus nende jaoks, kelle eest aasta jooksul laekunud sotsiaalmaks ületab miinimummäära, kuid kes jäävad ravikindlustusest ilma seetõttu, et eri kuudel on laekumine olnud ebaühtlane.

Peame mõistma, et sotsiaalsete garantiide küsimus ei puuduta ainult loovisikuid, vaid on seotud töö

Selleks et välismaised filmitootjad Eestis filme teeksid, leidis valitsus Kultuuriministeeriumi ettepanekul 500 000 eurot, et käivitada "Film Estonia" juhtprojekt, s.o "Film Estonia" toetuskava või n-ö tagasimaksefond *cash rebate*, nagu asjasse puutuvad seda ise nimetavad. Peaaegu kõik Euroopa Liidu liikmesriigid, teiste hulgas Läti, Leedu ja Soome, kellega meile meeldib ennast võrrelda, rakendavad

riiklikke toetusskeeme, mille eesmärk on toetada välisproduktsoone. Selliseks toetuseks antud avalik raha tuleb tavaliselt vähemalt nelja-viiekordselt nii otseselt kui ka kaudselt riigi majandusse tagasi. Naasnuna vahetute muljetega Euroopa suurima kinoturuga festivalilt "Berlinale" saan kinnitada, et rahvusvaheline huvi "Film Estonia" toetuskava vastu on suur.

Nüüd räägime muusikast. 2015. aasta oli muusika teema-aasta, mille läbiv eesmärk oli Eesti muusika ja muusikute nähtavuse ja kuuldavuse parandamine. Selle üheks omapärasemaks ja eredamaks näiteks jäid lauldes edasiantud turvalisustedaanded Tallinna lennujaamas, mis pälvisid suurt rahvusvahelist tähelepanu ja pakkusid positiivseid emotsioone. Kultuuriministeeriumi eestvedamisel loodi eelmise aasta detsembris pikalt oodatud Pillifond, mille asutajad olid Swedbank, Eesti Rahvuskultuuri Fond ja maestro Paavo Järvi. Fond toetab helikunsti, soetades muusikainstrumente, kasvatades nende väärtust ja pakkudes nende kasutamise võimalust. Pillifond hakkab soetama ajaloolise tähtsusega kvaliteetseid ja suure väärtusega muusikainstrumente ning annab need konkursi abil kasutada meie tippinterpretidele.

Kahjuks käib rööm sageli koos murega. Minu ja mitte ainult minu mure on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia saal või õigemini selle puudumine. Riigikogu otsustas juba paarkümmend aastat tagasi, et seda saali on vaja. Kultuurkapital on valmis oma rolli täitma ja neli miljonit eurot eraldama. Lähiajal peab selguma, milline on Euroopa Liidu ASTRA meetme eksperdikomisjoni arvamus taotletava viie miljoni euro kohta. Loodan, et meie ühisest murest saab rööm. Minu arvamus on, et EMTA saali valmimine on muusikavaldkonnas tehtavate investeeringute esmane prioriteet.

Austatud Riigikogu! Kirjanik C. S. Lewis on öelnud: "Kirjanduse kaudu saab minust tuhat inimest ja ikkagi jään ma iseendaks." Kirjandus ja raamatud arendavad meie empaatiavõimet, andes meile võimaluse asetada end kellegi teise olukorda, mõista teiste mõtteid ja tundeid. Kirjandus aitab inimesel arendada hädavajalikke oskusi loetust arusaamisel, eneseväljendusoskust kõnelemisel, iseseisval mõtlemisel ja kirjutamisel. Et me neid eespool öeldud mõtteid ka elus kasutada saaksime, on vaja, et meie lugemisharjumust arendataks lapsepõlvest peale. Selleks taaselustasime eelmisel aastal koos Eesti Lastekirjanduse Keskusega traditsiooni kinkida kõikidele Eestis sündivatele lastele raamat. Raamatuga, mis kannab pealkirja "Pisike puu", tuleb kaasa ka väike infoleht lastevanematele, kus jagatakse soovitusi, kuidas kasvatada lapsest raamatulaps.

Kirjandussõpradel oli möödunud aasta lõpus oluline sündmus, kui allkirjad sai leping, mis annab meile kindluse, et Eesti on koos Läti ja Leeduga aastal 2018 Londoni raamatumessil peakülaline. Londonis toimuv suursündmus on Euroopa suuruselt teine raamatumess ja seda peetakse maailma tähtsaimate ja mõjukaimate messide hulka kuuluvaks. See on kindlasti erakordne võimalus anda hoogu Eesti kirjanduse rahvusvahelistumisele.

2015. aastal toimunud Veneetsia kunstibiennaalil oli Eesti taas väljas rahvuspaviljoniga. Ka Eesti kunstielu on üha rahvusvahelisem ning professionaalselt nõudlikum. Kultuuriministeeriumi, Eesti Kunstnike Liidu ja Tallinna abil saab uue näo Tallinna Kunstihoone ning 1934. aastal avatud pealinna esindussaal võib taas julgelt oma rolli täita.

Head kuulajad! Miljonilise kõnelejaskonnaga keeleruumi kultuuri elujõulisus ei sõltu mitte ainult sellest, kas ja kui võrd leidub selles mitmekülgsete huvide ja väljendusvajadusega loojaid, vaid ka sellest, kui hästi töötab kultuuri levitamise ja tagasisidestamise mehhanism – ajakirjandus. Tänavu sügiseks valmib Kultuuriministeeriumi tellitud ja Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi tehtud kultuuriajakirjanduse uuringu teine osa. Selle põhjal saab teha otsused, kuidas kindlustada kultuuriväljaannete jätkusuutlikkus ja kvaliteet ning aidata kaasa nõudlikuma kultuuripubliku juurdekasvule.

"Kultuur 2020-s" oleme kokku leppinud, et riik soodustab loomemajanduse arengut osana teadmispõhisest majandusest. 2015. aastal avanesid kultuuri- ja loomesektorile Euroopa Liidu 2014. –2020. aasta finantsperioodi rahastamise võimalused loomemajanduse arendamise meetmest, mille kogumaht on 20 miljonit eurot.

Lugupeetud Riigikogu! Oma kõne alguses viitasin vajadusele säilitada ja hoida kultuurilist mitmekesisust. "Kultuur 2020-s" on kirjas, et riikliku kultuuripoliitika eesmärk on Eestis elavate rahvusvähemuste Eesti ühiskonda ja kultuuriruumi lõimumise toetamine. Eelmisel aastal avatud ETV+ võimaldab venekeelsel rahvusvähemusel saada osa Eesti inforuumist ning soodustab seeläbi lõimumist. 2015. aasta lõimumismonitooring viitas mitmele positiivsele arengule, muu hulgas sellele, et muukeelse elanikkonna soov siduda end Eesti riigiga on mitmel moel kasvanud. Riigi ülesanne on tagada soovijatele kõik lõimumiseks vajalikud tingimused, ka neile, kes ei ole veel oma kodakondsust

määratlenud ja kelle eesti keele oskuse tase ei ole piisav, et nad saaksid ära teha Eesti kodakondsuse eksami. Huvi eesti keele õppimise vastu on kasvanud: keelekursustele registreerus 2015. aastal ligi 6000 inimest plaanitud 500 asemel. See oli väga rõõmustav üllatus. Riigi ülesanne on tagada kvaliteetne ja moodne keeleõpe ning see huvi ja võimaluste aken heas mõttes ära kasutada.

Käesoleval aastal jõustusid ka kodakondsuspoliitika valdkonnas tehtud olulised ja põhimõttelised muudatused. Lõppes kodakondsusetuse taastootmine. Nii saavad alates sellest aastast määratlemata kodakondsusega vanemate Eestis sündinud lapsed automaatselt Eesti kodakondsuse. Ka alla 15-aastased lapsed, kelle mõlemad vanemad on määratlemata kodakondsusega ja kellel on õigus Eesti kodakondsust saada, saavad Eesti kodakondsuse, kui vanemad sellest õigusest aasta jooksul ei loobu. Samuti leevendati kodakondsuse seaduses üle 65-aastaste inimeste kohta kehtivaid nõudeid, eesti keele eksam on neil nüüd vaid suuline. Juba eelmisel aastal jõustus säte, mis ei luba enam alaealiselt Eesti kodakondsust ära võtta. Mäletame veel hästi Kohtla-Järve tüdruku juhtumit.

Lugupeetud rahvasaadikud! Küllap te teate, et see koht, kus me praegu oleme, Riigikogu saal, on peale oma suure ajaloolise tähtsuse ka väga sobiv näide hea käitumise kohta muinsuskaitsealuse hoonena. Ideaalne on muinsuskaitsealuse objekti olukord siis, kui pärand on hästi hoitud ning see on aktiivses kasutuses. Viitan Riigikogu kodulehele, kus on öeldud, et Toompea loss on muutunud keskaegsest kindlusest moodsaks valitsemiskeskuseks ning lossikompleksi eri osad pärinevad kõikidest Eesti ajaloo olulisematest perioodidest. Paraku ei ole suure osa Eesti väärtusliku kultuuripärandi olukord sugugi niisama hea. Eriti muret tekitab ühe osa eraomandis oleva pärandi olukord. Seepärast on Kultuuriministeerium ette valmistanud muinsuskaitse reformi. Reformi eesmärk on anda tuge ja tekitada motivatsiooni omanikele, et nad meie ühist pärandit hoiaksid ja korrastaksid. Nii näeb valitsuses esimese kooskõlastusringi läbi teinud muinsuskaitse seaduse eelnõu ette, et riik toetab rahaliselt omanikke muinsuskaitse spetsiifiliste tööde tellimisel. Ent see otsus vajab lisavahendeid riigieelarvest.

Sel nädalal tähistame Kumu kümnendat sünnipäeva. Palju õnne meile kõigile! Pole kahtlust, et 2016. aasta läheb Eesti muuseumide ajalukku Eesti Rahva Muuseumi uue hoone valmimisega. Uus ERM loob võimalused meie kultuuripärandit nüüdisaegselt hoida ja eksponeerida nii Eesti kui ka rahvusvahelise publiku jaoks. Eestis on 256 muuseumi, millest riik suuremal või vähemal määral toetab vaid 50-t. Tuleb tunnustada meie muuseumide head tööd, sest peaaegu neli miljonit külastust aastas ei tule niisama, vaid suure tööga. Muuseumides hoiul olev hindamatu kultuuripärand väärib võimalikult laiale publikule kättesaadavaks tegemist, mistõttu on muuseumid juba aastaid oma kogusid digiteerinud ning kohe on valmimas pikaajaliseks säilitamiseks mõeldud keskne digihoidla. Meie muuseumide suurt arvu ning riigieelarvelisi võimalusi arvestades käib aga praegu muuseumivõrgu korrastamine, et võimaldada muuseumidel rohkem sisutegevusesse panustada.

Rahvaraamatukogudel on üha tähtsam roll infole juurdepääsu tagamisel, lugemisharjumuse kujundamisel ning elukestva õppe, integreerumise ja lõimumise toetamisel. Sel aastal valmistatakse ette rahvaraamatukogu seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus. Selle üks eesmärke on näha raamatukogude rolli laiemalt ning seeläbi võimaldada veelgi paremini kasutada ära tihedat raamatukogude võrgustikku infovahendamisel, aga ka inimeste teenindamisel. Raamatukoguvõrgustiku hoidmise ja arendamise kõrval on koostöös Eesti Rahvusraamatukoguga loomisel e-raamatute laenutuskeskkond. Sel aastal valmiva analüüsi tulemusel valime välja sobivaima lahenduse, et muuta 2018. aasta lõpuks e-raamatute laenutamise võimalus kättesaadavaks nii Eestis kui ka mujal maailmas. Riigikogus lõppes nädal aega tagasi säilituseksemplari seaduse eelnõu esimene lugemine. Selle eelnõuga ajakohastatakse Eesti kultuurile oluliste väljaannete loovutamist, kogumist ja säilitamist. Eelnõu seadusena vastuvõtmine teeb Eestist esimese riigi, kus seadus kohustab koguma ja säilitama kõiki väljaandeid ka digitaalselt. Seeläbi loome aluse parimale kultuuripärandi digiarhiivile maailmas. Head kuulajad! "Kultuur 2020-s" on kirjas, et riik väärtustab laulu- ja tantsupeo liikumise olulist mõju kultuuri- ja hariduselus ning ühiskonnas laiemalt. 2013. aastal tehtud laulu- ja tantsupeo uuringu kohaselt on kas või üks kord peol ise esinejana osalenud pooled Eesti inimesed. Kaudselt on peoga seotud olnud üle 90% elanikest.

Tantsupeo traditsiooni hoidmise ja arendamise sõlmküsimus on Kalevi staadioni tulevik. Tantsurahvas peab Kalevi staadioni oma teiseks koduks. Kindlasti pole teile uudis, et staadion on korrast ära ja vajab lähiaastatel suurt investeringut. Koostöös tantsurahvaga, spordiseltsiga Kalev ja Tallinnaga oleme otsinud võimalusi, et riigi ja linna toetustega saaks korda tantsuväljak, kuid samas paraneksid ka sportimisvõimalused Tallinnas. Kultuuriministeerium teeb seega ettepaneku leida aastateks 2017–2020

koostatava riigi eelarvestrateegia ettevalmistamise käigus 7,4 miljonit eurot Kalevi staadioni rekonstrueerimiseks. Oleks igati väärikas, et kui me 2019. aastal tähistame üheskoos 150 aasta möödumist esimesest laulupeost ja peame 20. tantsupidu, siis oleks tantsijate teine kodu valmis. Riigi toetuse eeldus on Tallinna samaväärne panus.

Lugupeetud Riigikogu! Jõudsime ringiga tagasi raha juurde. Selleks et Eesti kultuuriruum areneks, peame suutma leida vahendeid loojate palkade tõusuks, pärandi hoidmiseks ning uute innovaatiliste algatuste toetamiseks. Kuid on rumal ja sisuliselt vale jagada ministeeriume kulu- ja tuluministeeriumideks. Investeeringud kultuurivaldkonda ei täida mitte ainult Eesti põhiseaduse eesmäärke ega muuda meie eluvaldkonda kvaliteetsemaks, vaid toovad ka raha ettevõtetele, omavalitsustele ja riigile. Teiste riikide kogemused näitavad, et näiteks filmi toetuskava abil välismaistele tootjatele antud rahast toob iga euro riigieelarvesse tagasi neli-viis eurot. Seitsmekordselt tuleb tagasi ka rahvusvahelistesse festivalidesse panustatud raha.

Ligi 30% Euroopa Liidus tehtud reise sihtkoht on valitud nii, et peamine tegur on olnud kultuuripärandi olemasolu. Avaliku ruumi läbimõeldud planeerimine hoiab kokku tohutu koguse ressursse. Maapiirkonnas võivad korrastatud muinsuskaitsealised väärtused olla kohaliku majanduse veduriks ja väikeettevõtluse edendajaks. Linnades suurendab korrastatud ajalooline hoonestus kogu piirkonna kinnisvara väärtust. Hea näide on siinsamas lähedal olev Kalamaja ja Pelgulinn, aga ka Karlova ja Supilinn Tartus. Loomevaldkonna arendamiseks eraldatud vahendid aitavad siduda kultuuri- ja loomevaldkonnas olevat potentsiaali ettevõtlusega. See soodustab uute ambitsioonikate ärimudelitega ettevõtete juurdekasvu, kasvatab ekspordivõimekust ning aitab teistele majandussektoritele luua loomemajanduse abil lisandväärtust ärimudeli, toodete ja teenuste ning müügi ja turunduse arendamisel.

Kuid on selge, et riigieelarves ei ole piisavalt vahendeid kõigi kultuuriinvesteeringute tegemiseks. Selleks et riigieelarvelisi vahendeid kõige paremini kasutada ning tuua kultuurivaldkonda lisaraha, on olulised kolm aspekti.

Esiteks, me oleme alustanud tööd, et analüüsida kultuurivaldkonna rahastamist. Eesmärk on muuta süsteem läbipaistvamaks ning taotlejatele lihtsamaks. Lähtume ikka "Kultuur 2020-s" seatud eesmärgist. Kultuurkapital toetab eelkõige loovisikuid ja projektipõhiseid algatusi ning Kultuuriministeeriumi eelarve kaudu rahastatakse riigieelarveliste asutuste põhitegevust ja rahvuskultuuriliselt olulisi pikaajalisi tegevusi.

Teiseks soovime kultuuri toetamisse kaasata rohkem erakapitali. Meil on sotsiaalselt mõtlemaid ettevõtjaid, kes on kultuuri toetamises juba pikka aega osalenud. Eilegi tunnustasime 33 ettevõtet ja eraisikut ehk kultuurisõpra, kes möödunud aasta jooksu kultuurivaldkonda vabatahtlikult toetasid. Eelmisel aastal alguse saanud Pillifond on hea näide era- ja avaliku sektori koostöö kohta.

Kultuuriministeerium otsib ka edaspidi võimalusi selliste projektide algatamiseks ning teeb oma parima, innustamaks ettevõtjaid rohkem kultuuri panustama.

Kolmandaks on vaja, et me haldusreformi ettevalmistamise käigus lepiksime kokku, kuidas kõikides Eesti piirkondades oleksid tagatud võimalused nii kultuurist osasaamiseks kui ka selle loomises osalemiseks. Peale riigi loodavate võimaluste on väga oluline roll kultuurielu korraldamisel kohalikul kogukonnal. Kultuuriministeeriumi eestvedamisel väljatöötatud huvitegevuse kontseptsioon annab samuti lisavõimalusi just kohalikule kogukonnale, et tagada kõigile noortele võimalus osaleda juhendatud, regulaarses ning arendavas huvitegevuses. Oleme heade partneritega – valdkondlike katusorganisatsioonide, teemaga seotud ministeeriumide ja omavalitsusjuhtidega – mudeli välja töötanud ning soovime selle 1. septembril 2017. aastal rakendada. Ärgem siis haldusreformi käigus unustagem, mis meist riigi teeb – ikka meie kultuur!

Kuigi tihti on parafraseeritud papa Mauruse ühte teist lauset, mille Tammsaare on kirja pannud, tahan mina siinkohal kasutada papa Mauruse seda lauset, et millega alustasime, sellega ka lõpetame. Me elame ajal, kui usk sellesse, et lähiajal taastub kiire kasv ja raha on piiramatult käes, on mõneks ajaks ilmselt läbi saanud. Ühiskond vananeb ja tööjõud väheneb. Me peame selles olukorras vaatama, kui palju me millegi jaoks kulutame. Loomulikult saab sellest aru ka kultuurivaldkond. Tuletan meelde, et just kultuuriinimesed on need, kes on ühiskonnas omamoodi meediumid või kanaarilinnud kaevanduses, kes esimesena ohtu tajuvad. Ma kinnitan teile, et kultuurivaldkond ja loomeinimesed saavad aru, et senine tegevus on vaja üle vaadata.

Teiselt poolt elame me ajal, kui meid ümbritseb palju hirme. Olukorras, kus maailm tuletab meile valusalt meelde, et me oleme väike rahvas, kelle üks olemuslikest hirmudest on väljasuremise, oma

kultuuri ja keele kaotamise hirm, on arusaadav, et kõik see, mis seondub kiiresti muutuva maailmaga ja põgenike temaatikaga, paneb meid hirmu tundma. Ainuke asi, mis saab meile tagasi anda enesekindluse ja usu sellesse, et me jääme rahvana kestma, on meie tugev identiteet. See rajaneb kultuuril. Seega on minu üleskutse, et kui me teeme otsuseid, mida me loomulikult peame tegema, vaatamaks üle senist tegevust, et me siis ei kärbiks ära neid olemuslikult hädavajalikke asju, mis on riigi toimimiseks vajalikud. Need asjad põhinevad kultuuril. Minu üleskutse on olla kultuuri arvel kokku hoides väga ettevaatlikud, sest see võib olla üks väga kallis kokkuhoid. Täna tähelepanu eest!

15:33 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh, austatud minister! Teile on väga tublisti küsimusi. Mark Soosaar, palun!

15:33 Mark Soosaar

Lugupeetud juhataja! Hea minister! Mul on hea meel, et ministeerium pöörab tõsist tähelepanu avaliku ruumi kujundamisele. Võib-olla saab ka Riigikogu seaduste muutmise kaasa aidata, et avalikud arhitektuurikonkursid hakkaksid toimuma reguleeritud kujul. Aga kõige rohkem teeb mulle muret ikkagi küla. On ju öeldud, et rahvakultuur sünnib maal ja sureb linnas, aga on ka öeldud, et eesti keel elab senikaua, kuni ta küla veel elab. Ega äkki ei ole sellist hirmu, et haldusreformi tehes viskame me lapse koos pesuveega välja ja need teed, mis külades varem läksid rahvamaja või raamatukogu juurde, rohtuvad? Kui me võtame kültalt ja osavallalt otsustusõiguse ära, siis juhtub see paratamatult. Kaasamisest ei piisa. Ma arvan, et on kindlasti vaja ikkagi anda kohalikele inimestele otsustusõigus, kas rahvamaja jääb alles või mitte.

15:34 Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh! See, millise võrgustiku me haldusreformi käigus üles ehitame, nõuab muidugi laiemat arutelu. Aga loomulikult peaksime arvestama sellega, et kui me räägime elukvaliteedist, siis tihtipeale on seda võib-olla vähe tajutud, aga tegelikkuses haarab väga olulise osa meie vabast ajast, meie olemise mõttest just nimelt kultuuritegevus. Kui me mõtleme, et kui palju me oma vaba aega kulutame näiteks jäätmekäitlusele või kui palju me keskmiselt kulutame aega arsti juures käies, siis see on võrreldamatu selle ajaga, mida me kulutame selleks, kas ise kultuuri luua või sellest osa saada. Mitte alati ei pane me tähele seda, et ka need asjad peaksid olema läbi mõeldud, kui me reforme kavandame. Sellest tulenes minu üleskutse mõelda haldusreformi käigus läbi, mida üks või teine samm meie kultuuriruumile tähendab. Kultuur ei ole absoluutselt isereguleeruv, eriti kui me vaatame võimalusi, mis on kultuurist osasaamiseks hajaasustusega piirkonnas elavatel inimestel võrreldes nendega, kes elavad tiheasustusega piirkonnas. Väljakujunenud võrgustikku on haldusterritoriaalse reformiga võimalik ka hoolimatult lõhkuda. Vaatame, mismoodi on välja kujunenud näiteks traditsiooniline kultuuriharrastuste võrgustik. Valdavalt on need just nimelt külas või väiksemas piirkonnas loodud seltsid (nt rahvatantsurühmad, mida meil on ligi 1500, laulukoorid või näitetrupid) ja nende tegevusele annab omakorda sidustuse see, et nad saavad maakonna tasemel koos käia, kas siis maakonna laulu- ja tantsupeol, näiteringide ülevaatusel või kuidas neid üritusi kuskil nimetatakse. See võrgustik, kuhu nad koonduvad, toimib maakonna tasemel, millest omakorda tekib Eesti tasemel võrgustik. Kõik etapid selle jaoks, et oleks olemas elementaarne tugi, et see võrgustik saaks toimida, tuleb haldusreformi käigus loomulikult väga põhjalikult läbi mõelda. Ma loodan väga, et me pöörame sellele veidi rohkem tähelepanu, kui seda tehti eelmiste haldusreformikonstruktsioonidega, kus see kultuurivõrgustik millegipärast tihtipeale peaaegu ei kajastunudki.

15:37 Aseesimees Jüri Ratas

Urve Palo, palun!

15:37 Urve Palo

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud minister, kõigepealt suur tänu sisulise ja huvitava ettekande eest! Hea meel on näha, et te olete väga lühikese ajaga hästi sisse elanud oma valdkonda, mis on väga lai. Minu küsimus puudutab sporti. Kohtusin juhuslikult mõni päev tagasi spordiringkondades väga lugupeetud endise tippsportlasega ja mul oli hea meel kuulda, kui ta ütles – ta hakkas täiesti ise niiviisi rääkima –, et lõpuks ometi on meil spordiminister. Ma küsisin, mida ta sellega silmas peab, sest meil on

ikka kultuuriminister. Tema ütles, et see on minister, kes huvitub sporditeemadest ning tal on häid plaane ja juba ka tegusid. Valgustage meid ka, mida head te olete spordiringkondade või spordialade jaoks teinud ja mis teil plaanis on.

15:38 Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh küsimuse eest ja tänan väga tunnustuse eest! Aga kuna Riigikogu võttis eelmise koosseisu lõpus vastu ka dokumendi "Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030", siis ma hea meelega jätan pikema diskussiooni selleks ajaks, kui me oleme kõik selleks ennast ette valmistanud. Mul on võimalus selle aasta sügisel – protseduuri järgi toimub see sügisistungjärgul – tulla teie ette selle dokumendi täitmise esimese aastaaruandega. Aga vastab tõele, et spordis on väga huvitavad ajad, ja ma loodan, et need huvitavad ajad korrastavad seda valdkonda ka rahastamismudeli mõttes. Üks mis kindel, praegune rahastamismudel on kirju, ei ole piisavalt näha, kust on üldse võimalik millegi jaoks raha taotleda, kuni selleni välja, kes peaks premeerima neid sportlasi, kes on mõnel tiitlivõistlusel medali saanud. Meie oleme demokraatliku riigina otsustanud, et sellega tegelevad alaliidud ja olümpiakomitee, aga tihtipeale pean ma vastama küsimusele, miks Kultuuriministeerium ühele või teisele inimesele preemiat ei andnud. Ma arvan, et see aeg võiks meie ühiskonnas möödada olla, kui minister oli isake, kes tunnustas neid, keda tema oma äranägemise järgi heaks arvas tunnustada. Ma arvan, et kokkulepitud kriteeriumid – jah, küll riigieelarve abiga, aga alaliitude ja Eesti Olümpiakomitee kaudu toimivad – on oluliselt parem viis, kuidas 21. sajandil demokraatlikus ühiskonnas tunnustust avaldada.

15:40 Aseesimees Jüri Ratas

Krista Aru, palun!

15:40 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister, ma tänan väga ilusa, sisuka ja mitmekülgse ülevaate eest! Minu küsimus teile on aga natukene asisemast vallast ja puudutab haldusala asutusi. Eelmisel aastal toimus mitme haldusala asutuse – ma pean silmas nii muuseumi kui ka teatreid – raamatupidamise tsentraliseerimine. Kui edukalt on see kulgenud ja millist kasu teie isiklikult sellest näete?

15:41 Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh! Kuna ma ei ole viimasel ajal kuulnud, et selles valdkonnas oleks väga suuri probleeme, siis julgen arvata, et see on läinud suhteliselt sujuvalt. Algul oli muresid sellega, et kõik süsteemid loomulikult ei ühildunud. Kultuuris on omakulude osakaal märkimisväärselt suurem kui riigisektoris üldiselt, aga sellega ei olnud alguses arvestatud ega olnud võimalised kohe paindlikult reageerima. See oli näiteks üks põhjusi, miks tsentraliseerimise käigus tekkis tõrkeid. Aga raamatupidamisteenus on spetsiifiline, seda teenust ei pea ilmtingimata pakkuma ministeeriumi juures. Ma olen sellega nõus, et – nagu ma ka enne viitasin – olukorras, kus me peame kriitiliselt hindama, kui palju meil ressursse on ja mida me nendega teeme, siis üks kohti, mida võiks üle vaadata, on kindlasti tugiteenused, enne kui minna sisu kärpima. Aga kui me vaatame potentsiaalset kärbet, siis see ei saa tulla ainult tugiteenuste arvel, sest tugiteenuseid on selles valdkonnas väga vähe. Tegelikult on enamik nendest inimestest, kes kultuurisektoris riigi käest palka saavad, meile kõigile armsad muusikud, näitlejad, muuseumitöötajad, raamatukogutöötajad jt. Selles kontekstis arvan ma, et tugiteenused on mõistlik koht, kust ressursse leida.

15:42 Aseesimees Jüri Ratas

Aadu Must, palun!

15:42 Aadu Must

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ministrihärä, ma tänan täpselt samuti nagu teisedki kolleegid väga kulturse ettekande eest, mida oli hea kuulata! Samas oleme fraktsioonis rääkinud ka seda, et minister on selline mees, kes ei vaata ainult oma kitsast valdkonda, vaid vaatab asju tunduvalt laiemalt. Siit minu provokatiivne või varjatud ettepanekut sisaldav küsimus. Kultuurisfääris valmib mitmeid uhkeid hooneid, me oleme uhked ERM-i üle jne. Aga samas tundub, et kordub midagi seesugust, mis Eestis vahel on olnud: betoon saab valmis, aga sisu ei pruugi alati järele tulla. Ma tean Tartu Ülikooli siseelu

poolt. Seal ei ole ühtegi impulssi, mis paneks uutele võimsatele keskustele ka kvalitatiivselt, uutmoodi ja paremini töötajaid koolitama, et toimuks tõeline murrang. Kas härra ministril on näiteks koos kolleegidega Haridus- ja Teadusministeeriumi poole pealt võimalik siin initsiatiivi näidata?

15:43 Kultuuriminister Indrek Saar

Jah, koolitus ja tihtipeale ka elukestev õpe on kindlasti väga olulised. Eks see kummitab meid mitmes valdkonnas. Kultuurivaldkonnas tegutsevad katusorganisatsioonid on olnud tublid välja töötama kutsestandardeid, mis tegelikult tagavad arengu ja ka ümberõppevõimalused kiiresti muutuvajas. Ma ei tea, et meil oleks väga suuri probleeme haridusega, mida pakutakse kultuurivaldkonna inimestele kõrgkooli tasemel, sestap ei ole ma osanud sellele eraldi tähelepanu pöörata. Küll aga on mõned näited, kus meil on hädasti vaja astuda järgmine samm. Eesti muusika on praegu maailmatasemel, me oleme rahvusvaheliselt mitmes asjas konkurentsivõimelised. Kui me tahame astuda järgmist sammu, siis on selle üks eeltingimus siiski seotud betooniga, st korraliku saali ja õppekeskuse olemasoluga. Ma ei näe probleemi, nagu me ei suudaks seda sisuga täita. Me oleme selleks valmistunud juba paarkümmend aastat. Aga loomulikult peab olema korralikult läbi mõeldud ja tunnetatud, kas seda mahtu, mida kavandatakse, suudetakse ka täita. Üldiselt arvan ma, et kavandatavate hoonete puhul, mida ei ole sugugi just ülearu palju, on proportsioon suhteliselt mõistlik, kui võrrelda sellega, mis meil oli plaanis 2000. aastate alguses. Siis andis ühiskondlik tunnetus, et meid ootab igavene kasv, mis on vähemalt 10% aastas, vale signaali, kui ükskõik millist kultuurirajatist või -taristut kavandati. Ma usun, et nüüd teeme me suhteliselt ratsionaalseid ja mõistlikke otsuseid.

15:46 Aseesimees Jüri Ratas

Ivari Padar, palun!

15:46 Ivari Padar

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Minu küsimus on ka kultuuri ja haldusreformi teemal. Haldusreformi ettevalmistamisel on päris palju räägitud arvulistest parameetritest ehk elanike arvust. Märksa vähem on räägitud või peaaegu üldse ei ole räägitud sellest, kas haldusreformi käigus võiksid kujuneda haldusüksused, mis kannaksid ka ühist keelelis-kultuurilist identiteeti. Samas on altpoolt tulnud ettepanekuid, näiteks on Võro Selts ja väga lugupeetud Kaido Kama teinud ettepaneku, et Kagu-Eestis võiks haldusreform haarata kogu vana Võrumaa, nii et tekiks ambitsioonikas 60 000 elanikuga omavalitsusüksus, kus oleksid esindatud kõik kaheksa kihelkonda. Milline on teie seisukoht, kas haldusreformi käigus sellise keelelis-kultuurilise territooriumi moodustamise jõuline soovitus võiks olla üks element, millele rõhuda, kui me tahame haldusreformist parimat tulemust saada?

15:47 Kultuuriminister Indrek Saar

Mulle see mõte väga meeldib, aga see sõltub väga palju sellest, kas kohalik kogukond ise ka selleks valmis on. Kui ma mõtlen nende arengute peale, mis viimasel ajal on olnud sealsamal Võrumaal või Setumaal või ka mitmel Eesti saarel, siis seal on oma identiteet ja oma kultuuriruum ning sedapidi võiks minu arust rahulikult mõelda. Aga see sõltub väga palju sellest, kas kohalik kogukond ise on selleks valmis. Ma arvan, et see peaks sellest sõltuma. Iseenesest on selline identiteedipõhine omavalitsusüksus kindlasti väga mõistlik ja teeb koostööd paremaks. Ka on näiteks ju selge, et kuna Saaremaal ja Muhumaal on erinev identiteet, siis olgugi et kaugelt vaadates tundub see kõik olevat üks Saare maakond, aga kui Saaremaal ka sünnib üks omavalitsus, siis Muhumaa sellesse ei kuulu. Saaremaa ja Muhumaa jäävad eraldi ja neid vägisi kokku panna oleks ilmselt täiesti ebaratsionaalne. Aga nende kultuuriruumide elujõudu on tõestanud ka see, kui aktiivsed ollakse taotlema Kultuuriministeeriumi kultuuriruumide programmidest raha ja kui palju tuleb sinna juurde lisavahendeid. Käivitav jõud on meie käest taotletav raha, aga sinna tuleb juurde palju muid finantseeringuid, omaalgatust ja vabatahtlikku tööd. Ma arvan, et see on üks efektiivsemalt kasutatud raha üldse.

15:49 Aseesimees Jüri Ratas

Andres Herkel, palun!

15:49 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Ettekanne oli üldiselt sisukeskne, aga ütlen ausalt, et mõni arendus mind ka häiris. Sissejuhatuses rääkisite te kultuuri avatusest ja suletusest viisil, mis meenutas mulle lahtisest uksest sissehulmumist. Veel enam ehmatas see, et minnes kirjaniku- ja kunstnikupalga juurde, omistasite te sellele maailmavaate. Seda kultuuripoliitika põhialustes ju üldse ei sisaldu. Minule selline kultuuripoliitika ideologiseerimine kuidagi instinktiivselt ei istu. Palun lükake see ümber ja öelge, et kirjaniku- ja kunstnikupalka ometigi maailmavaate järgi ei anta! Ja ühe soojaga küsin veel, millisest maailmavaatest lähtub siis see, et EMTA saal meil ikkagi ehitamata on.

15:50 Kultuuriminister Indrek Saar

Võib-olla ei peaks me retoorilises mõttes olema poliitikutena alati nii tundlikud, et kui keegi ütleb "maailmavaade", siis tahaks kohe vaadata, mis lipuke või märk parasjagu rinnas on. Maailmavaade on kindlasti ka vaade sellele, millise kohustuse riik kellegi ees võtab. Minu maailmavaade kultuuri ja kunstnikupalgaga seoses on see, et looming on töö. On palju maailmavaateid, mis ütlevad, et looming on puhas lust ja lõbu ning seda tehakse oma vabast ajast. Minu maailmavaade on see, et looming on töö ja selle eest tuleb maksta väarikat tasu. Ma ei eita, et see võib kokku langeda paljude sotsiaaldemokraatide vaadetega, aga võib-olla mõne teise poliitilise maailmavaatega ei pruugi see haakuda. Kuid ma rõhutan siiski seda poolt, mis puudutab suhtumist loomingusse kui pühendumist nõudvasse töösse.

15:51 Aseesimees Jüri Ratas

Liina Kersna, palun!

15:52 Liina Kersna

Aitäh, hea juhataja! Austatud minister! Minu küsimus puudutab Edgar Valteri kultuuripärandi hoidmist, millega suuresti tegeleb Pokumaa. Pokumaa on loodud Edgar Valteri jooniste põhjal ja praegu kuulub Pokumaa SA riigihalduse ministri haldusalasse. Mul on hea meel öelda, et riigihalduse minister otsustas eraldada Pokumaale aastase püsitoetuse 20 000 eurot ja oma toetuse on lubanud anda ka kohalikud omavalitsused. Kuidas teile tundub, kas Pokumaa SA sobib loogiliselt riigihalduse ministri haldusalasse või võiks see olla kultuuriministri haldusalas?

15:52 Kultuuriminister Indrek Saar

Ma tänan! Kuskilt peavad need piirid jooksuma ja sellistel asjadel on tihtipeale kattuvust mitme valdkonnaga. Kuhu see tänases süsteemis kõige paremini sobib, kas riigihalduse ministri või hoopis ettevõtlusministri valdkonda, kes kureerib turismi, selle üle võime me ju arutada nii- ja naapidi. Aga Pokumaa on eelkõige regionaalpoliitiliselt oluline tegevuskeskus. Me peame kuskile tõmbama selle piiri, mida Kultuuriministeerium on võimeline tegema ja mida mitte ning kus on pigem regionaalpoliitika küsimus, riigihalduse ministri küsimus, ning kus on turismivaldkonna küsimus. Ka selles kohas on mindud seda teed. Näiteks, A. H. Tammsaare muuseumis, mis ka Järva Maavalitsuse kaasasutamisel on asutatud Vargamäel, hakkab ühe asutajaõiguse teostajana tulevikus tegutsema Kultuuriministeerium. Pokumaa, mis on pigem regionaalpoliitiline keskus, jääb riigihalduse ministri haldusalasse. Aga mul on väga hea meel, et riigihalduse minister on leidnud vahendeid selle jaoks, et püsivalt Pokumaad toetada, sest Valteri pärand on kindlasti oluline. On hea meel, kui seda sellises tegevuskeskuses ka lastele tutvustatakse.

15:54 Aseesimees Jüri Ratas

Heidy Purga, palun!

15:54 Heidy Purga

Aitäh, hea juhataja! Aitäh ministrile ettekande eest! Minu küsimus on disainivaldkonna ja majanduse kohta. Kui praegu otsitakse lahendusi, mis annaksid eri majandusharudele uuenenud turul läbilöömiseks eeliseid, siis toimivad need paljuski just disainivaldkonnas loodud lisandväärtuse abil. Kuidas on selles küsimuses edenenud disainivaldkonna toetamine, mis on ka dokumendi "Kultuur 2020" põhiliseid punkte?

15:55 Kultuuriminister Indrek Saar

Nagu ma viitasin, üks olulisi asju on üldse disainmõtlemise kujundamine. Disainivaldkonnas püütakse ette valmistada gümnaasiumi valikkursust selle jaoks, et disainmõtlemine oleks tagatud ka kohustusliku hariduse kaudu. Mõtteviisi muutus ongi ilmselt kõige olulisem. Ma arvan, et tihtipeale on küsimus selles, mis asi see disain üldse on. Sellega seoses tulevad tavaliselt pähe mingid edevad vidinad, aga see arusaam, et disain või tootearendus on osa meie igapäevast ja hõlmab kogu kaasaegset ruumi, on vanemal põlvkonnal kindlasti raskem tulema, noorematel on sellega lihtsam. Seda parem ongi nooremast põlvkonnast alustada, et mõtlemist teadlikult suunata. Aga loomulikult on see valdkond, kus Kultuuriministeerium näeb väga olulisena koostööd teiste ministeeriumidega, eriti majandusministeeriumiga, kuid ka haridusministeeriumiga.

15:57 Aseesimees Jüri Ratas

Helmen Kütt, palun!

15:57 Helmen Kütt

Täna, austatud eesistuja! Lugupeetud kultuuriminister! On suurepärane ja kindlasti ka regionaalselt väga õige, et Viljandi teater Ugala saab nüüd uue näo, aga mis veel tähtsam, on mõeldud ka tehnilistele lahendustele erivajadusega inimeste jaoks, et teatrile oleks juurdepääs liikumispuudega inimestel ja etendust oleks võimalik kuulata kuulmislangusega inimestel, kellel enne teatrisse asjagi polnud. See, et universaalne disain, näiteks ehituses, tagab igaühele juurdepääsu kultuurile ja kergendab sellest osasaamist, on väga tore. Aga minu küsimus tuleneb teie teesidest muuseumide kohta. Muuseumide teesides oli kirjas, et 2016. aastal alustavad osa neist tööd uues vormis. Siin oli toodud terve loetelu muuseumidest, teiste hulgas oli ka Viljandi Muuseum. Järsku te mõne sõnaga kirjeldate, milline on see uus vorm. Ma saan aru, et sellesse muudatusse on kindlasti ka omavalitsused haaratud. Võib-olla mõni sõna täpsustuseks.

15:58 Kultuuriminister Indrek Saar

Nagu ma viitasin ja nagu on ka kokkuvõttes kirjutatud, muuseumides on õige vormi otsing käinud mõnda aega ja käib edasi. Eesmärk on see, et aastaks 2018 oleks meil ainult üks riigimuuseum, see on Eesti Rahva Muuseum, kõik ülejäänud muuseumid peaksid selleks ajaks olema muutunud kas sihtasutusteks või antud üle kohalikule omavalitsusele. Mis seal salata, on olnud nii, ja ilmselt ei pääse sellest ka tulevikus, et mõni muuseum kas ühineb kellegagi või lõpetab endisel kujul sootuks tegevuse. Aga sihtasutuste asutamise mõte – enamikul juhtudel on need regionaalsed muuseumid – on olnud selles, et need sihtasutused ei oleks kas ainult riigi või kohaliku kogukonna asi. Kui need on regionaalselt olulised muuseumid, nii nagu Viljandi Muuseum on, siis peaks selle asutuse toimimise eest vastutama nii riik kui ka kohalik kogukond. Kokkulepe on olnud, et selliste protsesside käigus tavaliselt riik tagab selle, et riigi toetus säilib. Koos kohaliku kogukonnaga neid asju aetakse. Minu arust on väga oluline ka see, et sellisel juhul tekib juurde mõningane juhtimiskompetents nõukogu kaudu, sest kui muuseum on ainult kohaliku omavalitsuse oma, siis ei pruugi seal olla piisavalt erialast kompetentsust, või kui see on ainult riigi oma, siis ei pruugi seal olla sidusust kohaliku kogukonnaga. Sellepärast on sihtasutus minu arvates hea tee. Siia maani on näited selle kohta, mis selliste reformide tulemusena on juhtunud, olnud valdavalt positiivsed.

16:00 Aseesimees Jüri Ratas

Eerik-Niiles Kross, palun!

16:00 Eerik-Niiles Kross

Ma ei tea, kelle poole ma nüüd juhatuse liikmetest pean pöörduma. Hea spiiker! Härra minister, te rääkisite väga kenasti kultuuripärandi olulisusest ja kultuuri avatusest ning rääkisite ka rahvusvahemustest. Mul on kahekihiline küsimus. Kultuuripoliitika põhialustes ei nimetata kahte ajaloolist vähemust, baltisakslasi ega rannarootslasi, kuigi need mõlemad rühmad on välismaal olemas. Seal nimetatakse küll väliseestlasi. Need mõlemad rühmad võiksid ja tahaksid mängida ka praegu Eesti kultuuris olulist rolli. Samuti ei nimetata kultuuripoliitika põhialustes kultuuriautonoomia instrumenti, mis meil seadusena on olemas, aga ei ole kasutusel. Kas ei võiks mõelda kultuuriautonoomia

rakendamisele vähemasti ajalooliste vähemuste suhtes? Kas üleüldse ei ole olnud kaalumisel kultuuriautonoomia instrumendi kasutamine Eesti kultuuripoliitikas?

16:01 Kultuuriminister Indrek Saar

Jah, Eestis on kaks kultuuriautonoomiat. Need rahvusgrupid on ingerisoomlased ja eestirootslased. Ingerisoomlased said oma kultuuriautonoomia aastal 2004 ja eestirootslased aastal 2007. Nii et kultuuriautonoomia on Eestis täiesti kasutusel. Lisaks sellele toetab eelmises päevakorrapunktis tihti meelde tuletatud MISA igal aastal rahvusvähemuste 16 katusorganisatsiooni ja 231 kultuuriseltsi. Tegelikult on rahvusvähemustel olemas igapäevane riigi tugi ja kõik võimalused ka seaduse kohaselt oma kultuuriautonoomia luua.

16:02 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

16:02 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Te mainisite Riigikogu saali, Riigikogu seadusloome aspekti ja moodsat keskkonda. Ma natuke vaidleksin vastu, sest kui minna Bundestagi, siis on see kontrast eriti suur ja eriti hästi näha. Aga minu küsimus puudutab hoopis valdkondade prioriteete ja muinsuskaitsevaldkonda. Siin on välja toodud kaks suuremat prioriteeti, muinsuskaitseseaduse menetlus ja mõisakoolide programm, kuid välja on jäänud selline arengukava nagu "Eesti looduslikud pühapaigad. Uurimine ja hoidmine". Kuidas selle rakendamine on toimunud? Teil jäi vastamata ka Andres Herkeli küsimusele, mis maailmavaadet kannab EMTA saali ehitus.

16:03 Kultuuriminister Indrek Saar

Mis puudutab looduslike pühapaikasid, siis selleks, et neid kaardistada ja uurida, on Muinsuskaitseametil, mis on meie haldusala asutus, olemas vahendid. Alati võib arutleda selle üle, kas need vahendid on piisavad, et seda piisavalt kähku teha. Looduslike pühapaikadega on see häda, et keegi lööb sae sisse ja seda paika enam pole. Need võimalused, mis praegu on, võimaldavad vähemalt pühapaikade uurimisega regulaarselt tegelda ja hetkeolukorra selgeks teha. Mis maailmavaadet kannab EMTA saal? Ma arvan, et EMTA saal kannab sotsiaaldemokraatlikku, liberaalset, konservatiivset, kindlasti ka rahvuskonservatiivset, aga eelkõige muusikalist maailmavaadet.

16:04 Esimees Eiki Nestor

Ain Lutsepp, palun!

16:04 Ain Lutsepp

Aitäh, härra eesistuja! Austatud minister! Küsimus puudutab etenduskunste. Ma loen siit, et püsiva repertuaariga etendusasutusi toetatakse otse riigieelarvest valdkonnas läbiarutatud põhimõtete alusel. Kuna praegu on käsil uue etendusasutuse seaduse kooskõlastamise ring, kas siis AITA-põhine rahastamine saab seaduslikuks ja sellega kaasneb ka rakenduslik pool?

16:04 Kultuuriminister Indrek Saar

Ma loodan, et me kooskõlastusprotsessiga nii kaugele jõuame. Jah, valdkonnas on ju kokku lepitud, et nad tahaksid selle AITA-põhise süsteemiga minna edasi või mingil määral tagasi ja siis jälle edasi. Ka mulle tundub, et see on võimalus, mis tõepoolest laseks selgemini kirjeldada, mis alustel etendusasutusi rahastatakse. Lisaks on seda AITA-põhise rahastamise põhimõtet väga toetanud näiteks Riigikontroll. Ka nende arvates on see loogiline. Ma loodan, et siin on võimalik ka erinevate maailmavaadete vahel kokku leppida.

16:05 Esimees Eiki Nestor

Keit Pentus-Rosimannus, palun!

16:05 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, austatud spiiker! Hea minister! Muusikute rolli Eesti tutvustamisel ja Eesti suuremaks tegemisel on tõenäoliselt võimatu üle hinnata. Meil on siin täna mitmel korral olnud jutuks muusikaakadeemia ja sellega seonduv, aga tulevaste professionaalsete muusikute ande toetamine ja arendamine hakkab peale ju palju varem kui muusikaakadeemias õppimise ikka jõudes. Selliseid koole, kus väikesed muusikud saavad oma annet arendada ja saavad koos n-ö tavaharidusega muusikalist süvaõpet, on Eestis täpselt üks. See üks kool on muusikakeskkool. Me teame, et muusikakeskkool on päris pikalt oma uut kodu oodanud. Kui ma ei eksi, siis tegi Riigi Kinnisvara AS juba mõni aeg tagasi ära ka eeltööd kuni ehitusprojekti hankeni välja. Kas te saate meiega jagada, millises seisus hetkel muusikakeskkooli uue kodu leidmine on?

16:06 Kultuuriminister Indrek Saar

Paraku ei oska ma sellele küsimusele täpselt vastata. Ei taha ennast välja vabandada, aga see on eelkõige haridusministeeriumi valdkond. Ma ei taha hakata viimaste arengute teemal spekulerima või rääkima naised-saunas-rääkisid-jutte. Aga ma väga loodan, et need asjad arenevad edasi ja rahastus leitakse.

16:07 Esimees Eiki Nestor

Laine Randjärv, palun!

16:07 Laine Randjärv

Suur tänu, austatud spiiker! Hea minister! Minu küsimus on kultuuriruumide teemal, sellest pole siin liiga palju räägitud. Setu, Kihnu ja Võru kultuuriruum on meie teadvuses juba kindlalt kanda kinnitanud ja 2009. aastal sai loodud saarte kultuuriruumi programm. Uuemad on Peipsiveere ja Virumaa kultuuriruum ning Lõuna-Eestist eraldus mõni aeg tagasi ka Mulgi kultuuriruum. Aga praegu on aktiveerunud Kesk-Eesti kultuuriruumi initsiatiiv Järvamaal ja Jõgevamaal. Minu küsimus on, kuidas Kultuuriministeerium suhtub selle uue programmi loomisse, millist perspektiivi ta sellel näeb, kui suur on võimalik finantseerimine selle programmi elluäratamiseks, kas sellega kavatsetakse tegelda ja missugused on ajalised plaanid.

16:08 Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh! Väga hea küsimus. See teema on olnud mõnda aega üleval, sest loomulikult, kui tekivad mingid regionaalsed rahastud, nii nagu need kultuuriruumide rahastud on, siis need, kellel ei ole ühtegi sellist rahastut, tunnevad ennast arusaadavalt mõnel määral vaeslapse osas. Ilmselt ei ole ju võimalik leida Eestimaal ühtegi nurgakest, millel ei oleks oma kohalikku identiteeti, mingit oma kohalikku kultuuripärandit, mida on vaja hoida. Küll on seni loodud kultuuriruumides üsna selge kohalik identiteet ja traditsioon, mida saab defineerida ühe ruumina. Kui me räägime Kesk-Eesti kultuuriruumist, siis seal on ka projekti eestvedajatel küsimusi, mida kõike see tegelikult puudutab. Sellepärast on minu arust väga hea, et nad on nüüd suuremat sorti konverentsi ette võtnud. Me saame pärast vabariigi aastapäeva arutella sel teemal, mida kõike see hõlmaks. Üks võimalik lähenemine, kui minna nende kultuuriruumidega edasi, on see, et identifitseerida ikkagi neid piirkondi, mis moodustavad omaette kultuuriruumi, nii nagu olemasolevad kultuuriruumid seda teevad. Kui tundub, et pilt läheb liiga kirjuks ja seda ei suuda enam üldse hoomata, siis on teine võimalus mõelda sedapidi, et äkki oleks nende piirkondade jaoks, kes on n-ö välja jäänud, aga kus on olemas kohalikud traditsioonid, mingi omaette rahastu. Me nimetame seda ala Kesk-Eestiks, kuid see hõlmab väga laia Eesti piirkonda. Aga kuna me hakkame sellel teemal kohe-kohe pikemalt ja põhjalikumalt arutlema ning ma tean, et seal on ka teadlased appi võetud ja eeltööd tehtud, siis on täna vara spekuloida, kuhu see kõik võiks välja jõuda.

16:10 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

16:10 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Minu küsimus puudutab noortesporti ja noorte tegevusi üldiselt. Me teame ju, et mida kauem me saame noori hoida spordi juures või üldse mingi tegevuse juures, siis

seda kasulikum see meie ühiskonnale on. Aga põhiprobleem selle teema juures on noortetreenerite töötasu. Mul on hea meel, et eelmine Riigikogu koosseis tegi siin väikse sammu ja mingil määral, vähemalt 50%, hakati neid tasustama. Iseenesest on see summa muidugi väike. Aga tuleb välja, et aastal 2016 ei ole see summa kasvanud ja paljud noortetreenerid hakkavad saama isegi vähem palka kui 2015. aastal. Kuidas te seda kommenteerite? Millega neid treenereid motiveerida, millega hoida neid selle ala juures? Minu meelest on see väga tähtis ja tänuväärne töö, mida noortetreenerid teevad.

16:11 Kultuuriminister Indrek Saar

Kõigepealt pean ütlema, nagu ma ütlesin ka kolleeg Urve Palole, et meil ei ole täna sporditeemaline arutelu. Selleks on ette nähtud eraldi rubriik parlamendi sügishooajal, kui ministril on võimalus tulla teile rääkima spordipoliitika põhialuste täitmise aruandest. Siis saab kindlasti rohkem neile teemadele fookustada ja me oleme kõik selleks paremini ette valmistatud. Aga kuna see oli niivõrd konkreetne küsimus, siis ma mõne sõnaga sellele siiski vastan.

Esiteks ei vasta tõele, et see summa ei ole kasvanud. Treenerite toetuseks minev summa kasvas 13,5%, suurusjärgus pool miljonit eurot. See tagab, et me suudame maksta ühe treeneri kohta toetust samas mahu kui eelmisel aastal. Sellesse süsteemi on sisse kirjutatud, et seda, kui palju treenereid juurde tuleb, saame me teada alles siis, kui riigieelarve menetlemine on lõpetatud, aga see koefitsient, kui palju riik toetust maksab, sõltub sellest, kui palju on raha ja treenereid. Kui raha tuleb juurde aeglasemalt kui treenereid, siis see summa, mis kohalikule omavalitsusele makstakse treenerite toetuseks – see on mõeldud toetuseks, see ei ole treeneripalk, sellist kohustust ei ole riik võtnud –, jääbki paraku väiksemaks. See on kindlasti üks koht, kus peab mõtlema, milline peaks perspektiivis see rütm olema ja mis hetkeks peaksid treenerid oma taotlused klubide kaudu esitama, et me saaksime need algandmed varem kätte ja riigieelarve menetlemise käigus oleks võimalik neid arvestada. Sel aastal oli suur posimine ja kohvipaksu pealt ennustamine, mis siis tegelikult juhtub. Eelarvevahendeid saime riigieelarve läbirääkimiste käigus juurde ainult 4%, kõik ülejäänud tuli leida valdkonna seest, sest aasta lõpus nägime, et treenerite hulk on suurenenud oluliselt rohkem kui 4%. Teistpidi võttes oleme me minu arust väga õnnelikud, et tänu lisandunud umbes 170-le V–VII kategooria treenerile saab sel aastal umbes 6000 last rohkem kui varem regulaarselt professionaalsete kõrgema kategooria treenerite käe all treenida. Eelmisel aastal oli 31 000 sellist last, nüüd, tänu treenerite arvu kasvule, on neid 37 000. Iseenesest on see ju puhas rõõm. Aga süsteemis on see häda, jah, et riigi toetus ühe treeneri kohta võibki tulevikus väheneda. Seekord jäi see täpselt samaks, ühe euro jagu vist tõusis. Aga see võibki tulevikus väheneda, kui treenerite arvu kasv on suurem kui riigieelarvest juurde tuleva raha kasv. Ma arvan, et see meede on olnud väga hea, sest spordis – täpselt samamoodi nagu ka kultuuris – on üks suuremaid muresid, kui mitte kõige suurem mure see, et nende inimeste tööd, kes iga päev tegelevad selle ala arendamisega, ei ole piisavalt väärtustatud. Kindlasti on väga olulised just nimelt noortetreenerid, kes annavad lastele esimese spordikogemuse. Neil peavad olema pedagoogilised oskused ja nad peavad olema pühendunud. Tihtipeale ei olnud treeneritel siiamani ka mitte mingisuguseid sotsiaalseid garantiisid, sest neile maksti stipendiumi. Nüüd saavad kõik need 1200 treenerit palka ja neil on olemas kõik sotsiaalsed garantiid.

16:15 Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas, palun!

16:15 Henn Põlluaas

Aitäh, härra spiiker! Lugupeetud minister! Kunstnike liit on korduvalt avaldanud muret enda hallatavate näituseruumide ja galeriide eelarvelise ja rahalise olukorra pärast, eriti Tallinna Kunstihoone pärast, mis vajaks üsnagi suuri ja mahukaid ehitustöid ja rahalist toetust. Eelmisel aastal ütlesite, et te olete kohtunud kunstifondi esindajatega ja leidnud mingisuguseid esialgseid lahendusi sellest murest ülesaamiseks. Kas te võite öelda, milline on olukord täna ja milliseid arenguid on meil praegu võimalik loota ja juba näha?

16:16 Kultuuriminister Indrek Saar

Nagu ma ka oma kõnes ütlesin, me saame rõõmustada selle üle, et see 1934. aastal rajatud kunstisaal, mis on Eestis kunstisaalina kindlasti keske tähendusega, saab sel aastal vähemalt elementaarsesse korda. Fassaadis olev pragu likvideeritakse, fassaad tehakse korda ja ka mõned tehnilised lahendused ja

siseruumide remont saavad sel aastal ära tehtud. Nii et kõige suurem häda saab sel aastal ära klaaritud. Aga loomulikult on tegemist üsna suure pinnaga ja kiiresti areneva valdkonnaga. Investeeringuvajadus seal majas on kindlasti suurem. Kuid elementaarsed asjad saame tänu heale koostööle kunstnike liiduga tehtud. Ka Tallinn on seda hoonet toetanud.

16:17 Esimees Eiki Nestor

Vilja Toomast, palun!

16:17 Vilja Toomast

Aitäh, härra esimees! Austatud minister! Mul on väga konkreetne küsimus selle maailmavaatelise EMTA saali kohta. Sa küll väga toetavalt ja positiivselt sellest rääkisid, aga sa ei öelnud mingit kuupäeva, millal Euroopast võiks vastus tulla. Kas ma võin oma valijatele öelda, et võib juhtuda nii, et Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks võivad tulevased muusikud, lauljad ja näitlejad sellise ilusa kingituse saada?

16:18 Kultuuriminister Indrek Saar

Tänan! Ma tahaksin väga sellele küsimusele vastata, aga ei saa. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia on haridusministeeriumi haldusalas. Ma usun, et ka haridusministeerium suhtub sellesse väga tõsiselt, ja ma tean, et eurorahastuse otsus peaks lähiajal sündima. Aga see ei ole minu haldusala ja ma ei saa öelda, millal see juhtub ja kuidas see protsess täpselt jookseb.

16:18 Esimees Eiki Nestor

Priit Sibul, palun!

16:19 Priit Sibul

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Hea kultuuriminister! Võib-olla ei ole ma olnud tähelepanelik, aga ma tahan teada, kuidas suhestuvad need pärimuskultuuri piirkonnad ja pärimuskultuur selle kontekstiga ning kuidas on UNESCO-sse esitatud tegevuskavad hõlmatud selle kultuuripoliitika dokumendiga.

16:19 Kultuuriminister Indrek Saar

Need on selle dokumendiga seotud rahvuskultuuriliste tegevuste kaudu. Kõik asjad sellises arengudokumendis või visioondokumendis, nagu on "Kultuur 2020", ei olegi ju detailideni lahti kirjutatud. Elu teeb seal oma korrigeeringud ja kindlasti ei ole olnud selle dokumendi ambitsioon nimetada absoluutselt kõiki tegevusi, millega Eesti kultuurielus tegeldakse. Sel juhul oleks see dokument palju mahukam ja ma ei tea, kas keegi suudaks seda kõike kirja panna, mida eri tasanditel Eesti kultuurielus tehakse.

16:20 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, kultuuriminister Indrek Saar! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun, Laine Randjärv! Saab ka lisaaga kolm minutit.

16:20 Laine Randjärv

Austatud juhataja! Minister! Head kolleegid! Lugupeetud kultuuriminister nimetas oma ettekandes, et suur hulk saavutusi, mis aruandes loetletud olid, valmistati aastate pikku Kultuuriministeeriumis ette mitme ministri initsiatiivil ja nende ideedele rajanedes. Seepärast tahangi alustuseks kiita mõnda oma endist kolleegi, näiteks Rein Langi, kelle eestvõttel kultuuripoliitika põhialuste arutelu üleüldse hoo sisse sai. Ausalt öeldes olen lihtsalt väga rõõmus selle üle, et nüüd on olemas traditsioon seda aruannet siin Riigikogu saalis kuulata. Juba teist aastat järjest on ilmselge, et huvi valdkonna vastu on erakordselt suur. Kena on, et väga palju küsimusi esitavad ka inimesed, kes ei kuulu kultuurikomisjoni, mis tähendab, et teema on inimestel südames.

Mainin veel Pillifondi, mille kohta sai detsembris otsus alla kirjutatud ja mis siis ametlikult loodi, aga see idee sai alguse 2014. aastal. Samuti leian, et väga oluline saavutus on see, et alates 1. jaanuarist 2016 on ravikindlustus garanteeritud kõigile võlaõigusliku lepingu alusel töötajatele, kelle töötasult on laekunud sotsiaalmaksu kuus kokku vähemalt miinimummääras. Seda oli ka juba mõni aasta ette valmistatud ja kindlasti on väga õiglane, et see nüüd kehtima hakkas. Ma ei arva sugugi, et igale seadusele peaks

algataja nime külge riputama, aga ma arvan, et niisugune tagasivaade ja ka tänu avaldamine eelkäijatele on kindlasti oluline. Poliitilised protsessid ja arengusuunad on nii pika vinnaga, et need inimesed, kes on näinud valu ja vaeva, vajuvad tihtilugu unustuse hõlma.

Aga läheme nüüd sisuliste teemade juurde. Huviharidus on ilmselgelt kultuuripoliitika võtmesõna. Selle sisu ja tase määravad ära selle, kas meie riigil on kultuuriteadmistega inimeste järelkasvu, nii neid, kes oma loomingut teistega jagavad, kui ka neid, kellele see looming mõeldud on. Kultuuripoliitika põhialustes pole huvihariduse teemat kahjuks väga põhjalikult käsitletud ning seetõttu on tervitatav, et ministeeriumid, nii Kultuuri- kui ka Haridus- ja Teadusministeerium seda kontseptsiooni praegu välja töötavad.

Huviharidus on kohaliku omavalitsuse pädevusse kuuluv valdkond, mille tase ja kättesaadavus pole üle terve Eesti üheselt võrreldavad. Olulisim kitsaskoht on mitmekesiste harrastusvõimaluste ebaühtlane kättesaadavus regiooniti. Üks tähtsamaid tegureid on siinjuures just juhendajate, õpetajate puudus. Nad on olemas küll suuremates keskustes, ent keskustest kaugemal on laste võimalused peale kooli veel mingit laadi huviharidusega tegelda minimaalsed või suisa olematud. Ei piisa ainult saali või mänguväljaku olemasolust, tähtis on inimene, kellel on teadmised ja oskused ning kes suudab peale väsitavat tööpäeva lapsi inspireerida ja innustada. Tahan väga tänada muusikakoolide liitu, kes on andnud olulisi sisendeid huvitegevuse rahastamise kontseptsiooni aruteludel.

Siin oli juttu kunstniku- ja kirjanikupalga juhtprojektist. 2015. aastal otsustati Kultuuriministeeriumis see programm käivitada. See on kirgi kütnud nii avalikkuses kui ka kuluaarides. Kuid siiski tuleb möönda, et nimetatud projekti ei ole kajastatud ega käsitletud, läbi arutatud ega planeeritud Riigikogus kinnitatud "Kultuuripoliitika põhialustes aastani 2020". See oli suures osas ühe loomeliidu jõuline lobitöö ja ministeerium otsustas lobigrupile vastu tulla, muutes senist loomingulise vabaduse paradigmat ning luues riigi kinnimakstud kunstniku ja kirjaniku töökohad. Tõnu Õnnepalu otsus kirjanikupalgast loobuda on ilmselge näide selle kohta, et see plaan ei pruugi innustada sugugi kõiki vabakutselisi loomingulisi inimesi, sest vabadus kui niisugune sel juhul tegelikult kaob.

Nüüd räägin kõrgharidusest kultuurivaldkonnas, rääkides kultuuripoliitika põhialustes korduvalt käsitletud loomevaldkonna kõrghariduse temaatikast küll etenduskunstide ja muusikalise kõrghariduse kontekstis. Sellega seonduv on tõesti ülioluline, kuid teema ei kuulu Kultuuriministeeriumi haldusalasse. Ka oma kogemusele tuginedes võin öelda, et sageli on tõstatunud küsimus, kas loominguliste kõrgkoolide tegevusse puutuv ei peakski olema hoopis Kultuuriministeeriumi korraldada. Näiteks, terviklik muusikahariduse võrgustik, mille koostisosad on kohalike omavalitsuste korraldatav huviharidus ning riigile alluv muusikakeskkool, keskastme muusikakoolid ning avalik-õiguslik muusika- ja teatriakadeemia. Neist asutustest ei ole praegu ükski Kultuuriministeeriumi hallata ega korraldada, samas on kompetentsust selles ministeeriumis olemas küll. Muusika- ja teatriakadeemia saal on kindlasti väga oluline küsimus, ent Kultuuriministeeriumil ei ole tõepoolest kahjuks eriti võimalik selles protsessis sõna võtta või kaasa rääkida. Euroraha üle otsustab ekspertide rühm, kelle liikmed on küll salastatud, ent teadaolevalt ei ole nad kultuurivaldkonnaga eriti seotud. Kultuurkapitali nõukogu pani aga juba 2010. aastal protokolli kirja, et nemad toetavad EMTA saali ehitust. Loomulikult on tore teada, et ka praegune minister toetab seda niisama tuliselt nagu kõik endised kultuuriministrid. Loodetavasti on see toetushääl olulise kaaluga ka lõpliku otsuse langetamisel valitsuses. Professionaalsete muusikute ande arendamist ja muusikute ettevalmistamist alustatakse väga varases eas, sellepärast on oluline, et ainus muusikakeskkool saaks lõpuks ajakohased tingimused ega peaks tegutsema majas, mille üks pool on varisemisohu tõttu suletud. Tahame innustada ja julgustada nii kultuuri- kui ka haridus- ja teadusministrit riigi eelarvestrateegias selle asutuse eest seisma.

Ettekandes kuulsime ka, et riigi eelarvestrateegia arutelul on Kultuuriministeeriumi eesmärk leida vahendeid Kalevi staadioni ümberehituseks, sooviga muuta see kohaks, mis vastaks tantsurahva vajadustele ja tantsupeo tingimustele. Kahjuks pean ma küsima, miks ei tegeldud Kalevi staadioni teemaga ministeeriumis 2015. aastal. Valmis on Kalevi staadioni arenguplaanid, eskiisprojektid ja tööde kava. Noorte tantsupidu toimub juba aasta pärast. Kas jõuame?

Laulu- ja tantsupidudest rääkides tuleb öelda, et nende toimumise aastad on ammu ette teada, pikemaltki, kui RES seda nõuaks. Ehk oleks mõistlik teha laulu- ja tantsupeo korraldamise taristute investeeringuvajaduse kohta pikem kui nelja-aastane plaan ja see siin koos vastu võtta? Ma arvan, et Tallinna laulukaares ja lauluväljaku korrastamise eesmärgil tuleks riigil ja linnal asuda tegema koostööd, tuleks lõpetada oma liivakastinurgas mängimine ja teise liivaga loopimine.

Nüüd veel muusika-aastast. Kuulsime ettekandes, et kõige tähtsamad olid lauldes edastatud

teadaanded Tallinna lennujaamas. Aga Tormise ja Pärdi juubelid, vaimulik laulupidu koos programmiga "Maarjamaa 800", pärimusmuusika haridusprogramm, muusikaelu populariseerimine "Kõlab hästi" saadete sarjas? Mitte et ma muusikuna arvaksin, et kultuurivaldkonna tegevusaruandes ainult muusikast peaks rääkima, ent sedakorda oli tegemist siiski muusika-aastaga ja see oleks võinud natukene põhjalikumalt kajastuda ka Kultuuriministeeriumi ettekandes. Teen kokkuvõtte. Soovin juhtida tähelepanu, et kultuuripoliitika põhialuseid saaks paremini ellu viia, kui Kultuuriministeerium Haridus- ja Teadusministeeriumiga rohkem sisukamat ja horisontaalset koostööd teeks ...

16:28 Esimees Eiki Nestor

Nüüd sai lisaaeg ka läbi.

16:28 Laine Randjärv

... sest teemad on tõepoolest väga põimunud. Nüüd lõppes ka minu ettekanne.

16:29 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, väga kena! Mihkel Raud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

16:29 Mihkel Raud

Kallis härra spiiker! Armsad kolleegid! Lugupeetud minister! Head külalised! Viimastel nädalatel on Eestis valjuhäälselt avaldatud arvamust – viimati tehti seda siinsamas saalis eile –, et riik tegeleb vaid pseudoprobleemidega ning päris probleemide lahendamine, mida iganes need probleemid endast siis ka ei kujuta, ei näi valitsust üldse huvitavat. Usutavasti demonstreeris kultuuriministri tänane ettekanne ka kõige pahatahtlikumale loosungikleepijale, et nii see päris kindlasti ei ole. Eestis tegeldakse iga päev sadade ning sadade asjadega ning nagu täna võisime ise veenduda, tegeldakse ka meie riigi peamise funktsiooniga, milleks on teatavasti eesti keele ja kultuuri säilitamine.

Ma ei taha hakata uuesti markeerima kõiki neid detaile "mis tehtud, mis teoksil", millest minister täna rääkis. Tehtud on palju ja teha on teadagi veel rohkem. Peatun aga põgusalt ühel aspektil, mis tema kõnest jõuliselt läbi käis. See on meie kultuuri avatus. Me kõik oleme eriti just viimasel ajal hakanud armastama sõna "kultuuriruum", kuigi tihti ei ole me omavahel kokku leppinud, mida me selle sõna all täpselt mõtleme. Kas meie kultuuriruum on mingitele ülemöödunud sajandist pärit dogmadele toetuv kogum piiranguid või on kultuuriruum koht, mis meid piirangutest ja kammitsatest vabanema inspireerib? Teisisõnu, kas meie kultuuriruum tuleb meile appi siis, kui me tahame piirata teiste inimeste õigusi näiteks religiooni praktiseerimisel, või mõtleme me kultuuriruumist kõneldes ühiskondlikku situatsiooni, mille tingimustes sünnivad need kunstiteosed, mis siin parajasti sünnivad? Kas Eesti kultuuriruum on 19. sajandil ehitatud madala lae ning aastate jooksul eemaletõukavaks puuksutatud õhuga onn või on Eesti kultuuriruumi võimalik ja vajalik meil ka täna oma näo järgi kujundada?

End muljet avaldava e-unelma najal tulevikku projitseeriv Eesti peab mõistma, et nii tema majandus kui ka toosama kultuur, mille põhiseadusliku kaitse nõuet me peame täitma, saab areneda vaid ruumis, kus on värske õhk. Ruumis, kus kõik mõtted pole mitte üksnes lubatud, vaid ka oodatud. Ruumis, kus mõistetakse, et head ideed sünnivad kohas, kus targad inimesed elada tahavad. Todasama e-unelmat korraks appi võttes: Silicon Valley tekkis USA kõige liberaalsema ning mitmekesisusele kõige avatuma linna külje alla, see tekkis San Franciscosse, mitte Colorado Springsi. Maailma hilisajaloo üks suurimaid edulugusid sündis keskkonnas, kus mõistetakse vastuoluliste ja esmapilgul veidratena näivate ideede olulisust, sest uued ideed on need, mis meid edasi viivad, vanad hoiavad meid seal, kus me olime üleeile.

Täna käib otsustav lahing meie kultuuriruumi defineerimise üle. Täna otsustatakse eesti kultuuri saatus mitte ainult aastani 2020, vaid tähelepanuväärselt pikemaks ajaks. Täna tehakse valikud, kas me oleme San Francisco või Colorado Springs, kas meie kultuuriruum on selline, kus talendid – olgu kunstnikud, kirjanikud ja näitlejad või insenerid ja teadlased – olla tahavad, ja kas Eesti on aastal 2020 selline koht, kus tuleviku Arvo Pärdid oma suurteoseid luua soovivad, või on meil mõne aasta pärast selline Eesti, kust Arvo Pärt 1980. aastal põgenes. Annaks Anna Haava meile tarkust õigeid valikuid teha! Aitäh teile!

16:32 Esimees Eiki Nestor

Aadu Must Keskerakonna fraktsiooni nimel.

16:32 Aadu Must

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Pärast sellist kõnede tulevarki, nagu me siin kuulsime – kõigepealt kõneles ju kultuuriminister, siis kultuurikomisjoni esimees ja ka mõni teine hea kolleeg –, mõtlesin ma, et ma kõnet pidama ei hakka, vaid esitan ainult mõne ääremärkuse, tuginedes siiski sellele, mida me fraktsioonis selle ettekande kohta rääkisime.

Ma juba jõudsin küsimuse esitamise käigus mainida, et mulle oli ministri ettekanne väga sümpaatne. See oli väga kultuurne ettekanne ja, kujutage ette, aga sellist asja ei kohta siin saalis ministrite kõnesid kuulates mitte liiga tihti, ma arvan. Samas markeerin mõnda kriitikanoolt, mis meil arutelu käigus tekkis. Üks neist oli see, et tegemist tundub olevat nagu Kultuuriministeeriumi aruandega. Tehniliselt ongi kõik hästi või vähemalt korralikult täidetud. Siis tekkis küsimus, kas juttu on ka kultuuripoliitikast, sest vähemalt Riigikogu peaks tundma ja aitama kujundada ka kultuuripoliitikat. Üks arvamus oli see, et väga raske on vaesust jagada, selles oli jõuliselt tunda kultuuriministrit õigustavat joont. Ometi on asju, mis vähemalt Riigikogult läbimõtlemist nõuavad.

Detailidest mainin veel ühte. See detail, millest meie rahvas palju rääkis, oli kultuuritöötajate palgad. Selle arutelu käigus tuli mulle meelde, kuidas ma omal ajal võitlesin jõuliselt ühe eelarveartikli suurendamise eest ja üks minu õpetajatest, poliitikaõpetajatest, kes on olnud ka peaminister ja linnapea, pahandas minu peale ja luges mulle sõnad peale: "Kuidas sa aru ei saa! Sa ei saanud kõike, mis sa tahtsid, aga sa ei peagi saama. Sa pead andma oma pooldajatele kogu valimisperioodi ajal natukene. Kui sa annad korraga kõik, siis pudenevad nad sul tissi otsast ära ja hakkavad esitama uusi nõudmisi." See oli Tartu linnapea, mitte Tallinna oma, nagu mõned juba näikse arvavat. Vahel on mulle jäänud mulje, et seesama väga hea poliitiline tarkus, et majaehitaja peab ehitama maja valmis kiiresti ja hästi, kuid poliitik peab ehitama aegamööda, näib kehtivat ka meie palgapoliitikas. Me lubame natuke, ikka nii, et me natuke tõstame ja siis tõstame veel natuke. See oli üks kriitilistest vaidlustest, aga, tõepoolest, see ei keskendunud ainult kultuurile, vaid probleem on oluliselt laiem.

Nüüd teine probleem, millest on palju räägitud ja millele siin juhtis tähelepanu ka hea kolleeg. Me räägime, et kõik protsessid on kestnud tegelikult pikemalt. Mulle meenus kunagine hea kolleeg ja minister Rein Lang. Temaga kultuuripoliitikat arutades esitasin ma mitu korda küsimust, kuidas ta suhtub sellesse, et suurte konsolideerimiste ajal ning suurtele kultuuri- ja hariduseesmärkidele pühendumise käigus võiks kaaluda Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Kultuuriministeeriumi ühendamist. Me kõik teame, et seal ei ole olnud mitte vähe dubleerimist ja vastuolusid. Ma tahan teha komplimendi kultuuriministrile, kellele ühel esinemisel esitati küsimusi, mis ei puudutanud tema valdkonda, vaid hoopis haridus- ja teadusministri valdkonda. Teate, ta vastas nendele hästi ära, ei hakanud ütlema, et see on teine valdkond või midagi sellist. Aga mõni minister tõmbab täpselt piire. Ometi arvan ma, et üks kultuuri- ja hariduspoliitika suurtest küsimustest on kas või see, mille kohta Rein Lang omal ajal ütles: "See on tõsine asi, seda ei saa selle koosseisu ajal lahendada, aga pärast järgmisi valimisi võiks selle valitsusreformi ära teha, sest see annaks palju kokkuhoidu ja sünergiaid." See on aga tõepoolest kultuuripoliitika.

Nüüd järgmine asi, millele tahan natukene tähelepanu juhtida ja millest rääkida, et see on kultuuripoliitika. See on hea, kui on olemas mingi arengukava, siis me sõidame nagu rongiga ühest jaamast teise. Selline asi peab olema. Parlamendil peab olema natukene laiem vaade ...

Ma palun kolm minutit juurde, kui lubatakse!

16:37 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaega.

16:37 Aadu Must

Punkt, millest kultuuripoliitikast kõneldes veel tuleb rääkida, on selle vastavus oludele, poliitilistele oludele. Ma rõhutan teile, et me räägime praegu suurest rahvaste rändamisest ja rändekriisist, aga uskuge mind, üheks suurimaks hirmu põhjuseks nii sisse- kui väljarändamise puhul on kultuuriküsimused. Me kardame, et tuleb mingi seltskond, kes on tugevama kokkuhoidmisjõuga ja äkki tugevama kultuuriga, kui on meie oma. Siis tulebki ju välja, et me oleme oma kultuuri kohati suhtunud umbes nii, et küllap ta ise kuidagi kuskil kasvab. Rändekriisi teine pool on see, et inimesed tulevad tagasi, sest nad armastavad oma kultuuri. Kujutage aga ette, me oleme jätnud oma keele ja kultuuri nii

laokile, et nad juba siit minnes ei oska eesti keelt! Vaadake filme ja kuulake, kuidas meil on vesimelonid ja sõbralikud tuled ja – jumal hoidku, hoidku, hoidku, hoidku – tagala asemel kodurinne ja nii edasi, edasi, edasi! Me oleme jätnud oma kultuuriasjad unarusse ja nii me võime jäädagi kartma küll pagulasi, küll mis tahes rändajaid.

Viimane punkt on ikka see kultuuriharidus. Ma toonitan, Tartu Ülikoolis on analüüsitud ja teatakse hästi, et mitte ainult etenduskunstides, vaid ka muuseumivaldkonnas, rahvusliku mälu valdkonnas on maailm läinud meist kaugele ette. Me teame, kuidas tuleks teha, aga kui ma ütlen kolleegidele, et võtku laiemalt ette, märksõnad on "mälu teadused" või "heritoloogia", mis aitaks viia uuele järjele muuseumid, arhiivid ja kõik teised sellised asutused, siis selle peale ütlevad kolleegid kapitulantlikult: "Mis sa teed! Ära topi meile oma kava, raha ju ei ole." Selles valdkonnas kutsun ma küll kultuuriministrit appi. Räägime siis nendega, kes otsustavad, et uued uhked majad oleks võimalik täita ka kvalitatiivselt uue põlvkonna hariduse saanud sisuga. Aitäh!

16:39 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

16:39 Krista Aru

Härri Riigikogu esimees! Head rahvaesindajad! Austatud minister! Ma juba tänasin ministrit sisuka ja väga mitmekülgse ning just valdkondade tegevusse sissevaatava ettekande eest. Kuid siinjuures ühinen ma suuresti professor Aadu Musta arvamusega. Me räägime kultuuripoliitikast ja see ei saa piirduda ainult valdkondade hea tegevusega, ühe või teise saavutusega valdkonnasiseselt või ka -üleselt. Kultuuripoliitika on see, mida me täna siin Eesti riigis kõige rohkem vajame. Me vajame seda sellepärast, et me ise kõhkleme iseenda väärtustes. Kogu see väärtuspõhine süsteem, millele me oleme suuresti ehitanud omaenda kultuuri, kõigis nendes muutustes, mis on tabanud tervet maailma, natukene väriseb ja võbeleb ning muudab ka meid endid siin Eestimaal võbelevaks, kahtlevaks ja äraootavaks ning hirmudele vastuvõtlikuks.

Seega palun ma väga, et kui te järgmisel aastal hindate Kultuuriministeeriumis kultuuripoliitika tegevuskava täitmist, et see siis ei oleks mitte ainult tegevusaruanne, vaid seal oleks ikkagi hinnatud, kuidas meie kultuur on hoitud ja säilitatud, kuidas seda on edendatud ja mida see meile on andnud. Täna Eestis ei ole ega olnud ka eilses Eestis ühtegi teist nii tähtsat valdkonda, mis saaks kõige rohkem ja kõige paremini kasvatada seda, mida Eestis vaja on: usaldust, usaldust looja vastu ja usaldust inimese vastu. Usaldusest algavad kõik väärtused, algab meie enda võrgustumine ja algavad kõik meie tegevused.

Mainin veel mõnda märksõna, millest oleksin mina tahtnud väga kuulda ja ma loodan, et ka teised Vabaerakonna fraktsiooni liikmed oleksid just poliitilises mõttes kuulda tahtnud. Kui tugevalt, kui hästi me suudame seista teiste Eestimaal elavate rahvaste pärandi säilitamise, aga ka selle pärandi edendamise eest? Kui hästi me suudame hoida rahvuskaaslaste jaoks seda kesksust? Kui hästi me suudame oma kultuuripoliitikaga pöimida üle maailma kas üksi või hulgakaupa elavaid ja tegutsevaid rahvuskaaslasi? Kas me oleme valmis olema soome-ugri rahvastele üks tugipunkte, kas me oleme ise seesmiselt nii palju kasvanud, nii palju suuremaks saanud?

Teine asi, mille minister jättis kahjuks üldse käsitlemata, on teadus- ja arendustegevus. Ma tean, et meie muuseumid on väga olulised ja tublid teadusasutused. Kui Haridus- ja Teadusministeerium ei taha muuseumidele veel nii väga teadusasutustena hinnata, siis peaks Kultuuriministeerium selle poliitika abil tegema kõik, et vääriliselt tunnustataks nii meie muuseumides toimuvat teadustegevust kui ka seda, mida teevad näiteks kodulooajad. See on läbi aegade olnud väga oluline panus eesti identiteedi säilimisse. Ja kõik meie isetegevusseltsid – me oleme neile inimestele väga tänulikud, et nad väiksemates ja suuremates paikades on omaenda vabast ajast ja oma vabast tahtest hoidnud kõige parema tahtmise ja rõõmuga kõige ehedamat kultuuri. Lõpetuseks, oluline on loojat usaldada, sest inimesest tähtsamat ei ole ja kultuuris ei ole tähtsamat sellest inimesest, kes loob. Aitäh teile!

16:44 Esimees Eiki Nestor

Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 71 annab ka Vabariigi Valitsuse liikmele võimaluse läbirääkimistel osaleda. Kultuuriminister on seda soovinud, juhataja nõustub sellega. Palun, Indrek Saar!

16:44 Kultuuriminister Indrek Saar

Hea juhataja! Kasutan võimalust ja tänan kõiki väga selle arutelu ja tagasiside eest! Vastan ka mõnele läbirääkimistel tõstatatud küsimusele.

Lõimumisvaldkond on väga mahukas ja nüansirikas. Kui arutleda siit edasi, milline on selle arutelu tänane formaat, siis paraku, vaadates, kui mitmekesine on kultuurielu valdkondade mõttes ja kui palju on seal erinevaid tegevusi, mahub pooletunnisesse kõnesse sellest kõigest vaid väga väike fragment. Sellest kontsentraadi tegemine on väga keeruline. Sellepärast palun vabandust ja loodan, et need, keda kõnes ei mainitud, kaasa arvatud Pärt ja teised, kes jäid lennujaamas lauldud laulukeste varju, annavad selle mulle andeks, sest paraku, arvestades seda, kui rikas on meie kultuuriruum, ei jõua ühes ettekandes kõigest rääkida. Aga omaette küsimus on tõepoolest see, kus on see arutamise koht, kus saaks süvitsi minna ja rääkida lõimumisteemast, sest selles formaadis jääb lõimumine paraku kindlasti vaeslapse ossa ja seda saab ainult põgusalt mainida. See on süvenemist ja aega nõudev teema.

Koostöö Haridus- ja Teadusministeeriumiga, ma arvan, on väga oluline. Me oleme eelmisel ja ka sel aastal Haridus- ja Teadusministeeriumiga väga palju koostööd teinud, aga kuna fookus on olnud ühe suure asja peal, see on olnud huvitegevuse kontseptsioon, siis tunnistan, et meie ressursid on kulunud eelkõige sellele. Selle kõrval oleme vaikselt hakanud ette valmistama muid koostööformaate teiste teemade jaoks. Ma loodan, et me jõuame nendesse peatselt süvitsi minna.

Mis puudutab Kultuuri- ning Haridus- ja Teadusministeeriumi ühendamist, siis ma arvan, et see on kindlasti arutelu vääriv teema, vaadates, kui suur on tihtipeale tegelikult kattuvus. Aga me peame arvestama, et alati on neid, kes tunneksid ennast sellisel juhul fookusest välja jäetuna, nii võib juhtuda kultuuriga, nii võib juhtuda ka spordiga. On olnud arutelu selle üle, et äkki peaks olema kultuuri- ja spordiministeerium, on arvatud, et peaks olema eraldi spordiminister. Ka lõimumisvaldkond ehk kultuuriline mitmekesisus on Kultuuriministeeriumi vastutada, aga seegi vajaks rohkem tähelepanu, ja siingi on arusaam, et tegelikult vajaks see valdkond eraldi ministeeriumi. Ka see idee on üleval. Lõpuks on see loomulikult valikuküsimus. Aga on tõsi, et meil on oma igapäevatöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga väga palju kokkupuutepunkte. Aeg-ajalt tundub, et oleks lihtsam, kui see kõik toimuks ühes ministeeriumis.

Teadusest rääkides ütlen, et mitte ainult pärandi uurimine, vaid ka kaunid kunstid väärisksid seda, et selle teemaga süsteemsemalt tegeldaks. Loodame, et see ettenähtud väike rahakene, mis selle arenduseks olemas on, lubab selle teemaga tegelemise vaikselt käivitada ja natuke rohkem süvitsi läbi mõelda.

Mis puudutab Kalevi staadionit või tantsustaadionit ehk etteheidet, et me oleksime võinud sellega varem tegelda, siis õelalt võiks ju väita, et eks sellega oleks võinud ju aastaid varem tegelda. Seda, et tantsustaadion on lootusetult amortiseerunud ja midagi tuleb ette võtta, teadsime me mitte aasta tagasi, vaid viis, seitse, isegi kümme aastat tagasi. Tegelikult oleks võinud selle tegevuskava välja töötada, aga praktiline probleem oli siin muidugi see, et valitsus astus ametisse 9. aprillil ja sellele järgnesid kohe riigi eelarvestrateegia arutelud. Selleks ajaks ei olnud olemas isegi mitte mingisugust eskiisi ega arvestust, mida see kõik tegelikult eeldab. Ehk arvudest rääkimine ja üldse selle teemaga valitsusse minemine oleks olnud täiesti lakke vaatamine ilma mingite argumentideta. Aga ilma argumentideta ei ole mõtet riigieelarve läbirääkimisi pidama minna, seda võin ma ka oma vähesese kogemuse pealt öelda.

Ma tahan veel kord väga tänada kõiki, kes tagasisidet andsid, eriti minu eelkäijaid ministreid, kes tõepoolest on pannud aluse mitmele asjale, millega mina saan täna siin hoobelda. Täna endisi ministreid ka paljude asjade eest, mis nad tegemata jätsid! Täna arutelu eest tahan eriti tänada Aadu Musta väga mitme põhimõtteliselt võimaliku aruteluteema tõstatamise eest, nii nagu ka tervet kultuurikomisjoni, kes on olnud väga hea partner nendel aruteludel, kus me oleme kultuuripoliitilisi teemasid käsitlenud. Veel kord, jõudu meile kõigile nendel teemadel arutlemiseks! Eesti rahvas on kultuurihull rahvas, nii kinnitavad ka viimase aasta kõikvõimalikud statistilised näitajad. Küllap see, mis ka paljudest kõnedest läbi käis – kultuuri olulisus turvatunde ja tasakaalu tagajana ühiskonnas –, on üks põhjusi, miks meil on kultuuri just täna hädasti vaja. Mul on hea meel, et Riigikogus on siin üksjagu ühist mõtlemist. Aitäh!

16:51 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, minister! Oleksin ma teadnud, et tänuavaldused on nii pikad, oleksin ma pakkunud lisaaega. Selle päevakorrapunkti arutelu on lõppenud.

5. 16:51 Riigikogu otsuse "Eesti esindaja nimetamine Põhjamaade Investeerimispanga kontrollkomiteesse" eelnõu (174 OE) esimene lugemine

16:51 Esimees Eiki Nestor

Järgmisena on meie päevakorras eelnõu 174, rahanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti esindaja nimetamine Põhjamaade Investeerimispanga kontrollkomiteesse" eelnõu. Austatud Riigikogu ja austatud Tarmo Tamm, kes on komisjoni ettekandja! Ma pean oma kohuseks tutvustada rahvasaadikutele eelnõu menetlemise korda, kuna see on tavapärasest mõnevõrra teistsugune. Nimelt on see eelnõu, mida arutatakse ühel lugemisel. Kõigepealt on rahanduskomisjoni esindaja ettekanne, mis kestab kuni 20 minutit. Siis on küsimused ettekandjale, iga Riigikogu liige võib esitada ühe suulise küsimuse. Seejärel on fraktsioonide esindajate läbirääkimised ja siis vaadatakse läbi muudatusettepanekud, kui neid on. Siis ongi lõpphääletus. Palun, Tarmo Tamm!

16:52 Tarmo Tamm

Väga lugupeetud Riigikogu esimees! Tuleb välja, et selle otsuse eelnõu tutvustamiseks on mul koguni 20 minutit aega. Tegemist on Riigikogu otsusega, mis käsitleb Eesti esindaja nimetamist Põhjamaade Investeerimispanga kontrollkomiteesse: "Lähtuvalt Eesti, Islandi, Leedu, Läti, Norra, Rootsi, Soome ja Taani vahelise Põhjamaade Investeerimispanka käsitleva lepingu ning Eesti Vabariigi ja Põhjamaade Investeerimispanga makselepingu ratifitseerimise seaduse § 2 lõikest 3, Riigikogu otsustab: 1. Nimetada Põhjamaade Investeerimispanga kontrollkomiteesse Eesti esindajaks 2016. aasta 1. juunist kuni 2018. aasta 31. maini Remo Holsmer. 2. Käesolev otsus jõustub selle allakirjutamisel."

Räägin natuke sellest, millega see komitee tegeleb. Kontrollkomitee moodustatakse eesmärgiga tagada panga tegevuse vastavus põhikirjale. Kontrollkomisjon vastutab panga raamatupidamisdokumentide auditeerimise eest ning esitab panga nõukogule audiitori iga-aastase järelootuse. Kontrollkomitee koosneb kümnest liikmest. Komitee liikmed nimetatakse ametisse kuni kaheks aastaks. Põhjamaade Nõukogu ning Eesti, Läti ja Leedu parlament nimetavad igast riigist ühe liikme. 15. jaanuaril 2016 edastas Põhjamaade Investeerimispanga president härra Normann Riigikogule pöördumise ettepanekuga nimetada Eesti esindaja NIB kontrollkomiteesse uueks perioodiks, alates 2016. aasta 1. juunist kuni 2018. aasta 31. maini.

Natuke eelnõu menetlusest. Rahanduskomisjon algatas oma 25. jaanuari 2016. aasta konsensusliku otsuse kohaselt samal päeval Riigikogu otsuse eelnõu, milles teeb ettepaneku uueks perioodiks, 1. juunist 2016 kuni 31. maini 2018, nimetada Eesti esindajaks Põhjamaade Investeerimispanga kontrollkomitees Riigikogu rahanduskomisjoni esimees Remo Holsmer. Kui natuke ajalugu vaadata, siis varem on sinna komisjoni kuulunud Meelis Atonen, Andres Lipstok, Taavi Rõivas, Sven Sester ja viimati Rannar Vassiljev. Komisjon arutas eelnõu 9. veebruaril, muudatusettepanekuid tähtajaks (8. veebruaril kell 17.15) ei laekunud. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 17 lõike 1 kohaselt arutatakse nõukogu liikmete nimetamist käsitleva Riigikogu otsuse eelnõu ühel lugemisel.

Komisjon tegi konsensusliku otsuse 17. veebruaril päevakorras oleva eelnõu esimene lugemine lõpetada ning panna see eelnõu lõpphääletusele. Aitäh!

16:55 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Tarmo Tamm! Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Läheme lõpphääletuse juurde.

Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele rahanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti esindaja nimetamine Põhjamaade Investeerimispanga kontrollkomiteesse" eelnõu 174. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu otsusena vastuvõtmise poolt oli 37 rahvasaadikut, vastu ei olnud keegi, erapooletuks jäi 6. Riigikogu otsus "Eesti esindaja nimetamine Põhjamaade Investeerimispanga kontrollkomiteesse" on vastu võetud.

6. 16:58 Kaitseliidu seaduse ja kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (153 SE) teine lugemine

16:58 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud Kaitseliidu seaduse ja kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 153 teine lugemine. Riigikaitsekomisjoni nimel teeb ettekande Madis Milling. Palun!

16:59 Madis Milling

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Kõnealuse eelnõu algatas Vabariigi Valitsus 2015. aasta 7. detsembril. Eelnõu esimene lugemine lõpetati k.a 20. jaanuaril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks (3. veebruaril kell 17.15) ei laekunud ühtegi muudatusettepanekut. Lisan veel niipalju, et eelnõu teise lugemise tekstis on tehtud koostöös keeleteoimetajaga mõned keelelised parandused, mida eelnõu algataja esindaja ehk Kaitseministeeriumi õigusosakonna juhataja toetas. Need parandused ei muuda eelnõu sisu. Kui kellelgi on nende vastu huvi, siis ütlen, et need parandused on eelnõu tekstis alla joonitud. Riigikaitsekomisjon arutas eelnõu enne teisele lugemisele esitamist oma 9. veebruari istungil ning kiitis konsensuslikult heaks eelnõu teise lugemise teksti seletuskirja.

Nüüd räägin menetluslikest otsustest. Riigikaitsekomisjon otsustas oma 9. veebruari istungil saata eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu 17. veebruari päevakorda (konsensuslikult). Ühtlasi otsustas riigikaitsekomisjon teha Riigikogule ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada (konsensuslikult).

17:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile küsimusi ei ole. Head kolleegid, kas on soovi läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 153 teine lugemine lõpetada. Olemegi teise lugemise lõpetanud.

7. 17:01 Võlaõigusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (152 SE) teine lugemine

17:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme järgmise päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud võlaõigusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 152 teine lugemine. Ettekandja on õiguskomisjoni esimees Heljo Pikhof. Palun!

17:01 Heljo Pikhof

Austatud Riigikogu juhataja! Head ametikaaslased! Võlaõigusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine toimus 20. jaanuaril ja muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 27. jaanuaril. Tähtajaks esitas ettepanekuid Keskerakond ja viis ettepanekut tuli Justiitsministeeriumilt. Õiguskomisjon valmistas eelnõu teist lugemist ette 2016. aasta 11. veebruari istungil, millest võtsid osa Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse juhataja Indrek Niklus ja sama talituse nõunik Kristiina Koll, samuti Rahandusministeeriumi finantsturgude poliitika osakonna peaspetsialist Janika Aben. Komisjon vaatas esitatud muudatusettepanekud läbi ja tegi tavapärase menetlusotsused. Keskerakonna fraktsiooni muudatusettepanekud (loetus nr 1 ja 7) on omavahel sisuliselt seotud. Need näevad tarbijale ette võimaluse põhjust avaldamata 14 päeva jooksul taganeda elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingust. Keskerakonna fraktsiooni ettepanekute kohaselt oleks taganemistähtaeg kõigi tarbijakrediidilepingute puhul ühesugune, olenemata sellest, kas leping on hüpoteegiga tagatud või mitte. Õiguskomisjonis ei leidnud need ettepanekud toetust. Hüpoteekkrediidi direktiivi artikli 14 lõike 6 kohaselt peab tarbijale jäetav taganemistähtaeg olema vähemalt seitse päeva ja sellisena on see ette nähtud ka eelnõus. Komisjoni hinnangul ei teeniks miinimumnõudest pikema taganemistähtaaja sätestamine ei tarbija ega krediidiandja huve. 14-päevane taganemistähtaeg tooks kaasa vaid tsiviilkäibe tarbetu aeglustumise, mistõttu jäeti Keskerakonna fraktsiooni ettepanekud

arvestamata.

Justiitsministeeriumi ja Rahandusministeeriumi koostöös oli valminud viis muudatusettepanekut, mille komisjon otsustas algatada. Neist kaks puudutavad krediidiandjate ja -vahendajate seaduse muutmist ning kolm on tehnilist laadi muudatusettepanekud, õigemini täpsustused. Detailsemad selgitused muudatusettepanekute kohta on toodud muudatusettepanekute loetelus ja sellepärast ei hakka ma neid siin ette lugema ega igaühel eraldi peatuma. Oma ettekandes peatun vaid komisjonis elavamat arutelu tekitanud ettepanekutel ja eelnõus tehtud muudatustel, mis käsitlevad eelnõu § 2 ehk krediidiandjate ja -vahendajate seaduse muutmist.

Muudatusettepaneku nr 2 kohaselt tunnistatakse kehtetuks krediidiandjate ja -vahendajate seaduse §-de 29 ja 31 mõned punktid, mis praegu reguleerivad krediidiandjas olulist osalust (vähemalt 20%) omavatele, samuti olulist osalust omandada või suurendada soovivatele isikutele esitatavaid nõudeid ja sellise osaluse omandamisest Finantsinspektsiooni teavitamisel kohustuslikult esitatavaid andmeid. Komisjonis tekkis küsimus, kas nõuete leevendamine ei tekita kuritarvituste riski. Justiitsministeeriumi ametnikud vastasid, et sellist ohtu siiski pole. Selgitamist vajab, et krediidiandjate ja -vahendajate seaduses sätestatud kapitaliregulatsiooni arvestades lähtuti eeldusest, et Finantsinspektsioon ei hinda tegevusloa taotlemisel selle taotleja või tema omanike finantsvõimekust, vaid taotleja hindamisel on tähelepanu keskmes taotleja võimekus täita tarbijakaitselistest eesmärkidest lähtuvaid tegevusnõudeid. Kuna tegevusloa kontrolli esemeks ei ole krediidiandja finantsvõimekus, siis on ka tema omanike finantsvõimekuse kontrollimine tarbetu ja ebaproportsionaalne Finantsinspektsiooni menetluse seisukohast ning tegevusloa taotlejatele koormav. Tekkinud vastuolu kõrvaldamiseks ongi tehtud muudatus, millega tühistatakse krediidiandjate ja -vahendajate seaduses need olulise osaluse menetlust reguleerivad punktid, mis kohustavad esitama teavet krediidiandja omanike finantsseisundi kohta.

Õiguskomisjon otsustas saata eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 17. veebruariks ettepanekuga eelnõu teine lugemine lõpetada. Aitäh!

17:07 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile küsimusi ei ole. Kas Riigikogu liikmetel on soovi läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Eelnõu kohta on esitatud seitse muudatusettepanekut, me vaatame need läbi. Esimese muudatusettepaneku on esitanud Keskerakonna fraktsioon, juhtivkomisjon on jätnud ettepaneku arvestamata. Teise muudatusettepaneku on esitanud õiguskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on täielikult arvestada. Kolmanda muudatusettepaneku on esitanud õiguskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on täielikult arvestada. Neljas muudatusettepanek on samuti õiguskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on täielikult arvestada. Viies muudatusettepanek on õiguskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on täielikult arvestada. Kuues muudatusettepanek on õiguskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on täielikult arvestada. Seitsmes muudatusettepanek on Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Me oleme kõik muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 152 teine lugemine lõpetada. Oleme teise lugemise lõpetanud.

8. 17:08 Narkootiliste ja psühhotropsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu (170 SE) esimene lugemine

17:08 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme tänase kaheksanda päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud narkootiliste ja psühhotropsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu 170 esimene lugemine. Ettekandeks palun kõnepulti tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski!

17:09 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Lugupeetud istungi juhataja! Austatud Riigikogu! Tutvustan teile Vabariigi Valitsuse algatatud seaduseelnõu nr 170. Tegemist on narkootiliste ja psühhotropsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõuga. Eelnõu eesmärk on luua alus uute psühhootiivsete ainete käitlemise tulemuslikuks ja ennetavaks piiramiseks nimetatud ainete lisamisega narkootiliste ja

psühhotropsete ainete nimekirja ainete rühmade kaupa. Ainete rühmadena sellesse nimekirja lisamine võimaldab kiiremini, mõjusamalt ja paindlikumalt piirata psühhoaktiivsete ainete levikut ja käitlemist ning ennetada uute psühhoaktiivsete ainete tarvitamisest tekkivaid probleeme. Nii Euroopa Liidus kui ka Eestis on uute psühhoaktiivsete ainete kiire turule ilmumine ja levik üks viimaste aastate suurimaid probleeme. 2013. aastal teatati Euroopa Liidus 81-st uuest psühhoaktiivsest aineist ning 2014. aastal juba 101-st. Tegelik uute psühhoaktiivsete ainete hulk võib olla isegi suurem, kuna neid on väga raske identifitseerida. Kõige enam on uute psühhoaktiivsete ainete kasutamine levinud 18–25-aastaste noorte seas. Uute psühhoaktiivsete ainete kasutamise eesmärk sarnaneb narkootiliste ja psühhotropsete ainete tarvitamise eesmärgiga: meelelahutus, sotsialiseerumise hõlbustamine, enda stimuleerimine või lõõgastumine. Uusi psühhoaktiivseid aineid tarvitatakse sageli koos juba teadaolevate narkojoovet tekitavate ainetega, nagu kokaiin, amfetamiin, LSD jms. Kuna uute psühhoaktiivsete ainete kasutajatel puuduvad õige teave ja kogemused, kaasnevad kasutamisega sageli üledoosid.

Praeguse seaduse kohaselt lisatakse Eestis uusi psühhoaktiivseid aineid narkootiliste ja psühhotropsete ainete nimekirja Ravimiameti ettepanekul üksikute ainete kaupa. See on kaunis aeganõudev protsess: Ravimiameti ettepaneku saabumisest Sotsiaalministeeriumisse kuni aine nimekirja kandmiseni kulub vähemalt kaks kuud ja seetõttu reageerime me uute ainete turule ilmumisele suures plaanis tagantjärele. Kuna tegemist on areneva tööstusharuga, kui seda võib niimoodi nimetada, siis neid uusi psühhoaktiivseid aineid, natuke modifitseeritud keemilisi valemteid, tekib kaunis kiiresti juurde ja selliselt on mõne aja jooksul meie järelevalve pärsitud. Uue regulatsiooni kohaselt loome me võimaluse lisada neid psühhoaktiivseid aineid keelatud ainete nimekirja rühmade kaupa. See tähendab, et kui teatud ainerühmas tuleb turule uus keemiline modifikatsioon, siis on see automaatselt juba keelatud ainete nimekirjas. Nii on järelevalvet lihtsam teha.

Eelnõuga kehtestatakse 14 rühma. 2014. aastal lisati Eestis narkootiliste ja psühhotropsete ainete nimekirja kokku 28 uut ainet. Neist 19 kuuluvad eelnõuga kehtestatavate rühmade alla, mis tähendab, et need oleksid automaatselt keelatud, kui see regulatsioon oleks juba varem kehtinud. Nii et nüüd on viimane aeg see regulatsioon kehtestada, et saaks narkovastast võitlust tõhustada. Aitäh!

17:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile küsimusi ei ole.

17:13 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

No vot! Aitäh!

17:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Komisjoni ettekandeks palun kõnepulti sotsiaalkomisjoni liikme Vilja Toomasti!

17:13 Vilja Toomast

Härra aseesimees! Head kolleegid! Sotsiaalkomisjon arutas nimetatud eelnõu oma esmaspäeval, 8. veebruari istungil. Nii nagu täna siin, andis ka siis komisjoni liikmetele eelnõu sisust ülevaate tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski. Küsimustele aitas vastata Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna nõunik Anna-Liisa Pääsukene.

Ma lähengi siit sujuvalt edasi ja räägin nendest teemadest, millest huvitusid komisjoni liikmed. Tunti näiteks huvi, kuidas jõutakse kõnealuse muudatuse abil selleni, et suudetakse ära hoida psühhoaktiivsete ainete tarvitamisest tulenevad tervisekahjud. Selgitati, et uue regulatsiooni jõustumisega kaasneb elanike teavitamine. Siinjuures jääb Ravimiameti rolliks teavitada inimesi sellest, millised ained kuuluvad uute rühmade alla. Mis puudutab aga noorte harimist ja nendele mõeldud teavitustegevust laiemalt, siis Sotsiaalministeeriumi haldusalas tegeleb sellega Tervise Arengu Instituut, kellel on olemas vahendid teavitustegevuse jaoks ja koolitusmaterjalide väljatöötamiseks. Lisaks küsiti, kas muudatus puudutab ravimeid. Sotsiaalministeeriumi esindaja sõnul ei puuduta see eelnõu ravimeid, vaid aineid, mis on toodetud spetsiaalselt narkootilise joobe tekitamise eesmärgil ehk neil ei ole mingisugust muud kasutusala ei ravimitööstuses ega mingis muus tööstuses. Küsiti ka, kas ainete identifitseerimiseks peaks olema labor, millel on teatud tunnistus. Vastus oli jah, tegemist peab olema akrediteeritud laboriga, milleks Eestis on teatavasti kohtuekspertiisi instituudi labor. Analüüse on loomulikult võimalik tellida välismaalt, kuid see on üsna kulukas ja aeganõudev protsess. Esitati ka

küsimus, kust saadakse informatsiooni selle kohta, et turule on tulnud uued ained.

Sotsiaalministeeriumi esindaja vastas, et uued ained satuvad nende vaatevälja eri teid pidi, Maksu- ja Tolliamet, aga ka kiirabi ja traumapunktide kaudu. Need olid lühidalt need teemad, millest huvitusid sotsiaalkomisjoni liikmed.

Lõpuks tegi komisjon, nagu ikka, menetluslikud otsused: otsustati saata eelnõu täiskogu päevakorda 17. veebruariks, teha ettepanek esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks kümme tööpäeva, ettekandjaks otsustati määrata komisjoni liige Vilja Toomast. Kõik need otsused tehti konsensuslikult. Suur tänu!

17:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Ka teile ei ole küsimusi. Kas fraktsioonidel on soovi läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole.

Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 170 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrati eelnõu 170 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. märtsi kell 17.15.

9. 17:17 Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu (175 SE) esimene lugemine

17:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme tänase üheksanda päevakorrapunkti juurde. Algab põhiseaduskomisjoni algatatud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu 175 esimene lugemine. Ettekandeks palun kõnepulki põhiseaduskomisjoni esimehe Kalle Laaneti!

17:17 Kalle Laanet

Austatud juhataja! Head kolleegid! Põhiseaduskomisjon on algatanud seaduseelnõu nr 175. Mis on selle eelnõu eesmärk? Peamine eesmärk on ühtlustada Riigikogu komisjonide praktikat komisjonide istungite protokollimisel. Praegu on need protokollid koostatud erinevatel põhimõtetel. Osa komisjonide protokollid on väga lakoonilised, kuid on ka protokolle, mis kajastavad seisukohtade kujunemist pikemalt. Komisjonide istungid on üldjuhul kinnised, et tagada vaba arutelu tekkimist, avalikkusel on aga põhjendatud ootus saada täpsemat ülevaadet komisjoni istungil langetatud otsuste tagamaade kohta. Seetõttu muudetakse eelnõuga komisjonide protokollid senisest põhjalikumaks. Need peavad kajastama istungi käiku ning vastuvõetud otsuste ja seisukohtade kujunemist. Lisaks tehakse eelnõus normitehnilisi muudatusi ja parandatakse mõningad ebatäpsused.

Aga nüüd eelnõust natuke lähemalt. Eelnõu punktidega 1 ja 2 jäetakse Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 25 lõikest 2 ja § 28 lõikest 1 välja viide asendusliikmele, kuna püsivate asendusliikmete instituuti enam ei ole. Nimetatud sätted viiakse kooskõlla Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 26 lõikega 4, mille kohaselt toimub alatise komisjoni liikme asendamine üksikjuhtumipõhiselt fraktsiooni kirjaliku teatise alusel.

Eelnõu punktist 3 ma juba rääkisin, see käsitleb protokolle.

Eelnõu punktis 4 täiendatakse Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 112¹ ja nähakse ette, et Riigikogu otsus jõustub allakirjutamisega, kui otsuses eneses ei sätestata teist tähtaega. Tegemist on tehnilise muudatusega. 1. juunist 2010 jõustus kehtiv Riigi Teataja seadus. Võrreldes varem kehtinud Riigi Teataja seadusega ei ole Riigikogu otsuse jõustumine enam seaduses üldnormina sätestatud. Varem jõustus otsus Riigi Teataja seaduse § 5 lõike 4 alusel Riigikogu otsuse allakirjutamise päeval. Seaduse jõustumine tuleneb põhiseaduse §-st 108: seadus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist, kui seaduses eneses ei ole teist tähtaega.

Eelnõu punktiga 5 täiendatakse ühel lugemisel arutatavate Riigikogu otsuste eelnõude loetelu. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 117 reguleerib nende Riigikogu otsuste ja eelnõude menetlemist, mida arutatakse ühel lugemisel. Nimetatud regulatsioon hõlmab ametiisikute ametisse nimetamist või ametist vabastamist, nõukogu liikmete nimetamist ning Riigikogu välisdelegatsioonide moodustamist. Eelnõuga lisatakse siia loetellu ka Riigikogu eri-, uurimis- või probleemkomisjoni liikmete või asendusliikmete vahetamise eelnõud, kuna ka nende menetlemisel ei ole mitu lugemist otstarbekad ega vajalikud. Seega sujuks liikmete vahetus kiiremini. Muudatus ei puuduta samas eri-, uurimis- ja probleemkomisjonide moodustamist.

Eelnõu punktiga 6 asendatakse Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 118¹ lõikes 3, § 118² lõikes 2,

§ 125 lõikes 2 ja § 154 lõikes 2 sõnad "Riigikogu esimees" sõnadega "Riigikogu juhatus", kuna ühe lugemisega eelnõude muudatusettepanekute esitamise tähtaja määrab Riigikogu juhatus.

Eelnõu punktiga 7 täpsustatakse Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-s 158¹ dokumentide avalikkuse sätteid. Endiselt jääb kehtima põhimõte, et Riigikogus ja Riigikogu Kantseleis koostatud või neile esitatud dokumendid on avalikud. Avalikustamisel tuleb aga lähtuda nii avaliku teabe seaduses kui ka Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatud erisustest eelkõige just komisjoni istungite kinnisuse printsiibist lähtuvalt ning silmas pidades juurdepääsupiiranguga ja asutusesiseseks kasutuseks mõeldud teavet ja dokumente. Eelnõuga sätestatakse ka, et Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse mõistes ei käsitleta dokumendina dokumentide kavandeid, nende koostamiseks kasutatud abimaterjale ning aruteludeks ja konsulteerimiseks koostatud materjale. Tegemist on töömaterjalidega, mis ei ole lõplikud ning kujutavad endast pigem märkmeid ja mõtteid. Nii-öelda vahetooteid ei ole otstarbekas talletada ja nii ressursse raisata. Kui aga töömaterjalist või abimaterjalist formuleerub dokument, näiteks eelnõu, muudatusettepanekute tabel või protokoll, siis on need avalikud ning neid tuleb ettenähtud nõuete kohaselt dokumendiregistris registreerida ja säilitada. Näiteks, kui eelnõu kavandist formuleerub eelnõu, siis nii eelnõu kui ka selle juurde kuuluv seletuskiri on dokumendid, mis peavad olema avalikud. Seejuures kajastab seletuskiri kõike olulist eelnõu eesmärgist kuni seaduse mõjudeni. Samuti on avalikud eelnõuga põhjalikumaks muudetavad protokollid, mis kajastavad eelnõu menetlemise käiku komisjonis ning ka seda, miks otsustati midagi just nii või teisiti reguleerida. See oli selle eelnõu sisu lühike kirjeldus. Aitäh!

17:23 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Hea ettekandja, teile on küsimusi. Andres Herkel, palun!

17:23 Andres Herkel

Aitäh, austatud juhataja! Austatud komisjoni esimees! Kolmas punkt, mis käsitleb protokollide põhjalikumaks muutmist, on minu arvates igati sümpaatne. See parandab selle vea, mis tekkis Riigikogu töösse juba rohkem kui kümmekond aastat tagasi. Küll aga tekib mul küsimus tundliku infoga tegelevate komisjonide kohta, nagu riigikaitsekomisjon, väliskomisjon, teatud juhul ka ELAK. Te ütlete eelnõus, et protokoll ei kajasta riigisaladust, salastatud välisteavet ega avaliku teabe seaduse teatud lõikes nimetatud teavet. See on täiesti mõisteta. Aga komisjonidel on olnud siin erinev praktika. Ma mõõnan, et riigikaitsekomisjon ja väliskomisjon on info käsitlemise poolest kindlasti hoopis teistsuguses staatuses kui sotsiaalkomisjon või ka põhiseaduskomisjon. Kas sellest sättest tuleb välja niiviisi, et ka nemad peaksid kõigist oma istungitest tegema isikustatud seisukohtadega protokollid, kui teema ei puuduta riigisaladust?

17:24 Kalle Laanet

Me leiame, et kui informatsioon, mis puudutab riigikaitset ja meie julgeolekut, on sensitiivne, siis ei saa see loomulikult olla avalik dokument. Aga mis puudutab komisjonides avalikult arutatavat, siis otsuste formeerimisel peaksid Riigikogu liikmete seisukohad ja loomulikult ka hääletustulemused olema isikustatud. See on meie selge positsioon.

17:24 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Anneli Ott, palun!

17:24 Anneli Ott

Austatud juhataja! Austatud põhiseaduskomisjoni esimees! Minu küsimus on helisalvestiste teema reguleerimata jätmise kohta. Teatavasti on analoogseid seaduseelnõusid Riigikogus varemgi menetluses olnud ning neis on käsitletud ka komisjonide istungite helisalvestiste kohta käivat. Miks ikkagi otsustati sellest eelnõust see täiendus helisalvestiste kohta välja jätta?

17:25 Kalle Laanet

Aitäh küsimuse eest! Esiteks ei ole vähemalt minu teada ühtegi seadust, mis reguleeriks Riigikogu helisalvestisi. Jah, oli seaduseelnõu, aga ei ole mitte ühtegi seadust. See, mis on siin seaduseelnõus praegu kirjas, on vähemalt enne esimest lugemist fraktsioonide vahel saavutatud kompromiss.

17:25 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Martin Helme, palun!

17:25 Martin Helme

Aitäh, härra asespiiker! Lugupeetud kolleeg! Meie esitasime eelnõu, kus tegime ettepaneku hakata süstemaatiliselt salvestisi tegema ja neid vähemalt koosseisu lõpuni säilitama. Ilmselt ei ole see teie komisjoni veel jõudnud. Selles eelnõus ei räägita aga üldse hundist, vaid ainult metsakutsust. Mis need argumendid olid, miks salvestisi ei taheta teha või ei tehta?

17:26 Kalle Laanet

Argument on väga lihtne. Kui me reguleerime ära protokollis vormi ja sisu, siis see, milliseid abivahendeid kasutatakse protokollide vormile ja sisule vastavaks tegemiseks, on iga komisjoni enda otsustada. Nii lihtne see oligi.

17:26 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Külliki Kübarsepp, palun!

17:26 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Seal komisjonis, kus mina tööd teen, on hästi tuliselt päevakorral olnud teema, kuidas võiks ühte või teist asja protokollis formuleerida. Meile on saanud selgeks, et protokoll koosneb kahest osast: üks osa kirjeldab, mis komisjonis toimub, ja teine osa on menetlusotsused, mis lähevad Riigikogu juhatusele. Siin tekib vastuolu. Kuna me eeldame ja ka siin eelnõus on ette nähtud, et tuleb isikustada nii seisukohad kui ka hääletustulemused, siis tuleks anda kooskõlastamise võimalus. Igaühel, keda protokollis nimetatakse, peaks olema õigus teatud aja jooksul näha, kas protokoll on korrektne või mitte. Siis tekib aga probleem menetlusotsustega, sest need ei jõua õigel ajal Riigikogu juhatuse kätte. Kuidas see vastuolu lahendada? Kui palju on Riigikogu Kantselei selle praktilise küsimuse poole pealt kaasa rääkinud?

17:27 Kalle Laanet

Aitäh küsimuse eest! Ma ei näe siin vastuolu. Enne seda, kui komisjoni esimees protokollis lõplikult allkirjastab, on kõigile komisjoni liikmetele antud võimalus see üle vaadata ja veenduda, et see on korrektne. Alles pärast seda toimub lõplik allkirjastamine.

17:28 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Herkel, palun!

17:28 Andres Herkel

Aitäh! Austatud komisjoni esimees! Te ütlesite midagi niisugust, et dokumendikavandeid, samuti abivahendeid, näiteks salvestisi, täna ei käsitleta. Ma juhin tähelepanu, et arhiiviseaduse mõistes võivad need küll dokumendid olla. Käsitlused on siin erinevad. Ega me seda helisalvestiste teemat päriselt laua pealt ära vist ei saa, kuigi ma isiklikult arvan, et põhjalik ja avalik protokoll on meie töö jaoks palju sihipärasem. Kas te olete siiski valmis kaaluma, et neid teie käsitluses mittedokumente tasuks säilitada? Võib-olla pole neid vaja kohe ja kõigile avada, aga neid tuleks siiski säilitada.

17:28 Kalle Laanet

See on diskussiooni koht. Me arutasime neid teemasid sisuliselt viiel komisjoni istungil. Ma veel kord ütlen, et see oli kompromiss, mille me põhiseaduskomisjonis saavutasime. Kui Riigikogu liikmetel on veel mingeid häid mõtteid, siis täna on ju esimene lugemine, kõigil on võimalik muudatusettepanekuid teha ja me saame neid arutada.

17:29 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Henn Põlluaas, palun!

17:29 Henn Põlluaas

Aitäh! Üks põhjendus, miks enam ei tehta komisjonide istungitest põhjalikke protokolle ega ammugi mitte stenogramme, on olnud ju personali vähesus, Riigikogu Kantselei töötajate arvu on vähendatud. Kui nüüd leitakse, et salvestisi ei ole vaja enam säilitada ja protokollid peavad olema põhjalikud, kas siis on kavas suurendada Riigikogu Kantselei töötajate arvu ja ka eelarvet?

17:30 Kalle Laanet

Ma väga kahtlen selles, et töötajate arvu suurendatakse. Vaevalt küll komisjonide nõunikud kasvab. Põhjus, miks me oleme selles eelnõus keskendunud just nimelt protokollide kriteeriumidele ja selle sisule, on just see, et tahame kasutada selliseid abivahendeid, mis ei tekita juurde kulusid. See on see põhjus, miks me oleme sellisel kujul eelnõuga siin suures saalis.

17:30 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Martin Helme, palun!

17:30 Martin Helme

Aitäh, härra asespiiker! Lugupeetud kolleeg! Ma tulen tagasi nende protokollide kinnitamise ja kooskõlastamise juurde. Kui õiguskomisjonis oli probleeme sellega, kuidas protokoll kajastab tehtud või mittetehtud otsuseid, siis tehti mulle selgeks kaks vastandlikku asja. Ühest küljest ei olevat komisjoni esimehel üldse võimalik protokollide muuta, teisest küljest olevat igal komisjoni liikmel võimalik seda parandada ja täiendada. Ma ei saanudki aru, kuidas asi tegelikult on. Kas te võite meile lahti rääkida, et kui me nüüd hakkame komisjonide arutelusid stenografeerima või refereerima ja kõikidel komisjoni liikmetel on võimalik teha oma täiendusi-parandusi, enne kui protokoll kinnitatakse, siis missugune see protseduur on? Mis järjekorras asjad juhtuvad? Kas tehakse kaks eraldi protokollide, nii et ühes on menetlusotsused ja teine on siis stenogramm? Millal jõuavad need asjad Riigikogu juhatusse? Kuidas see protsess peaks eelnõu järgi hakkama välja nägema?

17:31 Kalle Laanet

Kui te tähelepanelikult kuulasite, hea küsija, siis te märkasite, et ma ei nimetanud kordagi kohustuslikku stenografeerimist, salvestamist või mingeid muid variante. Ma ütlesin, et protokollide tegemiseks on võimalik kasutada mitmeid abivahendeid. Kas see abivahend on mobiiltelefon, millega te omavahelisel kokkuleppel komisjonis istungit lindistate, või mingi muu abivahend, see on komisjoni kokkuleppe küsimus.

17:32 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Külliki Kübarsepp, palun!

17:32 Külliki Kübarsepp

Aitäh! Meie komisjonis väidetakse ikkagi, et kooskõlastamine tekitab palju segadust, eriti kui komisjoni istung on neljapäeval, komisjonide ametlik tööaeg on kella kahest neljani, aga juhatuse koguneb juba kell kolm. Kui enne seda tehakse menetlusotsuseid ja oleks vaja need korrektselt protokollis kirja panna, siis ei ole võimalik ei seda protokollide koostada ega ka kooskõlastada. Kuidas see lahkelt ikkagi lahendada? Mida te ootate muudatusettepanekutelt? Kas ei oleks mõistlik just see kooskõlastamise temaatika eelnõusse sisse tuua?

17:32 Kalle Laanet

Kõik muudatusettepanekud, mis peaksid tegema meie töö kergemaks, lihtsamaks ja selgemaks, on teretulnud. Selge on ju see, et protokoll, mis läheb allkirjastatult juhatusele, peab olema võimalikult selge ja arusaadav. Kui me räägime protokollide kohta kehtestatud uutest tingimustest, siis peab protokoll nendele ka vastama. Sellest tulenevalt peabki mõtlema, kuidas on võimalik seda kõike teha.

17:33 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Aadu Must, palun!

17:33 Aadu Must

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Mul on kaks teabekildu ja üks küsimus. Nimelt, demokraatlikes maades koostatakse tabeleid, kui avalik on nende informatsioon. On leitud, et need maad, kus helisalvestisi säilitatakse, on demokraatia tipp. Teine kild on see, et kui suur osa probleemist on see, et see asi nõuab tööjõudu, siis on silmas peetud vanade protokollide ja salvestiste arhiveerimist. Eestis kui eesrindlikus e-riigis on olemas universaalne arhiveerimismoodul. Ma võin siia kutsuda näiteks Tarvo Kärbergi, kes näitaks, et uus arhiveerimisseade ei nõuagi enam tööjõudu. See on robot, mis arhiveerib helisalvestisi. Me saaksime sel juhul selles pingereas, kus on demokraatlikud ja mittedemokraatlikud riigid, päris üles otsa. Kas te siis, kui ma need asjad ära tõestan ja toon siia Tarvo Kärbergi, olete nõus, et juba olemasolev teave tasuks siiski säilitada?

17:34 Kalle Laanet

Ma pean tunnistama, et minu ainuisikulisest otsusest ei sõltu siin midagi, hea kolleeg. See on ju kompromiss, mis siin saalis saavutatakse. Aga niipalju kui mina taustast tean, siis tänase päevani ei ole ju Rahvusarhiiv suutnud olemasolevaid salvestisi vastu võtta ega arhiveerida. Siin on neid nüansse niivõrd palju. Miks me selles eelnõus olemegi orienteeritud protokollile? Kõiki nüansse arvestades loodame me, et see võiks siin saalis olla see kompromiss, mis võiks tulemusele viia.

17:35 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Henn Põlluaas, palun!

17:35 Henn Põlluaas

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea ettekandja! Aadu Must selgitas siin kenasti, kuidas see salvestiste säilitamine tehniliselt toimuks. Need ei võta ju ei raha ega aega, need ei nõua ka mingisugust muud olulist kulu ega vaeva. Ajaloo hilisema uurimise huvides oleks ju ääretult tänuväärne, kui peale protokollide oleksid olemas ka helisalvestised, mis sisaldaksid protokollidest oluliselt rohkem materjali ja kindlasti väga huvitavat materjali. Põhiseaduskomisjon oli varem risti vastupidisel seisukohal, et salvestisi peaks säilitama. Tõtt-öelda jääb minule arusaamatuks ja ka teie seletustest ei ole välja tulnud, millest selline 180-kraadine pööre ja soov hakata salvestisi hävitama.

17:36 Kalle Laanet

Aitäh! Esiteks toimus eelmise eelnõu menetlus teadmises, et kõigi eelduste kohaselt ütleb Riigikohus, et Riigikogu komisjonide istungid on avatud, mitte kinnised. Riigikohus otsustas aga hoopis teistpidi. See on punkt 1. Punkt 2 on see, et põhiseaduskomisjoni koosseis on ju peaaegu täielikult muutunud. Kõik kompromissid, mis saavutatakse siin saalis, on poliitilised kompromissid, mis on selles ajas ja ruumis võimalikud. Kui me räägime sellest, kas midagi säilitada, kui me räägime järjekordselt salvestistest, siis me võiksime minu arvates säilitada mitte ainult heli, vaid siis võiksid olla ka video- või fotosalvestised jne. Me peame mõtlema selle peale, mis eesmärk mingil ajal on. Kui me nüüd saavutame selle, et protokollid on põhjalikud ja annavad tunduvalt rohkem informatsiooni kui need protokollid, mida praegu paljudes komisjonides tehakse, siis peaks see tooma välja, kuidas protsessid kujunevad, millised on komisjoni liikmete seisukohad ja kuidas toimub hääletusprotsess, mis üldjuhul on avalikkusele oluline.

17:37 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Eiki Nestor, palun!

17:37 Eiki Nestor

Aitäh! Austatud põhiseaduskomisjoni esimees! Ma palun vabandust, võib-olla sa juba mainisid seda, ma ei jõudnud kõike kuulata. Kuidas komisjon üldse tuli sellise tänuväärse mõtte peale, et kodu- ja töökorra seadust sellisel moel muuta?

17:38 Kalle Laanet

Kui täiesti algusest pihta hakata, siis algas see ühe ajakirjaniku palvest väljastada ühe erikomisjoni istungi salvestised. Protsess sealt ju alguse saigi. Eelmises koosseisus toimus eelnõu 820 arutelu, siis tuli Riigikohtu otsus ja selle koosseisu alguses pöördus lugupeetud juhatus Riigikogu esimehe Eiki Nestori palvel põhiseaduskomisjoni poole, et me neid teemasid arutaksime. Selline on ajalugu.

17:38 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mart Nutt, palun!

17:38 Mart Nutt

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Kas ei ole mitte nii, et andmekaitse reeglite järgi tohib inimese kõnet salvestada ainult tema nõusolekul? See tähendab, et kui seadus näeb komisjonis ette salvestamise, aga keegi komisjoni liikmetest või külalistest ei ole nõus sellega, et salvestatakse, siis seda tegelikult teha ei tohi.

17:39 Kalle Laanet

Ma arvan, et sa püstitasid küsimuse õigesti.

17:39 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Eiki Nestor, palun!

17:39 Eiki Nestor

Aitäh! Austatud komisjoni esimees, ma olen eelmise selgituse eest väga tänulik. Minu järgmine küsimus on natuke keerukam. Juhatus arutas tõesti koos vanematekoguga ehk fraktsiooni esimeestega seda teemat ja palus komisjonil asjaga tegelda. Miks te olete eelnõust jätnud välja juhatuse ettepaneku kõik need sätted, mis rääkisid sellest, kuidas avada komisjonide istungeid neile, kes on olnud seadusloomesse varem kaasatud? Miks on kõik need paragrahvid välja jäänud ja te räägite ainult protokollimisest?

17:39 Kalle Laanet

Ma ei suutnud seda küsimust õieti haarata. Kas küsimuse sisu võis olla see, miks ei ole kaasatud komisjoni töösse osapooli, kes on varem seadusloomes osalenud? Tavapraktika on vähemalt minu kogemuse järgi see – ma olen juba kolmanda koosseisu liige –, et komisjonid on väga avatud osapoolte kaasamisele. Praktika toetab seda põhimõtet ja kui praktika seda juba toetab, siis milleks seda seadusesse raiuma hakata?

17:40 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Arno Sild, palun!

17:40 Arno Sild

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kas nendes protokollides võib kajastada ka sellist informatsiooni, mille teised asutused on kuulutanud asutusesiseseks informatsiooniks?

17:40 Kalle Laanet

No see on nüüd küsimus, millele ma ujuvalt vastan. Ma arvan, et ei tohi.

17:41 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Rohkem küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soovi läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 175 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrان eelnõu 175 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. märtsi kell 17.15.

10. 17:41 Riigikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (160 SE) esimene lugemine

17:41 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme tänase viimase päevakorrapunkti juurde. Algab põhiseaduskomisjoni algatatud Riigikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 160 esimene lugemine. Ettekandja on põhiseaduskomisjoni liige Martin Kukk.

17:41 Martin Kukk

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Tõepoolest, põhiseaduskomisjon on algatanud Riigikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, millega ajakohastatakse valimiste korraldamise ja järelevalve korda. Eelnõu kohaselt on riigi tasemel valimiste korraldaja riigi valimisteenistus, mis moodustatakse Riigikogu Kantselei eraldiseisva struktuuriüksusena. Riigi valimisteenistus on valimisseadusest tulenevate ülesannete täitmisel iseseisev. Vabariigi Valimiskomisjon seevastu jääb valimiste aususe ja seaduslikkuse tagajaks, kes teeb kindlaks valimistulemuste, teeb järelevalvet valimiste korraldajate üle ja vaatab läbi kaebused. Maakonna tasemel korraldab maakonna valimiskomisjoni asemel valimisi edaspidi maakonna valimisjuht. Samuti asendatakse senine kolmeastmeline kaebuste läbivaatamise süsteem kaheastmelisega ning lihtsustatakse valijate võimalusi valimiskorralduses esinevatele puudustele tähelepanu juhtida.

Põhiseaduskomisjon arutas seda seaduseelnõu oma korralisel istungil 26. jaanuaril algusega kell 10.30. Kohale oli kutsutud ka Justiitsministeeriumi esindaja, kes tutvustas komisjonile Vabariigi Valitsuse seisukohti Riigikogu valimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta. Ta selgitas, et Vabariigi Valitsus otsustas eelnõu toetada, kuid esitas eelnõu kohta ka märkusi.

Esmalt leidis valitsus, et eelnõu seletuskirjas oleks vaja veenvamalt põhjendada, miks on eelnõuga planeeritud muudatused vajalikud, ja selgitada, kas valimissüsteemi ei oleks võimalik efektiivsemaks teha ilma seadust muutmata. Teine Vabariigi Valitsuse märkus puudutas riigi valimisteenistust. Vabariigi Valitsuse arvates vajaks eelnõu seletuskirjas põhjalikumalt selgitust, mida tähendab valimisteenistuse iseseisvus, samuti tuleks hinnata teenistusliku järelevalve ulatust, kuna Vabariigi Valitsuse seaduses kasutatav teenistusliku järelevalve regulatsioon laieneb üksnes valitsusasutustele ja nende hallatavatele asutustele. Seega peaks läbi mõtlema, kas teenistusliku järelevalve terminit on võimalik Riigikogu Kantselei või selle struktuuriüksuse puhul üldse kasutada. Samuti peaks eelnõu seletuskirjas lahti seletama, millises osas teeb teenistuslikku järelevalvet Vabariigi Valimiskomisjon ja millises osas Riigikogu Kantselei direktor. Kolmandana tõi Vabariigi Valitsus oma arvamuses välja eelnõuga plaanitud Vabariigi Valimiskomisjoni määrusandlusest loobumise ning osa määrusega sätestatust seadusesse viimise. Leiti, et see ei ole kooskõlas valitsuse õigusloome mahu vähendamise põhimõttega, mille kohaselt ei peaks seadustega reguleerima asju, mida saab reguleerida määrustega.

Justiitsministeeriumi esindaja selgitas, et lisaks olid Vabariigi Valitsuse arvamuses märkused kaebuste esitamise võimaluste kohta. Justiitsministeeriumi esindaja märkis, et eelnõus on ette nähtud valimiskomisjonile ettekirjutuste tegemine, aga samas vajaks hindamist, kas ettekirjutuste täitmist on võimalik kuidagi tagada. Lisaks leidis valitsus, et eelnõu mõjudest tuleks esitada põhjalikum ülevaade. Lõpuks tõi Justiitsministeeriumi esindaja esile Rahandusministeeriumi kaudu tehtud ettepaneku, mida on arutanud ka maasekretärid. Ettepaneku kohaselt võiks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel tehtavate valla või linna valimiskomisjonide omavalitsusorganite moodustamise korralduslike küsimuste osas järelevalve tegemise ja kaebuste lahendamise ülesande anda maavanematele, mitte Vabariigi Valimiskomisjonile, nagu on ette nähtud eelnõu §-ga 3 kavandatavates kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muudatustes. Samas vajaks põhjalikumalt analüüsi, kas maavanemale on mõistlik nimetatud järelevalvepädevust anda, kuna maavanem teeb järelevalvet õiguspärasuse ja avaliku huvi üle. Samuti tuleks pöörata tähelepanu maavanemate sõltumatuse aspektile.

Riigikogu Kantselei valimiste osakonna juhataja kommenteeris Vabariigi Valitsuse arvamust ning märkis, et tõepoolest võib teenistusliku järelevalve mõiste sobivamaks muuta. Üks ettepanek oleks loobuda terminist "teenistuslik järelevalve" ja rääkida eelnõus edaspidi järelevalve teostamisest valimisseaduste kontekstis. Kindlasti on koostöös võimalik leida parim sõnastus, millest kõik üheselt aru saavad. Samuti saab eelnõu menetluse käigus tegelda avaliku teenistuse seadusest tulenevate mõistete ühtlustamisega, kaebuse mõiste laiendamisega ning selle lahtiseletamisega nii valimisseaduste kontekstis kui ka põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse kontekstis. Loomulikult on

eelnõu koostajad valmis eelnõu teise lugemise seletuskirjas kõiki Vabariigi Valitsuse viidatud aspekte täiendavalt selgitama ja põhjendama.

Riigikogu Kantselei valimiste osakonna juhataja märkis veel, et eraldi vajab käsitlemist Vabariigi Valitsuse ettepanek, mille kohaselt soovitakse anda järelevalvepädevus maavanematele. Vabariigi Valimiskomisjonist ja valimiskaebustest rääkides peaks eristama kahte suuremat kategooriat: valimisteagessed kaebused ning valla- ja linna valimiskomisjonides volikogu liikmete asendusliikmete volituste küsimuses tehtavad menetlused ja sinna esitatavad kaebused. Mõlemat liiki kaebusi lahendavad praegu maakonna valimiskomisjonid, Vabariigi Valimiskomisjon ning lõppastmes Riigikohus. Nõustuda võib sellega, et valimistevahelisel ajal toimuvad menetlused vajavad ülevaatamist ning hindamist, kuna kõnealused kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel vastuvõetavad otsused lähevad väga laiaks ja väljapoole valimiste konteksti, näiteks on siin olulised tööõiguse või lepinguõiguse küsimused.

Komisjoni liikmed kuulasid ära Justiitsministeeriumi esindaja ja Riigikogu Kantselei valimiste osakonna juhataja ning esitasid neile küsimusi. Muu hulgas tunti huvi, miks on eelnõus eraldatud valimisringkonnad ja valimisjaoskonnad, mis kehtivas Riigikogu valimise seaduses on ühes peatükis. Riigikogu Kantselei valimiste osakonna juhataja vastas, et tegemist on puhtalt normitehnilise muudatusega. Ringkondade kindlaksmääramine ei ole jaoskondadega üheselt seotud, kuna jaoskondi moodustavad valla- ja linnavalitsused, aga ringkondi moodustab Vabariigi Valimiskomisjon. Ühe puhul on tegemist valimiste korraldamise elemendiga ja teise puhul valimissüsteemi elemendiga. Sisulisi muudatusi praegu tehtud ei ole.

Komisjonis paluti selgitada, miks on eelnõus Vabariigi Valimiskomisjoni koosseisu muudetud ning Riigikogu Kantselei direktori nimetatud liige asendatud Audiitorkogu juhatuse nimetatud audiitoriga. Riigikogu Kantselei valimiste osakonna juhataja vastas, et Riigikogu Kantselei esindaja on Vabariigi Valimiskomisjoni liikmeskonnast välja arvatud seetõttu, et eelnõu kohaselt hakkab edaspidi valimisi korraldama Riigikogu Kantselei struktuuriüksus. Kui Riigikogu Kantselei esindaja oleks järelevalveorgan, siis ei oleks see enam kooskõlas järelevalveprintsipibiga, mistõttu on ettepanek asendada see liige Audiitorkogu määratud infosüsteemide audiitoriga. Muudatus võimaldab tuua Vabariigi Valimiskomisjoni rohkem teadmisi selle kohta, kuidas tehakse järelevalvet elektroonilise hääletamise üle.

Veel küsiti, miks on eelnõus kirjas, et valla- ja linnavalitsus määrab hiljemalt 50. päeval enne valimispäeva määrusega kindlaks valimisjaoskondade arvu, piirid ja numeratsiooni. Kehtivas eelnõus ei ole 50 päeva nõuet, samuti ei ole sätestatud, et määrusega määratakse kindlaks valimisjaoskondade arv. Lisaks on eelnõu samas paragrahvis sätestatud, et valimisjaoskonna hääletamisruum või hääletamisruumid võivad igal eelhääletamise päeval asuda eri kohas. Leiti, et ei ole selge, mida nimetatud muudatused tähendavad. Riigikogu Kantselei valimiste osakonna juhataja vastas, et kõik viidatud muudatused tulenevad praktikast. Nendega antakse kohalikele omavalitsustele paindlikumad võimalused hääletamise korraldamisel, kuna eelkõige maapiirkondades on tihti probleem selles, et suured vallad soovivad korraldada valimisi mitmes kohas. Kehtiva seaduse sõnastus on väga jäik ega võimalda üheselt tegelikult seda, et hääletamiskohad oleksid mitme päeva peale ära jaotatud. Tunti ka huvi, miks vähendatakse eelnõuga jaoskonnakomisjonide liikmete arvu senisest üheksast liikmest viieni. Riigikogu Kantselei valimiste osakonna juhataja vastas, et kui kehtivas seaduses on sätestatud ära jaoskonnakomisjoni liikmete arvu ülempiir, siis eelnõuga plaanitakse sätestada jaoskonnakomisjoni liikmete arvu alampiir. Muudatuse peamine eesmärk on see, et kõik valimiste korraldajad, kes hääletamisruumis oma tööd teevad, oleks volikogu sellesse ametisse nimetanud. Seni on olukord olnud just suurtes omavalitsustes tihti selline, et volikogu on nimetanud ülempiirile vastava jaoskonnakomisjoni liikmete arvu, aga peale selle tegid suure töömahu tõttu tööd veel teisedki isikud. Muudatuse jõustudes võib eeldada, et kõik inimesed, kes jaoskonnakomisjonis tööd teevad, on volikogu nimetatud, sest ülempiiri jaoskonnakomisjoni liikmete arvule seatud ei ole, on vaid alampiir. Osa komisjoni liikmeid leidis, et neile ei ole arusaadav, mis eesmärgil on üldse vaja eelnõuga plaanitud muudatusi ellu viia, sest kehtiv seadus praktikas toimib.

Komisjon otsustas teha ettepaneku saata eelnõu täiskogu päevakorda 16. veebruariks 2016 (konsensuslikult), teha ettepaneku esimene lugemine lõpetada (poolt hääletas 4 komisjoni liiget, vastu oli 3 ja erapooletuks ei jäänud keegi), teha ettepaneku määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks kümme tööpäeva, s.o 3. märts kell 17.15 (konsensuslikult) ja määrata ettekandjaks põhiseaduskomisjoni liige Martin Kukk (poolt oli 4 komisjoni liiget, vastu 3, erapooletuks ei jäänud

keegi). Ma tänan!

17:51 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Teile on küsimusi. Andres Herkel, palun!

17:52 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Ma pean kõigepealt ütlema, et meie hinnang valimiste senisele korraldusele Eestis on olnud kõrge. Seda tööd oleme me päris hästi teinud. Aga see riigi valimisteenistuse loomine, kui ma seda vaatan, jätab natukene bürokraatia kasvu mulje. Te viitasite ka põhjalikumale ülevaatele eelnõu mõjudest. Kas see ülevaade on kusagil tegemisel ja kuidas me sellega tutvuda saaksime? Milliseks kujunevad sellise valimisteenistuse loomise ja muude muudatuste tegemise kulud?

17:52 Martin Kukk

Aitäh! Kõigepealt, te viitasite bürokraatia suurenemisele. Eelnõu seletuskirja lõpus on kirjas seaduse mõjud. Seal on kirjeldatud, et valimiste efektiivsem korraldus suurendab valimiste usaldusväärsust ning selle konkreetse eelnõu rakendamisega seotud kulusid ei ole. Tegelikult hakkavad sisuliselt needsamad inimesed, kes praegu Riigikogu Kantselei juures seda tööd teevad, töötama valimisteenistuses. Nad ei tööta valimiskomisjonis ehk valimiskomisjon teeb järelevalvet valimisteenistuse üle ja edaspidi ei ole enam sellist olukorda, kus järelevalvet tehakse iseenda üle sisuliselt ühes ja samas struktuuriüksuses.

17:54 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Martin Helme, palun!

17:54 Martin Helme

Suur aitäh! Mul on selline küsimus. Sellest on juttu olnud, aga mul ei ole arvutit käepärast, ma ei saa eelnõu paragrahve vaadata ja peas need mul ei ole. Kas on siin ka mõni paragrahv, mis tühistab ära selle keelu, et ei saa korraga olla kohaliku omavalitsuse volikogu liige ja Riigikogu liige?

17:54 Martin Kukk

Aitäh küsimuse eest! See eelnõu seda ei puuduta. Põhiseaduskomisjonis on menetluses üks teine seaduseelnõu, mille raames me seda küsimust menetleme.

17:54 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Henn Põlluaas, palun!

17:54 Henn Põlluaas

Aitäh, lugupeetud spiiker! Hea ettekandja! Põhiseadus ütleb, et Riigikogu valimised toimuvad märtsikuu esimesel pühapäeval neljandal aastal, mis järgneb Riigikogu eelmiste valimiste aastale. See on täiesti üheselt arusaadav. Praegu on meil olukord, kus sellel mainitud pühapäeval toimuvad valimised tavaviisil, aga enne seda toimuvad üsna pikalt elektroonilised valimised, kus valijal on õigus oma meelt lugematuid kordi muuta. Kas te ei näe siin vastuolu? Teine küsimus on see, et kui keegi tahab valimistulemust vaidlustada, kas me vaatame siis e-valimisi ja tavavalimisi ühtsete valimistena ja tal on võimalus vaidlustada pärast tavavalimiste lõppu näiteks e-hääletuse mingisugust tulemust või peaks ta e-hääletuse tulemuse vaidlustama nende kahe valimise vahepeal.

17:55 Martin Kukk

Aitäh! Tagantpoolt ettepoole tulles: see eelnõu näeb ette lihtsustatud korras avalduse esitamise, kui inimene ühel või teisel põhjusel näeb valimistega seotud rikkumist. Valimiskomisjon on kohustatud rikkumistähelepaneku puhul kiirkorras kas probleemile mingisuguse lahenduse leidma või seda seaduses sätestatud korras hiljem edasi menetlema.

Mis puudutab seda, kas eelvalimistega seotud kaebusi – te viitasite tulemustega seotud kaebustele – tuleb lahendada jooksvalt või pärast seda, kui valimised on läbi, siis tulemused selguvad minule teadaolevalt ikkagi valimispäeval. Tulemusi keegi kahjuks või õnneks enne teada ei saagi ja seetõttu on

neid keeruline vaidlustada. Küll aga saab vaidlustada protseduuri ja selle vaidlustamiseks on eelnõus selgelt kord ette nähtud. Edaspidi on protseduuri vaidlustamise jaoks kolmeastmelise süsteemi asemel kaheastmeline süsteem ehk on võimalik esitada avaldus valimiskomisjonile n-ö protseduuri vaidlustamiseks ja järgmine aste on Riigikohus, kes saab asuda kaebust lahendama. Mis puudutab kooskõla või vastuolu põhiseadusega seoses sellega, et on valimispäev, aga on ka eelvalimised ja e-valimised, siis mina isiklikult siin vastuolu ei näe. Vastupidi, eelvalimised ja e-valimised aitavad valimisaktiivsust suurendada, need annavad valijatele paindlikumad võimalused osaleda meie riigi kõige olulisemas otsustusprotsessis.

17:57 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Metsoja, palun!

17:58 Andres Metsoja

Aitäh, istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Sellest eelnõust võib lugeda välja erinevaid efektiivsusnäitajaid. Minu küsimus ei puuduta mitte e-valimisi, vaid pigem valimisjaoskondi. Siin käis ka maavanemate teema läbi. Eelnevast elust tean ma, et on olnud üsna tugev surve ikkagi valimisjaoskondi kokku tõmmata, kuna elanike arv teatud maapiirkondades on vähenenud ja kõike võiks teha efektiivsemalt. Kas see eelnõu astub natukene ka seda teed, et on võimalik säästlikumalt ja efektiivsemalt toimetada ning teatud arv valimisjaoskondi maapiirkonnast kaotada?

17:58 Martin Kukk

See konkreetne eelnõu puudutab ka valimisjaoskondade moodustamist. Tõepoolest, see annab ka maakondlikul tasemel võimaluse paindlikumalt valimisi korraldada, nagu ma juba eelnõu seletuskirjale viitasin. Samamoodi muutuvad ka valimisjaoskondade töötajate arvu piirmäärad ja seetõttu on võimalik tulevikus sedamööda, kuidas kohapeal kõige otstarbekam on, valimisjaoskondi kujundada. On ju teada, et eriti suuremates keskustes on valimisjaoskonnad kolinud ühest kohast teise ehk on läinud sinna, kus inimesed käivad, ja on läinud ära sealt, kus inimesed vähem käivad. Samamoodi on e-valimiste kasutuselevõtu tõttu jaoskondades valijaid mõnevõrra vähem, mistõttu ka see annab põhjuse muudatusteks. See paindlikkus on olemas ja ma usun, et mida paindlikumad me valimiste korraldamisel oleme, seda suurem on valimisaktiivsus.

18:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Herkel, palun!

18:00 Andres Herkel

Aitäh! Austatud ettekandja! Ma sain aru, et põhiseaduskomisjoni juurde on moodustatud üks töörühm valimisseaduste ülevaatamise jaoks ja neid aspekte, mis remonti vajavad, on päris palju. Ma sain ka aru, et see eelnõu tegeleb valimisteenistusega, aga on terve hulk muidki probleeme. On olnud juttu ühtse valimiskoodeksi koostamisest Eestis. Ma ei tea, kuhu see on jäänud. Samuti on räägitud valimisringkondade suuruse ühtlustamisest. Ma saan aru, et need teemad on ka kuidagi külgnevalt laual, kuid mitte selles eelnõus. Seetõttu palun täpsustada. Üks teema, mis on alati peale valimisi läbi jooksnud, on e-hääletus ja selle tänapäevastamine. Ma saan aru, et mingisugused sätted selle kohta on siin sees. Minu täpsustav küsimus on see, kas te räägite neist lähemalt ja kas seda teemat on kavas kuidagi eraldi käsitleda.

18:01 Martin Kukk

Aitäh! Mis puudutab külgnevaid teemasid, siis, jah, need teemad on selle töörühma koosolekutel käsitlust leidnud. Kuna see eelnõu oli üks esimestest asjadest, mille me lauale võtsime, siis on see ka üks esimestest asjadest, mis selle töörühma töö tulemusel eelnõuna menetluses on. Mis puudutab e-valimisi, siis toon ühe konkreetse näite. Eelnõu kohaselt Vabariigi Valimiskomisjoni koosseis tulevikus muutub ehk Riigikogu Kantselei esindaja asemel saab valimiskomisjonis koha e-valimiste audiitori sertifikaadiga inimene. Selle üheks põhjuseks on, et e-valimiste osakaal on aja jooksul muutunud suuremaks. Muu hulgas koonduvad valimisteenistuse alla ka need inimesed, kes korraldavad elektroonilisi valimisi. Nemad ei tee järelevalvet, nende ülesanne on välja töötada need mehhanismid,

mida e-valimised eeldavad. Järelevalvet teeb tulevikus endiselt Vabariigi Valimiskomisjon, kelle liikmeskonda kuulub ka eelmainitud isik.

18:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Rein Ratas, palun!

18:02 Rein Ratas

Auväart juhataja! Austatud ettekandja! On kavandatud ära kaotada elektroonilise hääletamise komisjon. Kuidas on teie hinnangul tagatud e-hääletuse salajasus, nagu see on tagatud valimisjaoskonnas urnihääletusel? Või ei peagi e-hääletus salajane olema? Olen rääkinud.

18:03 Martin Kukk

Aitäh küsimuse eest! Nagu ma eelmise vastuse lõpus viitasin, elektroonilise hääletamise komisjoni ei kaotata ära, vaid see formuleerub valimisteenistuse üheks osaks, mille ülesanne on tagada korrektne ja aus elektrooniline hääletamine. Peale selle, et see teenistuse osa sellega tegelema hakkab, teeb selle üle järelevalvet Vabariigi Valimiskomisjon, kuhu muu hulgas hakkab kuuluma Audiitorkogu esindaja, kellel on olemas vastavad sertifikaadid, kes tunneb elektroonilisi süsteeme ja oskab seda järelevalvet teha.

18:04 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tarmo Tamm, palun!

18:04 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud ettekandja! Miks määrab valimisteenistuse juhi Riigikogu Kantselei direktor, aga mitte Vabariigi Valimiskomisjoni esimees?

18:04 Martin Kukk

Aitäh! Sellepärast, et valimisteenistus jääb Riigikogu Kantselei koosseisu. Küll aga on eelnõu kohaselt Vabariigi Valimiskomisjonil õigus siin kaasa rääkida, st Riigikogu Kantselei direktor ei nimeta seda juhti iseseisvalt, vaid kooskõlastab selle kandidaadi Vabariigi Valimiskomisjoniga.

18:05 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Martin Helme, palun!

18:05 Martin Helme

Aitäh, härra asespiiker! Hea ettekandja! See on küll suures osas tehniline eelnõu, aga nagu enne Henn Põlluaasa küsimusest välja tuli, on meil valimised veninud väga pika aja peale. Väga paljudes riikides on praktika, et teatud perioodil enne valimisi ei ole lubatud avaldada küsitlustulemusi, sest see võimaldab valimistulemusega manipuleerida. Kuna eelhääletamine ja e-hääletamine on meil väga pika aja peale veninud, siis kas on kaalutud mingisuguse perioodi tekitamist seaduses, mis ei luba vahetult enne valimisi küsitlustulemusi avaldada? Kuidas te sellesse suhtute?

18:05 Martin Kukk

Aitäh! Mina isiklikult suhtun kõikvõimalikesse keeldudesse väga skeptiliselt. Muu hulgas arvan, et Eesti valijad on piisavalt intelligentsed, hindamaks eri küsitluste tulemusi ning küsitluste tellijaid ja metoodikat ning nende mõju. Ma usun, et Eesti valija on suuteline iseseisvalt otsust langetama, millise poliitilise jõu kasuks ta valimistel oma hääle annab.

18:06 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Anneli Ott, palun!

18:06 Anneli Ott

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Oma eelnõus te mainite, et elektroonilise hääletamise osatähtsus valimistel on suur, koguni 30% valijatest hääletasid 2015. aasta Riigikogu valimistel elektrooniliselt.

Samas on ju teada, et elektroonilisel teel valijaid on palju just üle 50-aastaste inimeste hulgas, aga rahvusvahelised uuringud ütlevad, et Eesti vanemaealistel inimestel on raskusi arvuti kasutamisel. Kuidas te selle eelnõuga täpsemalt garanteerite selle vasturääkivuse leevendamise usaldusväärsuse kontekstis?

18:07 Martin Kukk

Aitäh! Ma kõigepealt täpsustan. See ei ole minu eelnõu, vaid see on põhiseaduskomisjoni algatatud eelnõu. Kuna teie olete põhiseaduskomisjoni liige, siis on see ka teie eelnõu. Aga mis puudutab teie küsimust, siis ma olen kindel, et need inimesed – muuseas, ka vanemad inimesed, kes arvuti taga oma otsust teevad ID-kaardi või mobiil-ID abil – teevad seda iseseisvalt ja nad oskavad arvutit, mille taga nad parasjagu seda otsust teevad, väga hästi kasutada. Ma arvan, et arvuti kasutamine on väga levinud ka vanemate inimeste seas. Ma arvan ka, et vanemad inimesed on väga intelligentsed ja suudavad elektroonilistes kanalites ülimalt hästi orienteeruda.

18:08 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Külliki Kübarsepp, palun!

18:08 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Mul on kaks küsimust. Kui on kehtestatud see, et jaoskonnakomisjonis võiks olla vähemalt viis liiget, siis kas te olete arutanud, milline võiks olla optimaalne valijate arv jaoskonnas? Ma olen käinud Türgis, kus jaoskonnas on viis liiget suurusjärgus 300 valija kohta. Seal on miljon jaoskonnatöötajat, et see asi toimiks hästi kiirelt. Teine küsimus on selline. Kui jaoskonnakomisjoni liikmetelt küsitakse selle töö tegemiseks nõusolekut, siis millegipärast Vabariigi Valimiskomisjoni liikmekandidaatidest on nõusolekut küsitud ainult Riigikohtu esimehe esitatud kandidaatidelt, teistelt mitte. Millest see tuleb?

18:08 Martin Kukk

Aitäh! Kõigepealt, arutelu jaoskonnakomisjoni liikmete optimaalse arvu üle ei ole me komisjonis pidanud. Aga kui kehtivas seaduses on ülempiir ja eelnõusse me paneme alampiiri ja ülempiir kaob, siis edaspidi on see ressursside jaotamise küsimus, kuidas iga maakond komisjone ja ka komisjoni liikmeid jagab, sõltuvalt sellest, kui palju on ühes või teises piirkonnas hääletajaid. Eelnõu kohaselt muutub olukord paindlikumaks ja sõltub sellest, kuidas valimiskomisjon raha jagab, selleks et komisjoni liikmeid palgata.

Mis puudutab nõusoleku küsimist, siis selle vastuse jään ma teile praegu kahjuks võlgu. Ma hea meelega vastan teile siis, kui ma olen saanud selle temaatikaga täpsemalt tutvuda, sest sellest, millele te viitasite, kuulen ma esimest korda. Ma täpsustan teile seda võimaluse korral kirjalikult.

18:10 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Rein Ratas, palun!

18:10 Rein Ratas

Auväärt juhataja! Hea ettekandja! Tean ühte toredat inimest, kes valimistel võtab enda kätte vähemalt viie inimese ID-kaardid ja hääletab nende eest. Kas sellise võimaluse andmist saab pidada hääletuse salajasuse tagamiseks, nagu see on tagatud valimisjaoskonnas? Olen rääkinud.

18:10 Martin Kukk

Aitäh! Minu arusaamist mööda võib seda, mida te kirjeldasite, kvalifitseerida kui mitte kuriteona, siis vähemalt väärteona. Ma soovitan selle teadmise pinnalt pöörduda õiguskaitseorganite poole, nemad saavad kontrollida, kas selline tegu on aset leidnud või mitte. Aga teie küsimusele vastates ütlen, et selline tegu ei saa kindlasti kvalifitseeruda sellise hääletamisviisina, millele te oma küsimuse lõpus viitasite. Tegemist ei ole ka õiguslikult korrektse olukorraga. Seadusrikkumist ei saa seadust kirjutades ju automaatselt eeldada.

18:11 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tarmo Tamm, palun!

18:11 Tarmo Tamm

Aitäh! Hea ettekandja! Ma küsin maakonna valimisjuhi valimise kohta. Maakonna valimisjuht on maasekretär või isik, kelle on määranud riigi valimisteenistuse juht maasekretäri ettepanekul. Kas see lause viimane osa, et selle peaks ikka maasekretäriga kooskõlastama, ei ole liigne, nähes ette, et maasekretär mingil põhjusel ei saa selles protsessis osaleda või on maasekretäri amet mingi aja pärast kaotatud? Kas siin ei võiks olla nii, et riigi valimisteenistuse juht määrab valimisjuhi otse? Miks peaks ta seda maasekretäriga kooskõlastama?

18:12 Martin Kukk

Aitäh! Ma saan aru, et te viitate võimalikule haldusreformile. Konkreetset eelnõu on tehtud sellest lähtudes, et praeguses praktikas on maasekretärid need inimesed, kes valimisi maakonnas korraldanud on. Kui maasekretäri ametikoht on ka tulevikus maasekretäri ametikoht, siis ma arvan, et maasekretär teab siin Tallinnas asuvast valimiskomisjonist märksa paremini, kes ja millisel viisil võiks tema asemel seda tööd seal teha, kui ta ise seda teha ei saa, kas on siis tegemist liigse töökoormusega maavalitsuses või on selleks mõni muu põhjus. Seetõttu võiks see säte niisugusel kujul sisse jääda. Aga kui olukord mingil põhjusel muutub ehk mingil momendil näiteks maavalitsusi enam ei ole, siis on loomulikult tarvilik see asi üle vaadata. Kuid meie oleme eelnõu kavandanud siiski kehtivast õigusest lähtuvalt ja seetõttu on see säärasel kujul siin sees. Me võime täiesti vabalt esimese ja teise lugemise vahel seda komisjonis arutada.

18:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Rohkem küsimusi teile ei ole. Kas fraktsioonidel on soovi läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 160 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrان eelnõu 160 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. märtsi kell 17.15. Head kolleegid! Täna pe evakord on ammendatud ja istung lõppenud. Kohtumiseni homme hommikul!

Istungi lõpp kell 18.14.